

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

ЗОРІНА ОКСАНА ГРИГОРІВНА

УДК 342.951:636.09:615 (477)

ДИСЕРТАЦІЯ

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПЕРЕМІЩЕННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ
ПРЕПАРАТІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ**

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело _____ О. Г. Зоріна

Науковий керівник: Шевчук Олександр Михайлович ,
доктор юридичних наук, професор

Харків – 2023

АНОТАЦІЯ

Зоріна О. Г. Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право». – Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, Міністерство освіти і науки України, Харків, 2023.

Дисертаційне дослідження присвячено вивченню особливостей правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, проблем його правозастосування, напрямків удосконалення національного законодавства із врахуванням зарубіжного досвіду держав світу, окремих країнах ЄС.

Проаналізовано ветеринарні препарати як категорію митно-правових відносин й виокремлено критерії їх розподілу у митному праві, охарактеризовано їх зміст. Запропоновано митні правовідносини щодо ветеринарних препаратів розуміти як сукупність суспільних відносин, в яких їх суб'єкти є взаємопов'язані та взаємодіють шляхом здійснення суб'єктивних прав і обов'язків, що виникають у зв'язку із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон та врегульовані нормами митного права, а також виділено елементи структури таких правовідносин: суб'єкт, об'єкт, суб'єктивні права і юридичні обов'язки учасників цих митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів. Проаналізовані ветеринарні препарати як категорія митно-правових відносин за такими критеріями: залежно від їх різновидів; видів процедур державної реєстрації; від наявності чи відсутності державно-владних повноважень у суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; за їх митним статусом; за оригінальністю форми їх випуску; за дотриманням законодавства щодо права

інтелектуальної власності; за кодом ветеринарних препаратів в Українській класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності.

Викладено сучасний стан та напрямки розвитку наукових досліджень проблем переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України в межах його правового регулювання. Встановлено, що комплексних досліджень правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України не проводилось у науці митного права, однак правові аспекти переміщення товарів через митний кордон з'ясовувались таких категорій товарів, як гуманітарна допомога, продуктів харчування, лікарських засобів, металобрухту, лікарських засобів, які містять наркотичні засоби чи психотропні речовини, та їх прекурсори, культурних цінностей, продуктів морського та річкового промислу тощо. З'ясовано, що переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід розглядати як окремий інститут митного права, який є системою відносно відокремлених від інших і пов'язаних між собою правових норм, що врегульовують порядок переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України та має міжгалузевий характер, який включає норми митного, адміністративного, податкового, аграрного, фінансового, цивільного, господарського та міжнародно права.

Сформульовано авторське визначення «переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон» як виконання сукупності процесуальних послідовних дій відповідними особами та митними органами, які направлені на забезпечення переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон відповідно до встановлених митних правил, які здійснюється визначеними засобами та способами у певному митному режимі. Визначено юридичну конструкцію «правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» та виокремлено його складові елементи, а саме: правотворчість, правозастосування, правове виховання, норми митного права, митні відносини, акти тлумачення й реалізації норм митного права, правову свідомість і правову культуру.

Запропоновано під принципами переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України розуміти основні положення, керівні ідеї якими зобов'язані керуватися всі учасники митних відносин при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон. Встановлено та охарактеризовано наступні принципи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, а саме: (1) гласності та прозорості; (2) законності переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (3) свободи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (4) обов'язковості митного контролю та митного оформлення ветеринарних препаратів, сплати митних платежів; (5) обов'язковості декларування ветеринарних препаратів при переміщенні їх через митний кордон; (6) право вільного обрання та зміни митного режиму при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (7) здійснення переміщення ветеринарних препаратів в визначених пунктах пропуску; (8) принцип рівності та правомірності інтересів усіх юридичних та фізичних осіб при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (9) принцип відповідальності при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за ухилення від митного оформлення їх або проведення його неналежним чином тощо.

Визначено дефініцію «правова основа переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» як сукупність законів України та виданих на їх основі підзаконних нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів, (узгоджених Верховною Радою України) норми яких перебувають за рівнем юридичної сили в певній підпорядкованості та охоплюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. Виділено та здійснено аналіз нормативно-правових актів, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон залежно: від змісту правових приписів (загальні та спеціальні); специфіки застосування правових приписів у цій сфері щодо: митних режимів, митних процедур, заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання, адміністративної відповідальності за порушення митних правил, форм

міжнародного співробітництва; залежно від митного статусу ветеринарних препаратів та належності зафіксованих правових норм законодавства (митні, митно-адміністративні, комплексні), за рівнем юридичної сили (на законодавчому рівні (Конвенції та договори про митне співробітництво та взаємну допомогу, а також закони (кодифіковані, некодифіковані, загальні та спеціальні), а також проаналізовано підзаконні нормативно-правові акти з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.

Проаналізовано адміністративно-правовий статус суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України, визначено їх зміст та елементи, розкрито співвідношення їх повноважень. Запропоновано критерії розподілу й охарактеризовано компетенцію суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, а саме: суб'єктів, які наділені державно-владними повноваженнями у такому переміщенні (Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Державна митна служба України, Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів, Міністерство фінансів України, Міністерство економіки України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, МОЗ України та ін; (2) суб'єктів, які не наділені державно-владними повноваженнями з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (фізичні та юридичні особи (зокрема, оператор ринку ветеринарних препаратів), особи, що надають послуги (митний брокер; перевізник; утримувач складу тимчасового зберігання); особи, які є учасниками митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів, однак здійснюють допоміжну роль при їх переміщенні через митний кордон.

Встановлено та охарактеризовано форми та методи організації процедур митного контролю при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон розкрито їх сутність, запропоновано їх розподіл на групи. Встановлено, що митні органи, їх посадові особи у процесі переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон можуть застосовувати наступні форми митного контролю, які передбачені у статті 336 Митного кодексу

України: перевірка документів та відомостей, які надаються митним органам під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України (передбачені у статті 335 Митного кодексу України); митний огляд (огляд та переогляд ветеринарних препаратів); облік ветеринарних препаратів; усного опитування громадян та посадових осіб підприємств; огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон контроль за якими покладено на митні органи; перевірка обліку ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон та/або перебувають під митним контролем; проведення документальних перевірок дотримання вимог митного законодавства щодо ветеринарних препаратів; направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу щодо ветеринарних препаратів; пост-митний контроль щодо ветеринарних препаратів. З'ясовано, що посадові особи митних органів під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон не застосовують (в окремих випадках) такі форми митного контролю як особистий огляд, огляд ручної поклажі та багажу. Розкрито специфіку застосування системи аналізу та управління ризиками при організації процедур митного контролю ветеринарних препаратів.

Охарактеризовано процедури митного оформлення при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, здійснено аналіз категорій «митне оформлення» й «митні формальності», запропоновано визначення митне оформлення ветеринарних препаратів розуміти як виконання митним органом, їх посадовими особами сукупності дій, які пов'язані з документальним закріпленням результатів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, з метою дотримання вимог митного законодавства, які необхідні для випуску ветеринарних препаратів у вільний обіг. Встановлено, що декларування ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон здійснюється в митній декларації як письмовій, так й електронній формі, й вони підлягають обов'язкову

декларуванню митним органами. Доведено, що в митній декларації щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон при їх митному оформленні особою (декларантом) зазначається митна процедура, та передбачені законодавством відомості про ветеринарні препарати, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів щодо ветеринарних препаратів.

З'ясовано особливості застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон. Встановлено, що до складових елементів заходів митно-тарифного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: мито щодо ветеринарних препаратів, митну вартість ветеринарних препаратів, країну походження ветеринарних препаратів, код ветеринарних препаратів в Українській класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. Охарактеризовано та виокремлено перелік основних заходів нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, а саме: ліцензування імпорту, експорту ветеринарних препаратів; заборона ввезення громадянам ветеринарних препаратів; сертифікація ветеринарних препаратів при їх імпорті та експорті; дозволи державних органів та проведення заходів офіційного контролю; державна реєстрація ветеринарних препаратів, вимоги до їх упаковки та маркування тощо. Запропоновано заходи нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за їх напрямком розподілити на групи: імпорт ветеринарних препаратів, експорт ветеринарних препаратів, а також транзит ветеринарних препаратів. Визначено, що імпорт ветеринарних препаратів та їх експорт здійснюються виключно через призначені прикордонні інспекційні пости. З'ясовано, що попередній документальний контроль ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон контроль розпочинається після пред'явлення митному органу вантажу таких препаратів, і документів на них в пункті пропуску через державний кордон України із використанням механізму «єдиного вікна»

здійснюється митними органами на підставі інформації, отриманої від посадових осіб державних органів ветеринарної медицини, та документів та відомостей наданих декларантом щодо ветеринарних препаратів, які внесені до єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі».

Встановлено поняття та підстави адміністративної відповідальності за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України, охарактеризовано адміністративні стягнення, що накладаються за порушення у цій сфері. Визначено, що до елементів складу порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт та суб'єктивна сторона порушення митних правил. Об'єкт порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон є порядок їх переміщення. Об'єктивна сторона – у кожному випадку – це диспозиція статті (дії чи бездіяльність). Суб'єктивна сторона – це психічне ставлення суб'єкта правопорушення митних правил щодо ветеринарних препаратів та має дві форми (умисел та необережність). Суб'єктом порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон можуть як громадяни (з 16 років), а при вчиненні порушень митних правил щодо ветеринарних препаратів підприємствами – посадові особи цих підприємств.

Виокремлено специфіку правового регулювання міжнародного співробітництва при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, запропоновано його поняття та охарактеризовано та виділено його форми. Запропоновано до форм міжнародного співробітництва при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон віднести: участь та укладання у двосторонніх та багатосторонніх договорах, виконання зобов'язань існуючих міжнародних договорів; членство як міжнародних митних організаціях та інших міжнародних організаціях у цій сфері; дотримання загальноприйнятих принципів, норм і стандартів

міжнародного митного права з питань транскордонного переміщення ветеринарних препаратів.

Досліджено зарубіжний досвід правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, таких країн як Німеччини, Канади, Ісландії, Італії, Великобританії, Хорватії, Румунії, Аргентини, Бразилії та ін. Запропоновано напрямки вдосконалення законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон та проблем правозастосування із врахуванням позитивного зарубіжного досвіду.

Практичне значення одержаних результатів дисертації полягає у тому, що викладені у ній теоретичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані у: науково-дослідницькій діяльності (для більш активного розвитку науки митного права у цій сфері); у правотворчості (у діяльності компетентних органів при реформуванні митного законодавства, зокрема, при підготовці змін чи доповнень до Митного кодексу України, до інших законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів у цій сфері); у навчальному процесі (під час підготовки відповідних розділів підручників, навчальних посібників, текстів лекцій і методичних рекомендацій з навчальних курсів); у правовиховній діяльності (для підвищення рівня правової культури населення, професіоналізму працівників правоохоронних органів, органів державної влади, митних органів, їх посадових осіб).

Сформульовано концептуальні підходи та надано авторські пропозиції та рекомендації щодо вирішення наукового завдання з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України у межах його правового регулювання.

Ключові слова: митні правовідносини, митні процедури, митний контроль, митне оформлення, заходи митно-тарифного регулювання, заходи нетарифного регулювання, адміністративна відповідальність за порушення митних правил, міжнародне співробітництво, ветеринарні препарати, митно-правове регулювання.

ABSTRACT

Zorina O. G. Legal regulation of the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine. – Qualifying scientific work with manuscript rights.

Thesis for obtaining of the Doctor of Philosophy degree in the major of Law (081). – Yaroslav Mudryi National Law University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kharkiv, 2023.

The dissertation study is devoted to the study of the peculiarities of the legal regulation of the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine, the problems of its enforcement, directions for improving the national legislation, taking into account the foreign experience of the countries of the world, individual EU countries.

Veterinary drugs as a category of customs-legal relations were analyzed and the criteria for their distribution in customs law were singled out, their content was characterized. It is suggested that customs legal relations regarding veterinary drugs should be understood as a set of social relations in which their subjects are interconnected and interact through the exercise of subjective rights and obligations arising in connection with the movement of veterinary drugs across the customs border and regulated norms of customs law, as well as the elements of the structure of such legal relations are highlighted: subject, object, subjective rights and legal obligations of the participants of these customs legal relations regarding veterinary drugs. Veterinary drugs were analyzed as a category of customs and legal relations, namely according to the following criteria: depending on their varieties; types of state registration procedures; from the presence or absence of state-authority of the entities involved in the movement of veterinary drugs across the customs border; according to their customs status; according to the originality of the form of their release; in compliance with the legislation on intellectual property rights; by the code of veterinary drugs in the Ukrainian classification of goods of foreign economic activity.

The current state and directions of development of scientific research on the problems of movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine within the limits of its legal regulation are outlined. It has been established that comprehensive studies of the legal regulation of the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine were not carried out in the science of customs law, but the legal aspects of the movement of goods across the customs border were clarified for such categories of goods as humanitarian aid, food products, medicinal products, scrap metal, medicinal products, which contain narcotic drugs or psychotropic substances and their precursors, cultural values, products of sea and river fishing, etc. It was found that the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine should be considered as a separate institution of customs law, which is a system of relatively separate and interconnected legal norms that regulate the procedure for the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine and has an interdisciplinary nature which includes norms of customs, administrative, tax, agrarian, financial, civil, economic and international law.

The author's definition of "movement of veterinary drugs across the customs border" has been formulated as the execution of a set of procedural sequential actions by the relevant persons and customs authorities, which are aimed at ensuring the movement of veterinary drugs across the customs border in accordance with the established customs rules, which are carried out by specified means and methods in a certain customs regime. The legal structure "legal regulation of the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine" is defined and its constituent elements are identified, namely: law-making, law enforcement, legal education, norms of customs law, customs relations, acts of interpretation and implementation of norms of customs law, legal awareness and legal culture.

It is proposed that the principles of the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine should be understood as the main provisions, guiding ideas that all participants in customs relations must follow when moving veterinary drugs across the customs border. The following principles of movement of

veterinary drugs across the customs border of Ukraine have been established and characterized, namely: openness and transparency; the legality of the movement of veterinary drugs across the customs border; freedom of movement of veterinary drugs across the customs border; obligation of customs control and customs clearance of veterinary drugs, payment of customs payments; the obligation to declare veterinary drugs when moving them across the customs border; the right to freely choose and change the customs regime when moving veterinary drugs across the customs border; carrying out the movement of veterinary drugs at designated checkpoints; the principle of equality and legality of the interests of all legal entities and individuals when moving veterinary drugs across the customs border; the principle of responsibility for the movement of veterinary drugs across the customs border for evasion of their customs clearance or improper customs clearance, etc.

The definition of "legal basis for the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine" is defined as a set of laws of Ukraine and subordinate legal acts issued on their basis, as well as international treaties (agreed upon by the Verkhovna Rada of Ukraine) whose norms are subject to a certain level of legal force and cover the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine. The regulatory legal acts regulating the movement of veterinary drugs across the customs border have been identified and analyzed, depending on: the content of legal prescriptions (general and special); specifics of the application of legal prescriptions in this area regarding: customs regimes, customs procedures, measures of customs-tariff and non-tariff regulation, administrative responsibility for violation of customs rules, forms of international cooperation; depending on the customs status of veterinary drugs and the appropriateness of the recorded legal norms of legislation (customs, customs-administrative, complex), according to the level of legal force (at the legislative level (Conventions and agreements on customs cooperation and mutual assistance, as well as laws (codified, non-codified, general and special), as well as analyzed bylaws on the movement of veterinary drugs across the customs border).

The administrative and legal status of subjects involved in the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine was analyzed, their content and elements were determined, and the ratio of their powers was revealed. The distribution criteria are proposed and the competence of the entities involved in the movement of veterinary drugs across the customs border is characterized, namely: entities that are vested with state-authority in such a movement (the Verkhovna Rada of Ukraine, the Cabinet of Ministers of Ukraine, the State Customs Service of Ukraine, the State Service of Ukraine with issues of food safety and consumer protection, the Ministry of Finance of Ukraine, the Ministry of Economy of Ukraine, the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, the Ministry of Health of Ukraine, etc.); (2) entities that are not empowered by the state authorities to move veterinary drugs across the customs border (individuals and legal entities (in particular, the veterinary drug market operator), persons providing services (customs broker; carrier; keeper of temporary warehouse storage); persons who are participants in customs legal relations regarding veterinary drugs, but perform an auxiliary role in their movement across the customs border.

Forms and methods of organization of customs control procedures for the movement of veterinary drugs across the customs border have been established and characterized, their essence has been revealed, their distribution into groups has been proposed. It has been established that customs authorities and their officials in the process of moving veterinary drugs across the customs border may apply the following forms of customs control, which are provided for in Article 336 of the Customs Code of Ukraine: verification of documents and information provided to customs authorities during the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine (provided in Article 335 of the Customs Code of Ukraine); customs inspection (examination and re-examination of veterinary drugs); registration of veterinary drugs; oral survey of citizens and officials of enterprises; inspection of the territories and premises of temporary storage warehouses, customs warehouses, free customs zones, the control of which is entrusted to the customs authorities; verification of accounting of veterinary drugs moving across the customs

border and/or under customs control; conducting documentary checks of compliance with the requirements of customs legislation regarding veterinary drugs; sending requests to other state bodies, institutions and organizations, authorized bodies of foreign countries to establish the authenticity of documents submitted to the customs authority regarding veterinary drugs; post-customs control of veterinary drugs. It was found that the officials of the customs bodies during the movement of veterinary drugs across the customs border do not apply (in some cases) such forms of customs control as personal inspection, inspection of hand luggage and luggage. The specifics of the application of the risk analysis and management system in the organization of procedures for customs control of veterinary drugs are revealed.

The customs clearance procedures for the movement of veterinary drugs across the customs border were characterized, the categories of "customs clearance" and "customs formalities" were analyzed, the definition of customs clearance of veterinary drugs was proposed to be understood as the performance by the customs authority and their officials of a set of actions related to documentary confirmation results of customs control of veterinary drugs that are moved across the customs border, in order to comply with the requirements of customs legislation, which are necessary for the release of veterinary drugs into free circulation. It has been established that the declaration of veterinary drugs moving across the customs border is carried out in the customs declaration both in written and electronic form, and they are subject to mandatory declaration to the customs authorities. It has been proven that in the customs declaration for veterinary drugs that are moved across the customs border during their customs clearance by a person (declarant) the customs procedure is indicated, as well as the information provided by the law about veterinary drugs, the conditions and methods of their movement across the customs border of Ukraine and on the calculation of customs payments for veterinary drugs.

The peculiarities of the application of measures of customs-tariff and non-tariff regulation during the movement of veterinary drugs across the customs border have been clarified. It has been established that the components of the measures of customs and tariff regulation of the movement of veterinary drugs across the customs

border should include: duty on veterinary drugs, customs value of veterinary drugs, country of origin of veterinary drugs, code of veterinary drugs in the Ukrainian classification of goods of foreign economic activity. The list of main measures of non-tariff regulation during the movement of veterinary drugs across the customs border is characterized and highlighted, namely: licensing of import and export of veterinary veterinary drugs; prohibition of importation of veterinary drugs by citizens; certification of veterinary drugs during their import and export; permits of state authorities and official control activities; state registration of veterinary drugs, requirements for their packaging and labeling, etc. Non-tariff regulation measures for the movement of veterinary drugs across the customs border are proposed to be divided into groups according to their direction: import of veterinary drugs, export of veterinary drugs, and transit of veterinary drugs. It was determined that the import of veterinary drugs and their export are carried out exclusively through designated border inspection posts. It was found that the preliminary documentary control of veterinary drugs moving across the customs border begins after the presentation to the customs authority of the cargo of such drugs and the documents for them at the checkpoint through the state border of Ukraine using the "single window" mechanism is carried out by the customs authorities at on the basis of information received from officials of state bodies of veterinary medicine and documents and information provided by the declarant regarding veterinary drugs, which are included in the single state information web portal "One Window for International Trade".

The concept and grounds of administrative responsibility for violation of customs rules during the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine are established, the administrative fines imposed for violations in this area are characterized. It was determined that the elements of violation of customs rules when moving veterinary drugs across the customs border should include: object, objective side, subject and subjective side of violation of customs rules. The object of violation of customs rules when moving veterinary drugs across the customs border is the order of their movement. The objective side - in each case - is

the disposition of the article (action or inaction). The subjective side is the mental attitude of the subject of the offense of customs rules regarding veterinary drugs and has two forms (intention and carelessness). Citizens (from the age of 16) can be the subject of a violation of customs rules when moving veterinary drugs across the customs border, and when violations of customs rules regarding veterinary drugs are committed by enterprises, they are officials of these enterprises.

The specificity of the legal regulation of international cooperation in the movement of veterinary drugs across the customs border is highlighted, its concept is proposed, and its forms are characterized and highlighted. It is suggested that the forms of international cooperation in the movement of veterinary drugs across the customs border include: participation and conclusion of bilateral and multilateral agreements, fulfillment of obligations of existing international agreements; membership in both international customs organizations and other international organizations in this field; observance of generally accepted principles, norms and standards of international customs law on cross-border movement of veterinary drugs.

The foreign experience of legal regulation of the movement of veterinary drugs across the customs border of such countries as Germany, Canada, Iceland, Italy, Great Britain, Croatia, Romania, Argentina, Brazil, etc. was studied. Directions for improving the legislation on the movement of veterinary drugs across the customs border and law enforcement issues are proposed, taking into account positive foreign experience.

The practical significance of the obtained results of the dissertation is that the theoretical provisions, conclusions and recommendations set forth in it can be used in: research activities (for more active development of the science of customs law in this area); in law-making (in the activities of competent bodies in the reformation of customs legislation, in particular, in the preparation of amendments or additions to the Customs Code of Ukraine, to other legislative and sub-legal regulatory acts in this area); in the educational process (during the preparation of relevant sections of textbooks, study guides, lecture texts and methodological

recommendations for educational courses); in legal educational activities (to increase the level of legal culture of the population, the professionalism of law enforcement officers, state authorities, customs authorities, and their officials).

Conceptual approaches have been formulated and author's proposals and recommendations have been provided for solving the scientific task on the movement of veterinary drugs across the customs border of Ukraine within the limits of its legal regulation.

Keywords: customs legal relations, customs procedures, customs control, customs clearance, measures of customs and tariff regulation, measures of non-tariff regulation, administrative responsibility for violation of customs rules, international cooperation, veterinary drugs, customs and legal regulation.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Зоріна О. Г. Митні правовідносини щодо ветеринарних препаратів. *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019. № 6. Ч.3. С. 73-78.
2. Зоріна О. Г. Заходи нетарифного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 2. С. 144-150. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-2.22>
3. Зоріна О.Г. Форми митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського»* 2021. № 2. С. 47-53. DOI <https://doi.org/10.32838/TNU-2707-0581/2021.2/08>
4. Zorina O. Features of customs clearance and control of veterinary drugs moving through the customs borders of Ukraine. *Нове українське право*. 2022. №1. С.190-196. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.1.29>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Зоріна О.Г. Ветеринарні препарати як предмет переміщення через митний кордон України. Systematisation of Ukrainian and European legislation in the realities of the modern world International scientific and practical conference (м. Арад, Румунія, 27-28 грудня 2019 р.). Arad: Вид. «Baltija Publishing». С. 15-18.
2. Зоріна О.Г. Порухення митних правил стосовно ветеринарних препаратів. Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса: Гельветика, 2020. Т. 2. С. 92-95.
3. Зоріна О.Г. Управління ризиками під час здійснення митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. Innovations and prospects of world science. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. (Ванкувер, Канада, 29-31 грудня 2021 р.), Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2021. С.1059– 1069. URL.

<https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/12/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-OF-WORLD-SCIENCE-29-31.12.21.pdf>

4. Зоріна О.Г. Electronic declaration of veterinary drugs their customs clearance: separate legal issues». Наука як базис розвитку сучасних країн»: Міжн. наук.-практ. конф. (м. Братислава, Словачія, 27-28 січня, 2022 р.). Inštitút odborného rozvoja, Slovensko, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, România, Association of International Educational and Scientific Cooperation, Ukraine, С. 52-55.

ЗМІСТ

Перелік умовних позначень	4
Вступ.....	5
РОЗДІЛ 1. Теоретико-правова характеристика порядку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.....	18
1.1 Ветеринарні препарати як категорія митних правовідносин.....	18
1.2 Стан та напрями розвитку наукової думки з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон	32
1.3 Правові засади переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.....	45
1.4. Правова основа переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.....	56
Висновки до 1 розділу.....	71
РОЗДІЛ 2. Організаційно-правовий механізм переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.....	75
2.1.Адміністративно-правовий статус суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон та їх компетенція.....	75
2.2 Форми та методи організації процедур митного контролю при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.....	93
2.3 Процедури митного оформлення при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.....	112
2.4 Заходи митно-тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.....	117
2.5 Адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.....	128
Висновки до 2 розділу.....	135
РОЗДІЛ 3. Міжнародне співробітництво та напрями удосконалення законодавства, що регламентує переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.....	139

3.1 Міжнародне співробітництво при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.....	139
3.2 Зарубіжний досвід правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.....	147
3.3 Напрямки удосконалення законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.....	159
Висновки до 3 розділу	168
ВИСНОВКИ.....	173
Список використаних джерел.....	179
Додатки	208

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ВООЗТ – Всесвітня організація з охорони здоров'я тварин

ЄС – Європейський Союз

Митний кодекс України – МК України

КМ України – КМ України

Держмитслужба України – Державна митна служба України

Держпродспоживслужба – Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

ДНДКІ – Державний науково-дослідний контрольний інститут ветеринарних препаратів і кормових добавок

ГАТТ – Генеральна угода про тарифи та торгівлю

Мінфін України – Міністерство фінансів України

Мінагрополітики України – Міністерство аграрної політики та продовольства України

Мінекономрозвитку України – Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України

ВМО – Всесвітня митна організація

СОТ – Світова організація торгівлі

АСАУР – автоматизована система аналізу та управління ризиками

ГУАМ – Організація за демократію та економічний розвиток

EFSA – Європейське агентство з безпеки харчових продуктів

УКТ ЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. В сучасних умовах розвитку України є необхідність структурної перебудови в напрямку подальшого розвитку євроінтеграційному вектору зовнішньої політики держави [1] так як Україна є надійним торгівельним партнером ЄС. Україна бере активну участь у зовнішньоекономічній діяльності, яка пов'язана з переміщенням товарів через митний кордон України. Одним з основних та стратегічних напрямів зовнішньоекономічної діяльності є імпорт та експорт ветеринарних препаратів. Тому пріоритетним напрямом розвитку України залишається приведення митного законодавства щодо ветеринарних препаратів у відповідність до європейських стандартів.

Як свідчить статистичні дані, протягом останніх років на ветеринарному ринку України спостерігається зростання незареєстрованих, фальсифікованих і контрабандних ветеринарних препаратів. Так, перевірка лише мережі інтернет-аптек, проведена Державним науково-дослідним контрольним інститутом ветеринарних препаратів і кормових добавок у 2019 році, виявили більше ніж 400 найменувань незареєстрованих ветеринарних препаратів із яких 60 % вітчизняного виробництва і 40% закордонного (тобто контрабандних). У 2020 році – моніторинг цим державним органом лише 20 інтернет-аптек виявлено 396 найменувань незареєстрованих ветеринарних препаратів¹. Натомість, у серпні 2021 року в результаті моніторингу 32 інтернет-аптек й було виявила уже 1136 найменувань незареєстрованих ветеринарних препаратів. Цікавим є те, що у Державному реєстрі ветеринарних препаратів, який ведеться Державною службою України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів (далі – Держпродспоживслужба) станом на 12 серпня 2021 року, в Україні всього налічувалося 1470 зареєстрованих ветеринарних препаратів. Отже, кількість незареєстрованих ветеринарних препаратів тільки із аналізу онлайн продаж,

¹ Дані взято із офіційного сайту ДНДКІ. <http://www.scivp.lviv.ua/>.

складає не менше 77 % від загальної кількості зареєстрованих в Україні ветеринарних препаратів, строк дії реєстрації яких не закінчився. Це вказує на відсутність дієвого контролю з боку держави у напрямку запобігання ввезенню незареєстрованих ветеринарних препаратів та їх обігу на території України. Вищезазначене свідчить про недосконалість чинного правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.

Крім того, відсутній на законодавчому рівні ефективний порядок реєстрації ветеринарних лікарських засобів та критерії визначення меж залишків діючих речовин (активних фармацевтичних інгредієнтів), що входять до складу ветеринарних лікарських засобів, що не відповідає визначеним нормам та стандартам законодавства ЄС. Така ситуація негативно впливає на здоров'я тварин на здоров'я людей, навколишнє середовище і продовольчу та митну безпеку держави. Спостерігається також низька ефективність державного впливу на ввезення ветеринарних препаратів, які відносяться до засобів захисту здоров'я тварин, і як результат залишаються невеликими обсяги експорту таких вітчизняних ветеринарних препаратів.

Ветеринарні препарати є специфічним товаром, який має низку особливостей у переміщенні через митний кордон України, та регламентовано великим обсягом нормативних актів різних державних органів та різної юридичної сили. Незважаючи на оновлене у 2023 році законодавче визначення ветеринарних препаратів та наявність базового нормативно-правового акта, який закріплює основні засади регулювання суспільних відносин у відповідній сфері, питання, пов'язані зі специфікою переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, є малодослідженими. Вказані положення і свідчать про наукову новизну та актуальність обраної проблематики.

Науково-теоретичною основою дисертації стали праці таких вітчизняних учених як, В. Б. Авер'янов, Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, Є. В. Додін, О. О. Дмитрик, О. М. Дорошева, Ю. М. Дьомін, С. В. Ківалов, Т.О. Коломоєць, І. М. Резнік, О. С. Крущук Н. О. Коваль, К. Р. Ільченко,

І. В. Тулянцева, О. С. Ангеловська, Д. С. Цаліна, В.В. Прокопенко, В.М. Шевченко, Б. А. Кормич, М. П. Кучерявенко, А. В. Мазур, Ю.Д. Кунєв, В. Я. Настюк, Д. В. Приймаченко, С. Г. Стеценко, С. С. Терещенко, С. А. Федчишин, В. В. Ченцов, О.М. Шевчук, М. Г. Шульга та ін.

Разом з тим, в науці митного права не приділялося належної уваги комплексному дослідженню правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, визначенню його понятійного апарату, специфіки митного статусу ветеринарних препаратів, критеріїв класифікації суб'єктів митних правовідносин, та межі їх компетенції, особливостей здійснення митних процедур, застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання, підстав адміністративної відповідальності за порушення митних правил та формам міжнародного співробітництва у цій сфері, розкриттю конкретних напрямків удосконалення законодавства з окреслених питань й надання пропозицій по підвищенню ефективності правових норм переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон із врахуванням зарубіжного досвіду.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана на кафедрі адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого відповідно до Комплексної цільової програми «Конституційно-правові проблеми забезпечення верховенства права у функціонуванні механізму публічної влади в Україні» (номер державної реєстрації 0111U000966). Тема дисертаційної роботи затверджена на засіданні Вченої ради Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого 21 листопада 2019 р. (Протокол № 3)

Мета і завдання дослідження. Метою роботи – є комплексна науково-правова характеристика переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, визначення напрямів його вдосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду, а також формулювання науково обґрунтованих пропозицій з удосконалення чинного законодавства та правозастосовної практики.

Мета дослідження зумовила необхідність постановки та розв'язання таких завдань:

- розкрити особливості ветеринарних препаратів як категорію митних правовідносин;
- охарактеризувати сучасний стан та напрями розвитку наукової думки з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон;
- висвітлити правові засади переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, визначити зміст основних категорій та виокремити його елементи, встановити принципи такого переміщення;
- охарактеризувати правові основи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, його поняття, та надати правову оцінку чинним нормативно-правовим актам, які регламентують діяльність митних органів такого переміщення, виділити критерії їх розподілу;
- визначити коло та адміністративно-правовий статус суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, критерії розмежування їх компетенції, підстави класифікації таких суб'єктів;
- встановити форми та методи організації процедур митного контролю при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон;
- розкрити особливості організації здійснення процедур митного оформлення при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон;
- виокремити умови та підстави застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, виділити критерії їх класифікації;
- охарактеризувати адміністративну відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон;
- окреслити міжнародне співробітництво при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, виокремити його зміст та форми;

– проаналізувати зарубіжний досвід правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон та можливість його використання в Україні;

– сформулювати конкретні пропозиції та рекомендації щодо напрямків вдосконалення переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон із врахуванням зарубіжного досвіду та проблем правозастосування;

Об'єкт дослідження – є сукупність суспільних відносин, які виникають та розвиваються при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Предмет дослідження – правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Методи дослідження. Методологічною основою дослідження є сукупність методів, способів та прийомів наукового пізнання. Комплексність дослідження забезпечується системним підходом, що надало можливості розглядати й аналізувати проблеми в єдності їх змісту, природи й юридичної форми, а також провести системну наукову розробку концепції правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. Серед інших, в дисертації використані такі методи: формально-догматичний, системний, семантичний, гносеологічний та аксіологічний, соціологічний, порівняльно-правовий, статистичний, системно-структурний аналіз, історико-правовий метод.

З використанням формально-догматичного, гносеологічного та аксіологічного й системного методів з'ясовано характеристику сучасного стану наукової розробки правових проблем переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, їх категоріально-понятійний апарат, принципи, суб'єкти, митні режими, митний контроль та митне оформлення, порушення митних правил а також визначено умови та підстави їх розмежування з іншими категоріями митного права, які стосуються досліджуваного порядку переміщення (підрозділи 1.1–1.3). Метод діалектики використовувався при наданні правової оцінки чинних

нормативно-правових актів в діяльності митних органів з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (підрозділ 1.3.). Семантичний метод застосований в роботі для з'ясування морфологічного змісту наукових, а також нормативних категорій й дефініцій з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, критеріїв їх класифікації (підрозділи 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 3.1). Структурно-функціональний аналіз було застосовано при уточненні видів та суттєвих ознак, ролі та адміністративно-правового статусу суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, розмежування їх компетенції, специфіку організації здійснення митних процедур у цій сфері, застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання, підстави адміністративної відповідальності за порушення митних правил (підрозділи 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4). Структурно-функціональний метод також було застосовано для аналізу ролі митних органів у забезпеченні законності переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3, 2.4). Використання методу тлумачення норм права та юридичного методу дало можливість проаналізувати організаційно-правовий механізм переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон та виділити форми міжнародного співробітництва у цій царині (підрозділи 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 3.2). За допомогою аналітичного та порівняльно-правового методів було надано відповідні рекомендації та пропозиції щодо можливостей використання в Україні зарубіжного досвіду у цій сфері та сформулювати окремі напрямки удосконалення національного митного законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (підрозділи 3.2–3.3).

Інформаційні основи дослідження становлять Конституція України, закони й постанови Верховної Ради України, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України (далі – КМ України), накази Міністерства фінансів України, Державна митна служба України (далі – Держмитнаслужба України), інші нормативні акти центральних органів

виконавчої влади, узагальнення практики діяльності митних органів, наукові праці з філософії права, державного управління, публічного адміністрування, теорії держави і права, адміністративного, аграрного, митного, міжнародного права, а також юридична публіцистика. Використовувалось у дисертації чинне законодавство України, а також митне законодавство зарубіжних країн з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.

Емпіричну базу дослідження становлять статистичні дані: акумульовані відповідними структурними підрозділами, вітчизняними й міжнародними організаціями з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; публікації в періодичних виданнях, а також енциклопедична й довідкова література.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертація є одним із перших у вітчизняній адміністративно-правовій та митно-правовій науці комплексним дослідженням, яке присвячене науково-правовій характеристиці переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон в межах його правового регулювання, напрямків його удосконалення із врахуванням зарубіжного досвіду, зокрема окремих країн ЄС, а також проблем правозастосовної практики. У результаті проведеного дослідження сформульовано ряд нових наукових положень, висновків, рекомендацій і пропозицій, а саме:

– *уперше:*

– з'ясовано юридичну конструкцію «правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон», та виділено його складові елементи, а саме: правотворчість, правозастосування, правове виховання, норми митного права, митні відносини, акти тлумачення й реалізації норм митного права, правову свідомість і правову культуру;

– встановлено фактори, якими обумовлюється виокремлення ветеринарних препаратів як окремої категорії митних правовідносин, в структурі яких виділено такі категорії як суб'єкти, об'єкти, суб'єктивні права і юридичні обов'язки учасників цих митних правовідносин;

– сформульовано дефініцію поняття «переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон» як виконання сукупності процесуальних послідовних дій відповідними особами та митними органами, які направлені на забезпечення переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон відповідно до встановлених митних правил, які здійснюється визначеними засобами та способами у певному митному режимі;

– визначено коло та адміністративно-правовий статус суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон шляхом з'ясування їх місця й ролі, розмежування їх повноважень, на підставі чого запропоновано організаційно-правові форми діяльності таких суб'єктів;

– наукові підходи щодо виокремлення елементів заходів митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, до яких віднесені мито, митну вартість, країну походження товарів, Українську класифікацію товарів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТ ЗЕД);

– розроблено та охарактеризовано, взявши за критерій загальні принципи переміщення товарів через митний кордон, специфіку принципів переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, серед основних виділено (принцип свободи їх переміщення через митний кордон; обов'язковість митного контролю та митного оформлення щодо таких препаратів, сплати митних платежів; обов'язковість їх декларування митними органами; право вільного обрання та зміни митного режиму при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; здійснення переміщення ветеринарних препаратів в визначених пунктах пропуску тощо) й виокремлено їх поняття як основні положення, керівні ідеї якими зобов'язані керуватися всі учасники митних відносин при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон;

удосконалено:

– теоретичні положення щодо з'ясування правових ознак ветеринарних препаратів як категорії митно-правових відносин залежно від таких критеріїв,

а саме: (1) виду складових: (а) ветеринарні лікарські засоби, (б) біоциди; (2) процедур державної реєстрації: (а) зареєстровані, та (б) незареєстровані; (3) від суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (4) за критеріями виготовлення ветеринарних препаратів та їх митним статусом: (а) українські; (б) іноземні; (6) за оригінальністю форми випуску: (а) оригінальні та (б) генерики; (7) за дотриманням законодавства щодо права інтелектуальної власності: (1) контрафактні товари; (2) піратські товари; (3) об'єкти права інтелектуальної власності; (4) товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності; (8) від відповідності назв щодо різновидів ветеринарних препаратів (біоциди та ветеринарні лікарські засоби), їх опису за групами в митних цілях, які вказано в УКТ ЗЕД;

– перелік критеріїв класифікації суб'єктів, які беруть участь при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон залежно від компетенції: (1) суб'єкти, які наділені державно-владними повноваженнями у такому переміщенні (посадові особи Держмитслужби України й інші державні органи та їх посадові особи, що мають повноваження у сфері митних відносин щодо ветеринарних препаратів); (2) суб'єкти, які не наділені державно-владними повноваженнями з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (фізичні та юридичні особи, які переміщують ветеринарні препарати через митний кордон; особи, які працюють у цій сфері на підставі дозволів Держмитслужби України та надають послуги у цій сфері; особи, які здійснюють допоміжну роль при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон (однак є учасниками митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів);

– розроблення специфічних рис застосування форм та методів митного контролю та процедур митного оформлення при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, встановлення поняття та переліку й порядку застосування заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в цій сфері, розриття змісту його елементів;

– підходи до визначення підстав та змісту адміністративної відповідальності за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, що дозволило виокремити ознаки відповідних складів адміністративних проступків, здійснити їх характеристику, з'ясувати їх особливості його елементів залежно від (а) об'єкту; (б) суб'єкту; (в) об'єктивної та (г) суб'єктивної сторони;

– наукові підходи до характеристики поняття та визначення переліку критеріїв виділення форм міжнародного співробітництва при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, а саме: (1) участь та укладання у двосторонніх та багатосторонніх договорах, (2) виконання зобов'язань існуючих міжнародних договорів; (2) членство як міжнародних митних організаціях так і міжнародних організаціях щодо захисту здоров'я тварин (СОТ, Всесвітня митна організації (далі – ВМО), Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (далі – ВООЗт), Європейське агентство з безпечності харчових продуктів, Організація за демократію та економічний розвиток (далі – ГУАМ, Чорноморське економічне співробітництво тощо); (3) дотримання загальноприйнятих принципів, норм і стандартів міжнародного митного права з питань транскордонного переміщення ветеринарних препаратів;

набули подальшого розвитку:

– узагальнення нормативно-правових актів, які регламентують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон залежно від (1) від змісту у них правових приписів: (а) загальні та спеціальні; (2) від різновидів ветеринарних препаратів як категорії митних правовідносин та належності зафіксованих правових норм: (а) митні; (б) митно-адміністративні, і (в) комплексні; (3) за рівнем юридичної сили: закони; міжнародні договори України; на підзаконному рівні – постанови та рішення КМ України; накази Міністерства фінансів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України; накази Держмитслужби України, Держпродспоживслужби; накази інших центральних органів виконавчої влади.

– способи та види класифікації суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, умов та підстав застосування видів, форм (документальних, фактичних) та методів митного контролю, а також специфіку здійснення митних процедур, які різняться залежно від напрямку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (імпорт, експорт та транзит) й перелік елементів заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання у цій сфері, а також порядок застосування в митних органах системи аналізу та управління ризиками щодо ветеринарних препаратів залежно від рівнів (1) стратегічного, (2) тактичного та (3) оперативного;

– пропозиції із внесення змін у МК України щодо віднесення окремих незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів до особистих речей громадян (за певним переліком); передбачити митний режим для ввезення незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів юридичними особами, та окремі пропозиції із доповнень у Закон України «Про ветеринарну медицину» а саме: у положення ст. 54 стосовно можливості ввезення громадянам для власних домашніх тварин (за певним переліком) незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів за винятком тих, що містять наркотичні чи психотропні речовини), а також у ст. 75 щодо передбачення можливості в уповноваженого органу зупинити експорт ветеринарних лікарських засобів у разі незабезпечення потреб у сфері ветеринарної медицини в Україні в таких лікарських засобів у повному обсязі, в умовах воєнного стану;

– обґрунтування напрямів удосконалення переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон в контексті інтеграції України до ЄС, проблем правозастосування, із використанням позитивного зарубіжного досвіду таких країн як Німеччини, Канади, Ісландії, Італії, Великобританії, Хорватії, Румунії, Аргентини, Бразилії з аргументуванням можливості й доцільності його використання в Україні.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені у роботі положення, висновки, пропозиції та рекомендації були використані у:

– у науково-дослідницькій діяльності – для більш активного розвитку науки митного права як підґрунтя для подальшого наукового вирішення правових проблем з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (акт впровадження у навчальний процес та науково-дослідну діяльність Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 04.09.2023 року);

– у правотворчості – в діяльності компетентних органів при реформуванні митного законодавства, зокрема, при підготовці змін чи доповнень до МК України, до інших законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів у цій сфері;

– у правозастосуванні – з метою вдосконалення правоохоронними й органами державної влади, митними органами практики використання законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон ((1) акт впровадження у практичну діяльність Харківської митниці як відокремленого підрозділу Державної митної служби України від 07.09.2023 року; (2) акт впровадження у практичну діяльність Головного управління ДПС у Харківській області від 05.09.2023 року);

– у навчальному процесі – під час підготовки відповідних розділів підручників, навчальних посібників, текстів лекцій і методичних рекомендацій з навчальних курсів «Адміністративне право», «Адміністративне судочинство», «Митне право» та «Основи митного права», у процесі їх викладання, а також при розробленні нових навчальних програм спецкурсів/навчальних дисциплін з досліджуваної тематики у Національному юридичного університету імені Ярослава Мудрого (акт впровадження у навчальний процес та науково-дослідну діяльність Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 04.09.2023 року);

– у правовиховній діяльності – для підвищення рівня правової культури населення, професіоналізму працівників правоохоронних органів, органів державної влади, митних органів, їх посадових осіб.

Апробація результатів дослідження. Теоретичні та прикладні положення та висновки дисертації обговорювались на міжнародних науково-практичних конференціях. Основні з них такі: «Систематизація українського і європейського законодавства у сучасних реаліях» (м. Арад, Румунія, 27-28 грудня 2019 р.), «Правове життя сучасної України», (м. Одеса, 15 травня 2020 р.), V Міжнародна науково-практична конференція «Інновації та перспективи світової науки», (Ванкувер, Канада, 29-31 грудня 2021 р.), «Наука як базис розвитку сучасних країн» (м. Братислава, Словачія, 27-28 січня 2022 р.)

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається з вступу, трьох розділів, які містять 12 підрозділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 215 сторінок, у т. ч. основного тексту – 178 сторінок. Список використаних джерел налічує 260 найменувань.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОРЯДКУ ПЕРЕМІЩЕННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ПРЕПАРАТІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

1.1 Ветеринарні препарати як категорія митних правовідносин

Підписавши Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом у 2014 році Україна взяла на себе низку зобов'язань, однією із завдань якої є сприяння здійсненню експортно-імпортних операцій з товарами, що охоплюються санітарними та фітосанітарними заходами між Сторонами, забезпечуючи водночас охорону життя і здоров'я людей, тварин та рослин (гл. 4) також щодо товарів, що переміщуються через митний кордон (ст. ст. 69–79.) [1], у тому числі стосовно ветеринарних препаратів. На виконання міжнародних зобов'язань встановлюються загальнообов'язкові правила щодо переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, які затверджуються органами публічної адміністрації та знаходять своє відображення у митних праввідносинах щодо ветеринарних препаратів [2,с.6]. Однак такі відносини мають власні особливі ознаки, серед яких окремо слід виділити владний характер, оскільки, в даному випадку одним з учасників правовідносин обов'язково виступатиме митний орган та/або його посадова особа [3]. Ветеринарні препарати, які переміщуються через митний кордон України, мають статус особливого товару, окремі їх види потребують спеціальних умов зберігання, документів, певних видів здійснення державного контролю [4], спеціальних процедур митного контролю та оформлення, тобто щодо них виникають та розвиваються специфічні митні правовідносини, зі своїми особливими суб'єктами, об'єктом, суб'єктивними правами і юридичними обов'язками учасників досліджуваних правовідносин.

Імплементация Глави IV Розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом [5], також вказує на потребу

удосконалення вітчизняного митного законодавства у сфері імпорту продукції до вимог законодавства ЄС, Україна повинна запровадити еквівалентну європейській систему контролю за їх якістю та безпечністю щодо імпорту товарів. Це пов'язано із тим, що внутрішні потреби держави у ветеринарних препаратах не забезпечується власними потребами виробництва, тому основна частина їх ввозиться із-за кордону в режимі імпорту. В зв'язку з цим набуває актуальності питання щодо якості та безпечності таких препаратів. При цьому особливе значення мають проблеми реалізації права людини на безпечне для життя, санітарно-епідемічне благополуччя території так як важливе місце у цьому займають якісні, ефективні та безпечні ветеринарні препарати, які у законний спосіб ввезені на митну територію України й відповідно до вимог митного законодавства.

На вимогу щодо якості, ефективності та безпечні ветеринарних препаратів передбачено й положеннях Глави IV Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію України з ЄС [5]. Серед основних зобов'язань передбачено, а саме: (1) вдосконалення механізму державного регулювання виробництва та обігу ветеринарних препаратів; (2) перегляд максимальних рівнів залишків ветеринарних препаратів, а також забезпечення ефективного моніторингу за такими залишками [5].

Ветеринарні препарати у більшості випадків використовуються для лікування травм або хвороб усіх видів тварин. Тварини слід розглядати не лише як живі істоти, які є частиною тваринного світу, а як тварини, які джерелом виробництва продуктів тваринного походження, тобто у забезпеченні санітарно-епідеміологічного здоров'я населення [6, с.24]. Так, у Основному законі «кожен має право на для безпечне для життя і життя довкілля» (ст. 50), «держава забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя населення» (ст. 49 Конституції України) [7]. Ветеринарні препарати мають особливе значення у забезпеченні охорони життя і здоров'я не тільки тварин, а також у людей. У ст. 6 Закону України «Основи законодавства України про

охорону здоров'я» проголошено, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, яке включає безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище, санітарно-епідемічне благополуччя території і населеного пункту, де він проживає [8].

При цьому держава, в особі уповноважених державних органів, повинна забезпечувати основні напрями державної політики у сфері ветеринарної медицини щодо ветеринарних препаратів: (1) забезпечення правильного, ефективного та безпечного застосування ветеринарних препаратів; (2) розроблення, затвердження та застосування ветеринарно-санітарних заходів; (3) встановлення вимог до виробництва, обігу та застосування ветеринарних препаратів та здійснення контролю за їх дотриманням; (4) здійснення державного контролю за виробництвом та обігом ветеринарних препаратів; (5) здійснення заходів щодо запобігання антибіотикорезистентності (ст. 4) та ін. [9] та і взаємодіючи із митними органами [10] та іншими державними органами зобов'язані забезпечити належну якість ввезених ветеринарних препаратів.

Для визначення правових ознак та специфіки митного статусу ветеринарних препаратів як категорії митних правовідносин розглянемо їх поняття, критерії їх розподілу та розмежування суміжних категорій, з'ясуємо елементи структури митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів та запропонуємо власну юридичну конструкцію «митні правовідносини щодо ветеринарних препаратів». Зазначимо, що ознаки ветеринарних препаратів та критерії їх класифікації як категорія митного права до сих пір не визначена у наукових джерелах. Зокрема, у чинному МК України термін «ветеринарні препарати» не передбачено, але його поняття визначено у нормативно-правових актах, що регламентують сферу ветеринарної медицини, окремі із різновидів ветеринарних лікарських засобів передбачені в нормативно-правових актах у сфері охорони здоров'я.

Ветеринарні препарати активно використовуються у сфері ветеринарної медицини та ветеринарної практики. Зазначимо, що у наукових

працях не визначено єдиного підходу до співвідношення змісту категорій «ветеринарна медицина», «ветеринарія», «ветеринарна медицина», «ветеринарна справа», «ветеринарна практика», «ветеринарна служба». У Законі України «Про ветеринарну медицину» визначено: (1) ветеринарна медицина – це галузь науки та практичних знань про фізіологію і хвороби тварин, їх профілактику, діагностику та лікування, збереження здоров'я і продуктивності тварин, захист людей від зоонозів і пріонних хвороб, а також пов'язана з цим практична діяльність; (2) ветеринарна практика – це діяльність з надання послуг, пов'язаних з профілактикою, діагностикою та лікуванням хвороб тварин, консультуванням з питань ветеринарної медицини, яка провадиться закладами ветеринарної медицини та спеціалістами ветеринарної медицини на підставі відповідної ліцензії [9].

В офіційних документах Всесвітньої організації охорони здоров'я тварин (далі – ВООЗт) використовуються дефініції як «ветеринарія» та і категорія «ветеринарна медицина», але зміст слова «ветеринарний» у розуміння (ветеринарна служба, ветеринарна освіта, ветеринарний сертифікат, ветеринарне законодавство, ветеринарний контроль тощо). У науковій літературі категорія «ветеринарна медицина» часто застосовується також у значенні ветеринарної науки або галузі [11], або ототожнюють поняття «ветеринарія» та «ветеринарна медицина» [6, с.28]. У зарубіжних наукових працях категорія «ветеринарна медицина» розглядається здебільшого як галузь медицини, що займається вивченням, профілактикою, діагностикою та лікуванням травм або хвороб усіх видів тварин, відмінних від людських.

Регулювання відносин щодо переміщення товарів через митний кордон України не обмежується лише митним правом, норми якого виконують функції регулятора певних суспільних відносин. Вони вирізняються і тим, що предметом їх регулювання виступають відносини, які складаються у сфері здійснення митної справи [12]. Дане твердження можна віднести до ветеринарних препаратів, розглядаючи їх як товар, що переміщується через митний кордон України. На підтвердження цього МК України визначає ,

нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередачі» (п. 57 ст. 4 МК України) [13]. Зокрема, тлумачний словник-довідник термін «товар» визначає як будь-яка продукція, послуги, роботи, права інтелектуальної власності та інші немайнові права, призначені для продажу (оплатної передачі); матеріальні і нематеріальні активи, а також цінні папери і деривативи, що використовуються у будь-яких операціях, крім операцій щодо їхнього випуску (емісії) і погашення; або будь-яка продукція (при антидемпінгових заходах), призначена для продажу [14]. Отже ветеринарні препарати у нормах МК України не віднесені переліку товарів, який передбачений у статті 4 цього законодавчого акту та потребують доповнення ними.

Стосовно класифікації товарів в митному праві. Зокрема С.В. Князев пропонує товари (майно) в митному відношенні класифікувати за наступними критеріями: за походженням, критеріями виготовлення (переробки), митним статусом: 1) українські; 2) іноземні; за оригінальністю та дотриманням законодавства права інтелектуальної власності: 1) контрафактні товари; 2) піратські товари; 3) об'єкти права інтелектуальної власності; 4) товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності; 5) за шляхами (способами) переміщення товару через митний кордон: 1) несупроводжуваний багаж; 2) ручна поклажа; 3) супроводжуваний багаж; б) за призначенням: 1) особисті речі; 2) припаси; 3) товари широкого вжитку. Також до досліджуваної класифікації можна віднести особливості категорії товарів за групами в митних цілях які вказано в УКТ ЗЕД [15, с.20]. Також автор, пропонує доповнити вищенаведену класифікацію товарів і ще однією, категорією яка обумовлена особливістю джерел походження товарів (майна), яке потрапляє у розпорядження митних органів. Мова йде про наступні види товарів (майна): товари на складах тимчасового зберігання; товари, транспортних засобів на складах митних органів; вилучені проби та зразки; товари, вилучені митницями [15, с.18].

Варто розглянути визначення «ветеринарних препаратів», які передбачені у нормативно-правових актах як національних так й міжнародних, у енциклопедіях, словниках, а також у наукових публікаціях. Спочатку зупинимось на дефініції терміну «ветеринарні препарати», які передбачені у енциклопедії, у практикумах та довідниках. Так, у Фармацевтичній енциклопедії поняття «ветеринарні препарати» зазначається як препарати, що мають певний склад, лікарську форму, упаковку та призначені для діагностики, лікування та запобігання хворобам тварин або відновлення, корекції чи зміни їх фізіологічних функцій та стану і можуть застосовуватися без подальшої обробки. Це антисептики, дезінфектанти, інсектициди, дератизациди, діагностикуми, що використовуються у ветеринарній медицині. Серед ветеринарних препаратів виділяють: ветеринарні лікарські препарати, ветеринарні імунобіологічні препарати, гомеопатичні ветеринарні препарати [16].

У Практикумі з технології ветеринарних препаратів з позицій фармації визначено поняття «ветеринарні препарати» як ветеринарні лікарські й імунобіологічні засоби (препарати), що застосовуються для штучного осіменіння тварин і трансплантації ембріонів, ензими, антисептики, дезінфектанти, інсектоакарициди, родентициди, пробіотики, діагностикуми, засоби догляду за тваринами й інші, котрі використовуються у тваринництві та ветеринарній медицині. Також наводиться поняття «ветеринарні лікарські засоби (ветеринарні препарати, медикаменти) – як фармацевтична продукція, що включає біологічні, рослинні, хімічні, хімікофармацевтичні, гомеопатичні та інші лікарські засоби, призначені для тварин [17, с.11]. Словник термінів з аграрного права поняття «ветеринарні лікарські засоби» – це фармацевтична продукція: біологічні, рослинні, хімічні, хіміко-фармацевтичні, гомеопатичні та інші лікарські засоби, призначені для тварин [18, с.42], а «засоби захисту тварин» – це імунобіологічні, біологічні, рослинні, хімічні, хіміко-фармацевтичні та інші ветеринарні препарати [18, с.84].

Стосовно розмежування змісту дефініцій «ветеринарні препарати», «лікарські засоби ветеринарного призначення», «ветеринарні лікарські засоби», «лікувальний корм», біоциди (біоцидні продукти). Легальне визначення поняття «ветеринарні препарати» передбачено у Законі України «Про ветеринарну медицину» і цей термін включає: ветеринарні лікарські засоби та біоциди (біоцидні продукти) (п.19 ст. 1) [9]. Біоциди (біоцидні продукти) – це будь-які речовини або суміші у формі, доступній користувачу, що містять або утворюють одну чи більше активних речовин з метою знищення, стримування, нейтралізації, запобігання дії або здійснення іншого контролюючого впливу на шкідливі організми будь-якими засобами, крім суто фізичної або механічної дії. Біоцидами (біоцидними продуктами) також вважаються будь-які речовини або суміші, отримані з речовин або сумішей, не віднесених до біоцидів (біоцидних продуктів), якщо вони використовуються з метою знищення, стримування, нейтралізації, запобігання дії або здійснення іншого контролюючого впливу на шкідливі організми будь-якими засобами, крім суто фізичної або механічної дії (п. 8 ст. 1) [9].

Зокрема, ветеринарний лікарський засіб – це будь-яка речовина (субстанція) чи комбінація речовин (субстанцій) із заявленою властивістю лікування чи профілактики хвороб тварин або будь-яка речовина (субстанція) чи комбінація речовин (субстанцій), що може застосовуватися для тварин з метою відновлення, коригування чи зміни фізіологічних функцій, виявляючи фармакологічну, імунологічну чи метаболічну дію, або з метою встановлення діагнозу чи евтаназії тварин (п.15 ст.1) [9]. У цьому законодавчому акті передбачені також визначення змісту таких дефініцій як «аутогенний імунобіологічний ветеринарний лікарський засіб», «ветеринарний лікарський засіб екстемпоральної рецептури», «генеричний ветеринарний лікарський засіб (генерик)», «гібридний ветеринарний лікарський засіб», «гомеопатичний ветеринарний лікарський засіб» «імунобіологічний ветеринарний лікарський засіб» тощо (ст.1) [9]. Слід вказати на розуміння

терміну «лікувальний корм». Лікувальний корм – це суміш ветеринарного лікарського засобу та корму, готова до безпосереднього згодовування тваринам без подальшої переробки, що становить однорідну суміш одного чи декількох ветеринарних лікарських засобів або проміжних продуктів їх виробництва з кормовими матеріалами чи кормовими сумішами [9]. Отже, треба відмітити багатоаспектність категорії ветеринарні препарати.

Стосовно рецептурних ветеринарних лікарських засобів. Ветеринарний рецепт видається ліцензованим ветеринарним лікарем або ветеринарним лікарем ліцензованого закладу ветеринарної медицини. Ветеринарний рецепт видається в паперовій та/або електронній формі. За ветеринарним рецептом відпускається ветеринарний лікарський засіб, якщо відповідна вимога зазначена у рішенні про державну реєстрацію такого засобу. За ветеринарним рецептом відпускаються: 1) ветеринарні лікарські засоби, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини або їх прекурсори; 2) ветеринарні лікарські засоби, призначені для продуктивних тварин; 3) протимікробні ветеринарні лікарські засоби; 4) ветеринарні лікарські засоби, призначені для лікування патологічних процесів, що потребують точного попереднього діагнозу, або використання яких може призвести до ефекту, що перешкоджає чи впливає на подальші діагностичні або терапевтичні заходи; 5) ветеринарні лікарські засоби, що застосовуються для евтаназії тварин; 6) ветеринарні лікарські засоби, що містять нові діючі речовини, протягом перших п'яти років після державної реєстрації таких лікарських засобів; 7) імунобіологічні ветеринарні лікарські засоби; 8) ветеринарні лікарські засоби, що містять діючі речовини гормональної або тиреостатичної дії, бета-агоністи; 9) лікувальні корми для продуктивних тварин (ст.77) [9].

Визначення змісту окремих різновидів ветеринарних препаратів передбачено в деяких підзаконних нормативно-правових актах. Так, у правилах належної виробничої практики ветеринарних препаратів, які затверджені наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10 листопада 2017 р. № 606 указано поняття «ветеринарний

препарат рослинного походження», а саме: це ветеринарний препарат, що містить як активні інгредієнти речовини винятково рослинного походження або препарати, виготовлені з рослин, так і будь-який ветеринарний препарат, що містить як діючі речовини винятково одну чи кілька рослинних субстанцій або один чи кілька рослинних препаратів, або одну чи кілька таких рослинних субстанцій у комбінації з одним чи кількома такими рослинними препаратами [19].

В міжнародних документах передбачено поняття «лікарські засоби ветеринарного призначення». Зокрема, у Рішенні Міжурядової ради зі співробітництва в галузі ветеринарії про Єдині правила державного ветеринарного нагляду при міжнародних і міждержавних перевезеннях наведено поняття «лікарські засоби ветеринарного призначення» як речовини, що застосовуються для профілактики, діагностики та лікування хвороб тварин, отримані з крові, плазми крові, а також органів або тканин людини або тварин, рослин, мінералів методами синтезу або із застосуванням біологічних технологій, а також речовини рослинної, тваринного або синтетичного походження, які мають фармакологічною активністю [20]. Отже, міжнародне поняття «ветеринарний лікарський препарат» у загальному розумінні відповідає змісту «ветеринарні лікарські засоби» як передбачено у національному законодавстві.

За митним статусом товари поділяються на українські та іноземні (ч.1 ст. 71 МК України [13]. Виробництво, обіг та застосування ветеринарних лікарських засобів в Україні дозволяється лише за умови їх державної реєстрації (окрім деяких випадків) (ч. 1 ст. 54). Державна реєстрація генеричних, гібридних, комбінованих, гомеопатичних ветеринарних лікарських засобів, а також державна реєстрація ветеринарних лікарських засобів на підставі письмового дозволу, бібліографічних даних та за виняткових обставин здійснюється відповідно до вимог ст. 54 з урахуванням особливостей, передбачених ст. 56-62 Закону України «Про ветеринарну медицину». У окремих випадках дозволено ввезення не зареєстрованих

ветеринарних лікарських засобів [9]. Зазначимо, що митні органи перевіряють їх державну реєстрацію у спеціальному реєстрі. Зокрема, Державний реєстр ветеринарних лікарських засобів України - це єдина державна інформаційна система, що забезпечує збирання, зберігання, обробку та надання інформації про зареєстровані ветеринарні лікарські засоби (ч.1 ст. 65) [9]. На сайті Держпродспоживслужби оприлюднені дані вищенаведеного Реєстру та вказано інформацію Державного реєстру кормових добавок [21]. Окрім, Реєстрів передбачені також переліки ветеринарних лікарських засобів, які поділяються на дві види: (1) перелік препаратів, реалізація та використання яких потребує рецепта та перелік ветеринарних імунобіологічних препаратів, що зареєстровані в Україні і відпускаються за листом-замовленням [22].

Порядок державної реєстрації ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів та готових кормів затверджено Постановою КМ України від 21 листопада 2007 року № 1349 [23]. Наприклад, Реєстр ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів та готових кормів включає містить інформацію про зареєстровані в Україні ветеринарні препарати (премікси, кормові добавки, готові корми, ветеринарні препарати в тому числі ветеринарні імунобіологічні засоби) щодо реєстраційного посвідчення: дата реєстрації, дата до якої дійсна реєстрація, інформація про процедуру реєстрації, група, назва, фармацевтична форма, вид тварин, вітчизняний /імпортний, виробник, країна виробника, власник, країна власника [24],[23].

Ветеринарні препарати, які перебувають в обігу, мають супроводжуватися повними, чіткими та зрозумілими інструкціями для споживачів з маркуванням українською мовою, мати упаковку [9]. Важливим є те, що виробництво ветеринарних лікарських засобів, що виготовляються в Україні для продажу на внутрішньому ринку та з метою експорту, а також до ветеринарних лікарських засобів, що імпортуються в Україні повинні відповідати принципам та правилам належної виробничої практики (GMP) лікарських засобів для застосування у ветеринарії [19].

Крім того, у випадку здійснення процедур митному оформлення є обов'язковим заявлення декларантом до митного органу коду ветеринарного препарату. Визначення коду УКТ ЗЕД має здійснюватися у відповідності до назви товару, його опису та роз'яснень, що містяться у Додатку до Закону України (групи 01-49 УКТЗЕД) від 04 червня 2020 р. № 674-IX «Про Митний тариф України» [25]. В окремих випадках визначення коду УКТ ЗЕД ветеринарних лікарських засобів є «складним випадком класифікації товару» згідно митного законодавства. Так, відповідно вимог ч. 5 ст. 69 МК України під складним випадком класифікації товару розуміється випадок, коли у процесі контролю правильності заявленого декларантом або уповноваженою ним особою коду товару виникають суперечності щодо тлумачення положень УКТ ЗЕД, вирішення яких потребує додаткової інформації, спеціальних знань, проведення досліджень [13] тощо.

Відмітимо, що кодування (класифікація) товарів здійснюється відповідно до вимог УКТЗЕД та є технічним прийомом, що дозволяє представити товар, що класифікується, у вигляді групи знаків (код товару), встановлених цим класифікатором. Щоб уникнути неправильної класифікації необхідно враховувати, що УКТЗЕД складається з трьох складових частин: (1) основних правил інтерпретації УКТЗЕД; (2) приміток до розділів та груп УКТЗЕД (розділ, група, позиція, підпозиція, категорія, підкатегорія); (3) текстового опису групувань УКТЗЕД та їх цифрового позначення [25]. Зокрема, згідно Розділу IV (група 23) Закону України «Про Митний тариф України» [25] за кодом 2309 зазначаються продукти, що використовуються для годівлі тварин, за товарною підпозицією. Позиція під кодом 3004 відноситься до групи УКТ ЗЕД 30 «Фармацевтична продукція». У 3004 УКТ ЗЕД відносяться й окремі види ветеринарних препаратів.

Окремі види ветеринарних препаратів відповідно до Дод. 3 Постанови КМ України «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2021 рік» від 28 грудня 2020 р. № 1329 такі товари як, дезінфекційні засоби та аналогічні засоби, подані у формах або

упаковках для роздрібної торгівлі (як товари виключно в аерозольній упаковці) за кодом УКТЗЕД 3808 . Також, слід навести товарну позицію для ветеринарних препаратів, які підлягають ветеринарно-санітарному контролю згідно коду товару з УКТ ЗЕД, а саме: 2935 00 – сульфонаміди, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві; 2936 – провітаміни та вітаміни, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві, природні або одержані в результаті синтезу (включаючи природні концентрати), їх похідні, що використовуються переважно як вітаміни, суміші цих речовин, у тому числі розчинені або не розчинені в будь-якому розчиннику; 2937 – гормони, простагландини, тромбоксани та лейкотриєни, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві, природні або одержані в результаті синтезу; їх похідні і структурні аналоги, у тому числі із ланцюговими модифікованими поліпептидами, що використовуються переважно як гормони; 2941 – антибіотики, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві [4] та ін.

Ще одним видом ветеринарних препаратів є лікарський засіб, що містить вітаміни, це код 3004 УКТ ЗЕД. Відповідно до Додаткової примітки 1 до товарної групи 30 товарна позиція 3004 серед інших включає препарати, виготовлені на основі таких активних речовин, як вітаміни, мінеральні речовини, компоненти амінокислот або жирних кислот, в упаковках для роздрібної торгівлі. Ці препарати класифікують у товарній позиції 3004, якщо вони мають на етикетці, упаковці або в інструкції для користувачів відповідні вказівки: (а) специфічні недуги, хвороби або їх ознаки, для лікування яких цей продукт повинен використовуватися ; (б) концентрація активної речовини або речовин; (с) дозування; та (д) спосіб застосування [25].

Наведемо, ще один приклад «складного випадку класифікації товару», розглядайтесь як антисептичний/дезінфікуючий препарат. Підстав вважати його миючим (чистячим) засобом або таким, що має лікувальні або профілактичні властивості проти певних захворювань, нездужань або їхніх симптомів підстав немає. Згідно з УКТ ЗЕД дезінфікуючі засоби включаються

до товарної позиції 3808 [26], іншим прикладом щодо надання роз'яснень класифікації різновидів ветеринарних препаратів згідно з УКТ ЗЕД є «Ветеринарний лікарський засіб ВІТ Е + Se 10 %...». Як результат Центральним митним управлінням лабораторних досліджень та експертної роботи товар «Ветеринарний лікарський засіб ВІТ Е + Se 10 %...» було класифіковано у товарній позиції 2309 УКТ ЗЕД [27]. У судовій практиці теж розглядаються питання класифікації ветеринарних лікарських засобів, згідно з УКТ ЗЕД [28].

В подальшому коротко зупинимось на з'ясованні складових елементів митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів, визначенню його поняття. Зокрема, в теорії держави і права під терміном «правові відносини» розуміють суспільні відносини, врегульовані правом, учасники яких є носіями суб'єктивних прав та юридичних обов'язків [29, с.231]. В юридичній літературі поняття «митні правовідносини» визначаються в двох наукових підходах. Одним із варіантів є так званий «емпіричний», прихильниками якого є М. Г Шульга [30,с.55], а також В.Я. Настюк. Ми підтримуємо позицію цих авторів, що є взаємозв'язок та взаємозалежність між порядком переміщенням товарів через митний кордон та митними правовідносинами.

В навчальній літературі «митні правовідносини» визначаються як врегульовані нормами митного права суспільні відносини, що виникають у процесі або із приводу переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон, їх оформленням і контролем та сплатою митних платежів. Оформлення й контроль за його здійсненням, а також сплата митних платежів безпосередньо пов'язані з митною політикою, являють собою цілеспрямовану діяльність держави по регулюванню зовнішньоторговельного обміну (обсягу, структури й умов експорту й імпорту) через установлення відповідного митного режиму переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон [31, с.15].

В наукових джерелах із митного права термін «митні правовідносини» розуміється по-різному. Так, на думку В. Я. Настюка, митні правовідносини –

це різновид суспільних відносин, які за своєю формою є індивідуально визначеними зв'язками уповноважених і зобов'язальних осіб, а за безпосереднім змістом є взаємодією осіб, які реалізують свої суб'єктивні права й виконують покладені на них юридичні обов'язки на підставі норм митного права [32]. О.І. Панов, вказує, що митні правовідносини – це врегульовані нормами різних галузей права суспільні відносини, в яких їх суб'єкти взаємопов'язані та взаємодіють шляхом здійснення суб'єктивних прав і обов'язків у сфері митної справи [33]. О.М. Шевчук визначає, що митні правовідносини щодо лікарських засобів – це урегульовані нормами митного законодавства суспільні відносини, що виникають із приводу переміщення лікарських засобів через митний кордон держави [3]. З нашої точки зору, митні правовідносини щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон – це сукупність суспільних відносин, в яких їх суб'єкти взаємопов'язані та взаємодіють шляхом здійснення суб'єктивних прав і обов'язків, що виникають у зв'язку із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон та врегульовані нормами митного права.

Стосовно елементів структури митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів. Так, А. В. Мазур в структурі митних правовідносин розрізняє: суб'єкти, об'єкти, суб'єктивні права і юридичні обов'язки учасників митних правовідносин [31,с.15]. З точки зору О.М Шевчука, що митні правовідносини щодо лікарських засобів, як і правовідносини взагалі, у своєму складі містять три елементи: (1) суб'єкти учасники правовідносин, (2) об'єкти правовідносин та (3) зміст митних правовідносин [3]. Отже, в структурі митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів, які переміщується через митний кордон слід розрізняти: суб'єкти, об'єкти, суб'єктивні права і юридичні обов'язки учасників цих митних правовідносин [34, с. 76]. Отже, ветеринарні препарати як категорія митно-правових відносин можна класифікувати за такими основними критеріями, а саме: (1) виду складових: (а) ветеринарні лікарські засоби, (б) біоциди; (2) процедур державної реєстрації: (а) зареєстровані, та (б) незареєстровані; (3) від

суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (4) за критеріями виготовлення ветеринарних ветеринарних препаратів та їх митним статусом: (а) українські; (б) іноземні; (6) за оригінальністю форми випуску: (а) оригінальні та (б) генерики; (7) за дотриманням законодавства щодо права інтелектуальної власності: (1) контрафактні товари; (2) піратські товари; (3) об'єкти права інтелектуальної власності; (4) товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності; (8) від відповідності назв щодо різновидів ветеринарних препаратів (біоциди та ветеринарні лікарські засоби), їх опису за групами в митних цілях, які вказано в УКТ ЗЕД. Крім того, переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід розглядати як окремий інститут митного права, який є системою відносно відокремлених від інших і пов'язаних між собою правових норм, що врегульовують порядок переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. Особливостями даного інституту є його міжгалузевий характер, який включає норми митного, адміністративного, фінансового, податкового, цивільного, фармацевтичного, господарського та міжнародного права тощо.

1.2 Стан та напрями розвитку наукової думки з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон

Важливим аспектом дослідження переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України є визначення глибини доктринального аналізу різноманітних аспектів цього питання у науковій юридичній думці. Встановлення особливостей розвитку наукової думки за розв'язуваною проблемою є однією із вимог щодо оформлення дисертаційних досліджень. Сьогодні у сфері правових досліджень відсутні комплексні роботи, безпосередньо присвячені особливостям переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, які б в повній мірі враховували положення чинного митного законодавства. Відмітимо, що у спектрі нашого

наукового пошуку, який буде охоплювати теоретичні, практичні та правові аспекти переміщення товарів через митний кордон України

В першу чергу, звернемо увагу на поодинокі наукові дослідження, із суміжної тематики державно-владної діяльності як галузі ветеринарної медицини, ринку ветеринарних препаратів та ін. Зокрема, М. М. Погребняк захистив роботу на тему «Адміністративно-правове регулювання галузі ветеринарної медицини» (2020 р) [6], Ю. В. Дідок «Державне управління розвитком ветеринарної медицини в Україні» [35], О. Г. Гаврилюк – «Формування та державне регулювання ринку ветеринарних препаратів в Україні» [36] з позицій економічних наук. Авторка також зазначає, що ринок ветеринарних препаратів і ринок лікарських засобів гуманної медицини тісно взаємопов'язані і формують фармацевтичний ринок, що є частиною ринків хімічної продукції та біотехнологічної продукції. Водночас ринок ветеринарних препаратів є частиною ринку засобів захисту здоров'я тварин. Сегменти ринку ветеринарних препаратів, призначених для сільськогосподарських тварин, є складовими ринку товарів сільськогосподарського призначення (ресурсний ринок для АПК), а сегменти ринку ветеринарних препаратів для домашніх тварин належать до ринку споживчих товарів [36, с. 9].

Однак важливе значення мають наукові праці із митного права. З метою проведення дослідження наукових висновків з питань правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, проаналізуємо основні напрямки досліджень вчених, які на різних етапах займались вивченням проблем, яких пов'язано із визначенням категорій, зокрема таких як переміщення товарів через митний кордон України. Так як, теоретично-категоріальною основою переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон є наукові роботи, які відображають специфіку переміщення товарів через митний кордон України, ввезення чи вивезення окремих категорій товарів через митний кордон, митні процедури й митні формальності при такому переміщенні, питання митного оформлення та

митного контролю, митні режими, заходи нетарифного та митно-тарифного регулювання, порушення митних правил і відповідальність за їх порушення.

Із аналізу наукових праць з питань порядку переміщення товарів через митний кордон можна виділити два наукові підходи визначення змісту цієї категорії митного права. У загальному розумінні «переміщення товарів через митний кордон», інший науковий підхід з питань митного права базується на першому, однак пов'язаний із особливостями переміщення окремих категорій товарів через митний кордон.

Так, І. В. Тулянцева у дисертаційному дослідженні «Правове регулювання переміщення культурних цінностей через митний кордон України» (2010 р.) охарактеризувала та запропонувала історичні етапи становлення законодавства з питань вивезення та ввезення культурних цінностей. Авторкою було проаналізовано категорію «культурні цінності» та визначено їх характерні ознаки як унікальність, матеріальність, продукція людської діяльності, суспільна значимість, наявність певного віку предмета, знаходження предмету під державною охороною. На підставі вказаного дослідниця поділяє їх на історичні цінності, художні цінності, наукові цінності, етнографічні цінності та ін. Автор розрізняє дві групи культурних цінностей, перша та (1) які можуть бути вивезені з території України, в режимі експорту або тимчасового вивезення за наявності свідоцтва на право вивезення (тимчасового вивезення) культурних цінностей, а також (2) групу культурних цінностей, які можуть бути вивезені без будь-яких дозволів [42, с. 14].

Виокремимо низку наукових праць, які було захищено після прийняття МК України 2012 року. Однією, із перших, що є дотичною до нашого предмета дослідження, є дисертація щодо специфіки переміщення лікарських засобів через митний кордон, а саме наукова робота О.М. Шевчука. Автор уперше розкрив правову характеристику митних правовідносин, які виникають та розвиваються під час переміщення лікарських засобів через митний кордон України. Автор запропонував класифікації: (а) суб'єктів, які забезпечують і

беруть участь у переміщенні лікарських засобів через митний кордон; (б) видів митного контролю таких лікарських засобів; (в) заходів нетарифного регулювання щодо забезпечення порядку переміщення лікарських засобів через митний кордон. О.М. Шевчук для скорочення термінів доставки лікарських засобів на внутрішні митниці пропонував впровадити електронне декларування лікарських засобів [41, с.10, 11], яке пізніше й було впроваджено в законодавстві.

О. С. Крущук у своєму дисертаційному запропонувала власне визначення понять «продукти харчування», «організована група громадян», «засоби нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності», та з'ясувала їх правову сутність [38, с.9]. А також О. С. Крущук розкрила їх місце в системі митного законодавства. Авторка запропонувала унести зміни до ст. 1 МК України щодо введення у правовий обіг митного законодавства визначення поняття «організована група громадян», під яким слід розуміти переміщення двох і більше громадян, що мають спільну мету переміщення, яка пов'язана з отриманням відповідного результату від поїздки, а також внести зміни до ст. 59 МК України шляхом або зміни назви статті на «Опитування громадян та посадових осіб підприємств», і виключення із змісту цієї статті слова «усне», або шляхом виключення частини 3 цієї статті [38, с.9].

Зокрема, К. Р. Ільченко у своїй науковій роботі (2016 р.) охарактеризувала поняття продуктів морського та річкового промислу як митно-правову категорію, розкрила еволюцію законодавчого регулювання морського та річкового промислу, установила специфіку митних формальностей при переміщенні продуктів морського та річкового промислу та визначила підстави та принципи їх переміщення. Автором запропоновано внести зміни до митного та кримінального законодавств та запропоновано повернути кримінальну відповідальність за товарну контрабанду. Автор також пропонує включити до норм Митного та Кримінального кодексів України норми, в яких було би передбачено притягнення до кримінальної відповідальності у разі, якщо протягом року особу було притягнуто до

відповідальності за порушення митних правил, яких було вчинено у великих розмірах не менше трьох разів [40, с.9,10].

Н. О. Коваль свою дисертацію присвятила науковому дослідженню порядку переміщення гуманітарної допомоги через митний кордон України (2014 р.). Авторка розкрила особливості такого переміщення в залежності від її отримання Україною (ввезення), або надання Україною (вивезення). Н.О. Коваль виділила окремий правовий інститут митного права - інститут регулювання переміщення через митний кордон України гуманітарної допомоги, а також запропонувала класифікацію гуманітарної допомоги залежно від: (1) форми надання гуманітарної допомоги; (2) форми надходження матеріальних засобів у вигляді гуманітарної допомоги; (3) суб'єктів надання гуманітарної допомоги; (4) цільового призначення гуманітарної допомоги, та запропонувала критерії класифікації форм митного контролю гуманітарної допомоги на основні та додаткові [39, с. 11].

В.В. Прокопенко у дисертаційному дослідженні «Правове регулювання переміщення металобрухту через митний кордон України (2016 р.) охарактеризувала переміщення цієї категорії товару залежно від напрямку а саме: ввезення, вивезення, транзит. Авторка встановила перелік суб'єктів, які забезпечують та беруть участь у переміщенні металобрухту через митний кордон України, їх повноваження та визначила роль органів доходів і зборів у цих заходах, розкрила процедури митного контролю та оформлення, встановила заходи митно-тарифного та нетарифного регулювання, адміністративну відповідальність у цій сфері. [44].

У науковій роботі О.С. Ангеловська «Особливості переміщення через митний кордон України культурних цінностей» (2021) з'ясувала специфіку даного товару та розкрила засоби та способи захисту культурних цінностей, а також визначено у роботі види порушень законодавства України, пов'язаного із досліджуваним переміщенням. Автор, зокрема, запропонувала під підставами переміщення через митний кордон України такого товару розглядати як нормативно визначені умови, які надають фізичним та

юридичним особам право на переміщення через митний кордон України культурних цінностей, а саме на їх ввезення, вивезення (в тому числі тимчасове ввезення/вивезення шляхом пересилання в міжнародних поштових відправленнях), транзит [43,с.12]. Вищезначені роботи можуть бути використані як основа структурної побудови переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, окремих категоріальних положень, а також в контексті удосконалення норм митного права.

Заслуговує на увагу праця І.М. Резнік за темою «Правове регулювання переміщення товарів через митний кордон України» (2014 р.). У цій роботі проаналізовано теоретичні підходи до розкриття сутності товару як основного об'єкта переміщення через митний кордон, а також правову природу і принципи такого переміщення. Автор приділив увагу ролі митного режиму як засобу інтеграції різних складників переміщення через митний кордон України та його співвідношенню з митною процедурою. Обґрунтовано також авторський підхід щодо встановлення внутрішньої побудови митного оформлення і співвідношення його складників, а також роль і значення попереднього документального контролю в діяльності митних органів і його взаємозв'язку з митним контролем за переміщенням товарів через митний кордон. Порушено питання щодо некоректності використання конструкції «форми митного контролю». Крім того, І.М. Резнік дослідив роль новітніх технологій у здійсненні митного контролю й митного оформлення та особливу увагу приділив аналізу й управлінню ризиками при переміщенні товарів через митний кордон [37, с.12]. Фактично дане положення може використати як основу категорії ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, з врахуванням специфіки такого товару як ветеринарні препарати.

Необхідно вказати роботу, присвячену проблемам правового регулювання митного оформлення товарів, які переміщуються через митний кордон, зокрема, наукової праці Д. С. Цаліної за темою «Порядок митного оформлення товарів при їх переміщенні через митний кордон України» (2009) [47, с.10]. Науковий підхід дослідниці полягає в узагальненому цілісному

уявленні про митне оформлення як дозвільне адміністративне провадження. Авторка стверджує, що митне оформлення виявляє себе як (а) складова частина особливого адміністративного режиму товарів і транспортних засобів, (б) стадія митного провадження в рамках адміністративного процесу і (в) синонім митного контролю. Останній же, виступаючи засобом забезпечення дотримання вимог митного законодавства, передбачає можливість застосування заходів адміністративного примусу. Тож розподіл, на думку авторки, між митним контролем і митним оформленням має проходити на ґрунті визнання останнього адміністративною (державною) послугою, а перевірочних дій митних органів – засобом забезпечення законності у сфері митних правовідносин і реалізації управлінських рішень, спрямованих на безпосереднє здійснення митної справи [47, с. 7,8]. По суті, наведені окремі положення можуть бути покладені як базис дефініції митного оформлення ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, слугувати підставою оновлення підходу щодо праворозуміння форм митного оформлення таких товарів.

Серед дисертаційних досліджень можна відзначити роботу, захищену у 2020 році, присвячену аналізу переміщення предметів фізичними особами через митний кордон України автора І.І. Хараїна. Однак, досліджуючи особливості правового регулювання такого переміщення через митний кордон України фактично здійснюється аналіз окремих особливостей «переміщення товарів фізичними особами через митний кордон». Цікавою є позиція автора, що дії які порушують існуючий порядок переміщення предметів через митний кордон України, не можуть охоплюватись категорією «переміщення через митний кордон України», оскільки в даному випадку мова повинна йти саме про незаконне переміщення предметів через митний кордон України, нормативний зміст якого становлять дії описані у диспозиціях ст. ст. 482, 483 МК України ст. 201, 201-1, 305 КК України [48, с.3]. Отже, дослідники звертали увагу на наявність прогалин і колізій чинного митного законодавства, виділяли суто теоретичну проблему правового регулювання переміщення

через митний кордон окремих видів, таких як продуктів харчування, продуктів морського та річкового промислу, лікарських засобів, лікарських наркотичних засобів, культурних цінностей, металобрухту, а також гуманітарної допомоги, підакцизних товарів та встановлювали найбільш складні питання застосування їх порядку переміщення через митний кордон та обґрунтовували авторські погляди на шляхи вирішення проблемних питань з досліджуваної тематики.

Цікавими та важливими є наукові доробки вчених щодо митного контролю товарів, які переміщуються через митний кордон, а саме: Ю. М. Дьомін «Правові засади організації та здійснення митного контролю в Україні: теоретичні та практичні проблеми» (2006 р.) [49], Т.В. Корнева «Митний контроль в Україні: організаційно-правові питання» (2003 р.) [50], А. В. Мазур «Організаційно-правові основи митного контролю в Україні» (2004 р.) [51], В. В. Прокопенко за назвою «Митні формальності на транспорті в Україні та їх адаптація до міжнародних митних норм, правил та стандартів» [52], О. М. Шевчука за темою «Митний контроль лікарських наркотичних засобів» (2013 р.), який у своїй монографії розкрив його зміст, форми, методи, види і джерела правового регулювання, а також надав рекомендації щодо удосконалення законодавства в цій сфері і приведення його до вимог міжнародних норм і стандартів [53] та ін. Так, варто відмітити, й наукові напрацювання Ю.М. Дьоміна, які стосуються проблемних питань визначення категорії митного контролю їх видів та форм, а також розкриття правових підстав інших видів контролю на кордоні [49,с.9], як такі, що можуть бути враховані для подальшого їх опрацювання у нашій тематиці дослідження. У свою чергу у дисертації Т.В. Корнева за темою «Митний контроль в Україні: організаційно-правові питання» звертає увага на те, що завдання митного контролю як функції державного управління полягає у перевірці загальних напрямів управління у сфері митної справи, здійснення його в законодавчо визначених межах, узгодження з іншими функціями держави [50, с.7].

Окрему увагу варто звернути на наукові праці в наукометричних базах Scopus и WoS. Так, М. Г. Шульга, зі співавторами дослідили європейські

стандарти та національну практику правового регулювання ввезення лікарських засобів. Автори вказують, що заборони та обмеження митного режиму полягають у процедурах ліцензування, сертифікації, контролю якості, упаковки, маркування. Належний механізм проведення таких процедур потребує стандартизації на міжнародному та регіональному рівнях [54], А. В. Мазур зі співавторами звернули увагу «Sui generis» митного права Європейського Союзу [55], Д. В. Лученко та Ю.В. Георгієвський звернули увагу на специфіку адміністративних обмежень у портах щодо практика ротацій екіпажів в умовах пандемії COVID-19 [56], О. М. Шевчук зі співавторами, вивчили специфіку проведення митної експертизи лікарських засобів, які містять наркотичні засоби, психотропні речовини або їх прекурсори. Автори пропонують віднести досліджувану експертизу до методів митного контролю. Авторами також встановлено її характерні ознаки: предмет, завдання, об'єкти, методи дослідження, запропоновано розрізнити 7-м етапів проведення такого виду експертиз, охарактеризовано процесуальний порядок їх здійснення [57, с.169]. Варто відмітити, наукову концепцію В. Я. Настюка, який доводить ідею про існування митно-процесуальних (митно-процедурних) норм які охоплюють порядок здійснення митного контролю [12, с.51]. Окремі положення цих наукових праць послужили основою формування основних теоретичних положень, які розкривають зміст митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон.

Слід виділити, ще одну групу наукових досліджень, присвячені правовому регулюванню митно-правових режимів. Так, М.Г Шульга звернула свою увагу на специфіку правового регулювання митних режимів [58, с. 270–280] та запропонувала науковий підхід щодо розгляду митного режиму як форми реалізації митної політики [59, с. 204 –215]. Окремо, слід вказати на роботи в контексті митної політики Д. В. Приймаченко за темою «Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави» (2007 р.) [60] та монографію Б.А. Кормича «Державно-

правовий механізм митної політики України» (2000 р.)[2]. В свою чергу, щодо митних режимів, О. О. Крестьянінов у дисертаційному дослідженні «Правове регулювання митних режимів» (2002 р.) зазначає, що до сфери регулювання митних режимів відноситься більш вузька група суспільних відносин порівняно з інститутом «адміністративно-правові режими» – це встановлення порядку переміщення товарів та інших предметів через митний кордон України [61, с.13, 14].

Зокрема, О. В. Чуприна у науковій праці «Правове регулювання митних режимів переробки» (2015 р.) характеризує його так, чином що можна вказувати на існування спеціальних митних режимів [62, с. 136]. К. В. Бережна в рамках дисертаційного дослідження «Митно-правовий режим транзиту в Україні» (2003 р.) пропонує розуміти його як сукупність правових норм, що залежно від заявленої мети переміщення товарів та інших предметів визначають (1) порядок такого переміщення; (2) умови перебування товарів та інших предметів на митній території чи поза митною територією держави; (3) встановлюють коло прав та обов'язків учасників правовідносин, які при цьому виникають; (4) обсяг і зміст митних процедур, що здійснюють митні органи [63, с. 6].

У дисертаційному дослідженні за темою «Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення» (2016 р) Я. Б. Назаровою проведено розробку теоретичних та практичних аспектів змісту такого митного режиму з метою з'ясування його структурних елементів та формування його нормативної конструкції, використовуючи напрацювання науки адміністративного права щодо змісту і структури адміністративно-правового режиму [64, с.16]. Заслуговує на увагу науковий підхід Б. А. Кормича щодо «процедурної» концепції (з метою встановлення гармонізованого терміну «митна процедура» замість теперішнього митного режиму) [65, с.143]. Подібна позиція у В.В. Прокопенко [52, с. 3].

Чернявська О. М. (2021 р.) у науковому доробку «Адміністративно-правові засади доказування у справах про порушення митних правил»

запропонувала в правовій доктрині виділити окремий правовий інститут – доказування у справах про порушення митних правил, який є системою відносно відокремлених від інших і пов’язаних між собою правових норм, які регулюють процесуальні дії посадових осіб митниці, суду та інших суб’єктів зі збору, фіксації, отримання, зберігання, оцінки доказів, а також їхній адміністративно-правовий статус. Особливостями даного інституту є його міжгалузевий характер, що відображається в регулюванні відносин, які мають багатосторонній режим правового захисту нормами митного та адміністративного права [66, с 4].

У науковій праці, Р.І. Лемеха, на рівні докторської дисертації присвяченій питанням «Теоретико-методологічним та правовим засад митних режимів в Україні» (2021 р.) визначив сутність, зміст та особливості теоретико-методологічних та правових засад митних режимів з урахуванням об’єктивних процесів євроінтеграції й глобалізації; окреслив тенденції та виявив недоліки категоріального, нормативного, інституційного й інструментального складників функціонування митних режимів в Україні. Науковий підхід автора полягає у розумінні міжгалузевого характеру інституту митних режимів, який на думку дослідника у процесі їх дослідження необхідно враховувати особливості методології митного, адміністративного, податкового, цивільного, господарського та міжнародно-приватного права. [67, с.27, 28]. Отже, у більшості наукових дослідженнях, предмет яких стосувався митно-правових режимів, обґрунтовується низка висновків і положень, які можуть бути враховані при вивченні питань пов’язаних із застосуванням митних режимів при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Крім того, серед наукових праць можна відзначити також роботи, присвячені аналізу проблем правового регулювання профілактики порушень митних правил [68], адміністративно-правових заходів боротьби з порушеннями митних правил» [69], специфіку адміністративно-правової протидії порушенням митних правил [70], провадження у справах про

порушення митних правил [71], адміністративної відповідальності за їх порушення [72], адміністративної деліктності у сфері митної справи [73]. Так, А. І. Педешко у науковому доробку «Адміністративна відповідальність за порушення митних правил» (2000 р.) характеризує предмет своєї роботи, автор зазначає, що вона становить особливий вид юридичної відповідальності, їй властиві всі ознаки останньої. Автор робить висновок про те, що митна справа зумовлюється її внутрішньою і зовнішньою політикою і складає собою систему заходів, спрямованих на здійснення зовнішньоекономічного обміну щодо встановленого митного порядку переміщення товарів та інших об'єктів зовнішньоторговельного обігу через митний кордон України [72, с.8]. Характеризуючи особливості провадження в справах про порушення митних правил, А. І. Педешко приділяє велику увагу аналізу доказів в провадженні таких справ [72, с.14].

Заслуговує на увагу робота А. В. Дусик «Провадження у справах про порушення митних правил» (2006 р.) досліджує проблеми таких проваджень, а також співвідношення його з провадженням у справах про адміністративні правопорушення й адміністративним процесом взагалі. Автор згадані проблеми розглядає як з точки зору Митного кодексу України 2002 року, так і у співставленні з Митним кодексом України 1991 р., що дало можливість авторці охарактеризувати не лише саме провадження у справах про порушення митних правил, а й процес його розвитку. Науковий підхід авторки полягає в тому, що провадження у справах про порушення митних правил – це галузевий підвид провадження у справах про адміністративні правопорушення, який у загальних рисах співпадає з останнім, але має певні особливості, пов'язані зі сферою його застосування [71, с.10]. У дисертаційному дослідженні В. В. Хомулянський за темою «Адміністративно-правова протидія порушенням митних правил» (2021 р.) розуміє термін адміністративно-правової протидії у широкому значенні, що охоплює її праворозуміння з позицій механізму адміністративно-правового регулювання, державно-правового механізму та у процедурному аспекті [70, с.5].

Отже, представлений вище науковий пошук вчених у царині митної діяльності, загальних та окремих проблем митно-правового регулювання пов'язаного із переміщення товарів через митний кордон України. Разом з тим, проблема правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України потребує окремого наукового та комплексного аналізу. Вищезазначені наукові праці заклали вагоме підґрунтя подальших наукових пошуків у царині переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України в межах його правового регулювання, визначили основні вектори майбутніх наукових розвідок щодо удосконаленню митного законодавства у цій царині.

Підсумовуючи розгляд наукових підходів досліджуваної нами проблематики, можна дійти таких проміжних висновків: (1) оскільки для вітчизняної митної науки проблема правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон є новою, тому потребувало звернення до широкої бази наукових джерел; (2) наявні наукові праці українських вчених, в межах яких досліджувались правові аспекти переміщення товарів через митний кордон здійснювалась в межах загального підходу або окремих видів товару, однак комплексних та системних досліджень такої категорії товарів, які переміщуються через митний кордон як ветеринарні препарати не проводилось; (3) не з'ясованими залишається правові засади переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, не визначено сутність «правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України», не окреслені його елементи, термін «переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України», юридична конструкція «принципи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України», та не визначеними залишається їх зміст та особливості застосування; (4) не досліджувались правові основи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (5) до сих пір не розкрита специфіка правового статусу суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, не встановлені межі

розмежування їх компетенції, не розкриті критерії їх класифікації; (6) не визначеним залишаються специфіка організації здійснення митних процедур щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, процесуального оформлення умов та підстав адміністративної відповідальності за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (7) не досліджувались питання міжнародного співробітництва та зарубіжного досвіду правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Отже, можна зробити також проміжний висновок, що у вітчизняній юридичній літературі відсутні комплексні дослідження, присвячені особливостям правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Обраний предмет дослідження дисертації є комплексним і актуальним напрямом наукового пошуку адміністративно-правової науки, спрямованим на вирішення наукового завдання із проблем правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.

1.3 Правові засади переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон

У положеннях МК України не визначено поняття «переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон», не наведені його принципи. У нормах МК України передбачено, тільки поняття як «ввезення товарів, транспортних засобів на митну територію України», так і «вивезення товарів, транспортних засобів за межі митної території України» як сукупність дій, пов'язаних із переміщенням товарів, транспортних засобів через митний кордон України у будь-який спосіб у відповідному напрямку (п.4 ст. 4 МК України) [13].

У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16 квітня 1991 р. № 959-ХІІ визначено, що (1) імпорт (імпорт товарів) – це купівля (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності в іноземних суб'єктів господарської діяльності товарів з ввезенням або без ввезення цих товарів на територію України, включаючи купівлю товарів, призначених для власного споживання установами та організаціями України, розташованими за її межами; (2) експорт (експорт товарів) – це продаж товарів українськими суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності іноземним суб'єктам господарської діяльності (у тому числі з оплатою в негрошовій формі) з вивезенням або без вивезення цих товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів. При цьому термін реекспорт (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення за межі України товарів, що були раніше імпортовані на територію України; (3) транзит товарів - переміщення товарів через територію України без будь-якого використання цих товарів на зазначеній території (ст.1) [74].

Спочатку встановимо термін «правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон». Також єдиного розуміння в наукових працях немає «правове регулювання», а також й «правове забезпечення», одні вважають цей термін тотожним інші різним, підхід правове регулювання є складовою правового забезпечення. Крім того, термін «правове регулювання» у науковій юридичній доктрині не одержав однозначного формулювання. На думку О. Ф. Скакун, під означеним поняттям розуміє здійснюване державою за допомогою права й сукупності правових засобів упорядкування суспільних відносин, їх юридичне закріплення, охорону й розвиток [75, с.488]. Як підкреслює О. В. Петришин категорію «правове регулювання» визначають як здійснюваний за допомогою юридичних засобів процес упорядкування суспільних відносин з метою забезпечення певної сукупності соціальних інтересів, вимагаючих правового гарантування [76, с. 207]. З наукової позиції В.В. Копейчикова під правовим

регулюванням розуміють дію права на суспільні відносини за допомогою певних юридичних засобів, насамперед норм права [77, с. 217]. Натомість, М. В. Кравчук вважає, що правове регулювання – це здійснюваний за допомогою правових норм та інших юридичних засобів вплив на суспільні відносини з метою їх упорядкування, розвитку й захисту [78, с. 229]. Отже, категорію «правове регулювання» у наукових працях розуміють як дію права на суспільні відносини з метою їх упорядкування, розвитку й захисту, що здійснюється всіма юридичними засобами й підлягає юридичному закріпленню.

Стосовно категорії «правове забезпечення переміщення товарів через митний кордон». Його зміст у митному праві розуміють у широкому та вузькому значенні. Зокрема, І.О. Базилюк під правовим забезпеченням переміщення товарів через митний кордон в широкому сенсі розуміє оптимальне поєднання правотворчості та правозастосування, яке дозволяє стабільно здійснювати правове регулювання даних суспільних відносин. В більш вузькому сенсі, правове забезпечення переміщення товарів через митний кордон необхідно розуміти як сукупність міжнародних та національних правових актів України, якими регулюються суспільні відносини, пов'язані із здійсненням дій з ввезення та вивезення з митної території товарів [79, с.517].

Як підкреслює І.О. Базилюк елементами правового регулювання переміщення товарів через митний кордон України слід визнати: 1) правотворчість, тобто діяльність державних органів, яка спрямована на вдосконалення законодавства з питань митної справи, шляхом прийняття нових нормативно-правових актів, зміни або відміни застарілих; 2) правове виховання як комплекс заходів, спрямованих на формування в персоналу державних органів, насамперед у персоналу митних органів, правової свідомості та правової культури, яка дозволить належним чином розуміти та виконувати відповідні правові приписи норм права; 3) ефективне правозастосування, яке передбачає здійснення функції правового регулювання

суспільних відносин, та функції забезпечення прав і свобод фізичних та юридичних осіб у галузі митних відносин, зокрема під час переміщення товарів через митний кордон; 4) контрольна діяльність суб'єктів державного контролю (зокрема, митного контролю), яка спрямована на перевірку, вивчення та аналіз дотримання норм права з боку учасників правовідносин [79, с.517].

Підсумувавши наведені думки і точки зору, пропонуємо юридичну конструкцію «правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» – це здійснюваний за допомогою правових норм та інших юридичних засобів вплив на суспільні відносини, пов'язані із здійсненням дій із переміщення ветеринарних препаратів через митну територію з метою їх юридичного закріплення, охорони й розвитку. До його елементів слід віднести правотворчість, правозастосування, правове виховання, норми митного права, митні відносини, акти тлумачення й реалізації норм митного права, правову свідомість і правову культуру.

У наукових джерелах також не має єдиного розуміння змісту правової конструкції «переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон», а також не визначено єдиного переліку принципів переміщення товарів через митний кордон. На думку М.Г. Шульги переміщення товарів через митний кордон є основним положенням, на якому ґрунтується митна справа. Воно об'єднує в єдине ціле всі норми МК України. Його складовими, в першу чергу, є митні режими, митне оформлення, митний контроль, митні формальності, управління ризиками [80]. Є. В. Додін пропонував наступні види складових предмета митного права, а саме: (1) відносини і принципи, пов'язані з переміщенням через митний кордон товарів та транспортних засобів; (2) відносини, що характеризують статус митних режимів; (3) відносини у сфері митно-тарифного регулювання, у галузі стягування митних платежів; (4) відносини, пов'язані з митним оформленням та митним контролем. Поза його межами пропонується залишити норми, які регулюють відносини, що виникають у процесі здійснення митної справи, але не пов'язані

безпосередньо з переміщенням товарів і багажу через митний кордон України [195, с. 17].

Нагадаємо, що із аналізу наукових праць з питань переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон можна виділити два наукові підходи визначення змісту цієї категорії митного права. У загальному розумінні «переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон», інший науковий підхід базується на першому, однак пов'язаний із особливостями переміщення через митний кордон окремих категорій товарів, а саме: продуктів харчування [38], гуманітарної допомоги [39], продуктів морського та річкового промислу [40], лікарських засобів [159], а також лікарських наркотичних засобів [53], культурних цінностей [43], металобрухту [44], підакцизних товарів [45] та ін. Ці автори виділяють специфіку досліджуваного товару у митному праві.

У загальному розумінні «переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон» є різні підходи до з'ясування його змісту. На думку І. О. Базилюк переміщення товарів через митний кордон України "як врегульована нормами діючого законодавства діяльність уповноважених державних органів, з одного боку, та фізичних та юридичних осіб, з іншого боку, спрямована на ввезення на митну територію, вивезення з митної території України або транзит через митну територію України товарів, яка здійснюється визначеними в законодавстві засобами та способами у певному митному режимі" [79, с. 519].

С. Ю. Дьоміна переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон розуміє як визначені законодавством України митні процедури, яким підлягають товари і транспортні засоби, що переміщуються через митний кордон України, а також передбачені законодавством України дії юридичних та фізичних осіб з ввезення на митну територію України, вивезення за межі митної території України чи транзиту через митну територію України у будь-який спосіб передбачений законодавством [81, с.78].

І. М. Резнік пропонує, термін «переміщення через митний кордон» розуміти як систему послідовних процесуалізованих, юридично вагомих дій, спрямована на забезпечення перетину товаром і транспортним засобом комерційного призначення митного кордону України відповідно до встановлених митних правил. Таке переміщення виступає в ролі юридичного факту і стає підставою для виникнення, зміни чи припинення низки правових відносин [37, с.18].

Стосовно галузевого розуміння переміщення товарів через митний кордон. Так, на думку О. С. Крущук під «переміщенням продуктів харчування через митний кордон України» слід розуміти виконання дій відповідними особами та митними органами щодо ввезення на митну територію продуктів харчування у будь-який спосіб та засіб, а також транзиту продуктів харчування митною територією України [38, с. 162]. Н. О. Коваль під «переміщенням гуманітарної допомоги через митний кордон України» визначає як сукупність дій суб'єктів митних правовідносин щодо виконання митних правил ввезення в Україну гуманітарної допомоги, або вивезення з України гуманітарної допомоги [39, с. 7]. К. Р. Ільченко під переміщенням через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу пропонує розуміти як сукупність митних формальностей, пов'язаних із фактичним вивезенням з митної території України на митну територію іншої держави, або фактичним ввезенням з митної території іншої держави на митну територію України продуктів морського та річкового промислу у будь-який спосіб, будь-якими засобами та будь-якими видами транспорту [40, с. 8]. І. В. Тулянцева розглядає порядок переміщення культурних цінностей через митний кордон України як «комплекс правил, що передбачають послідовне здійснення певних дозвільних та митних процедур, спрямованих на попередження незаконного вивезення та ввезення культурних цінностей» [42, с. 14]. О.М. Шевчук вказує, що правова конструкція «порядок переміщення лікарських засобів через митний кордон України» це специфічна, комплексна і різноманітна діяльність держави, що виявляється у функціонуванні її органів відповідно до державних

інтересів шляхом визначення певних умов переміщення лікарських засобів через митний кордон України зі стягненням митних платежів, здійснення митного контролю, митного оформлення [159, с. 17]. Отже, переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України – це виконання сукупності процесуальних послідовних дій відповідними особами та митними органами, які направлені на забезпечення переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон відповідно до встановлених митних правил, які здійснюється визначеними засобами та способами у певному митному режимі.

У подальшому розглянемо поняття й розкриємо зміст принципів переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, які не визначені у наукових працях та в митному законодавстві. Нагадаємо, ветеринарні препарати віднесені до товару [9]. Принципи права слід розуміти як вихідні ідеї, що визначають його характер, найбільш важливі юридичні вимоги, що адресуються суб'єктам права [82, с.123]. А. М. Колодій розуміє «принцип» як основні, найбільш загальні, вихідні приписи, засоби, положення, що визначають природу і соціальну суть явища, його напрямки та найбільш істотні властивості [83, с. 18]. Враховуючи вищенаведене, під принципами переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід розуміти основні положення, керівні ідеї якими зобов'язані керуватися всі учасники митних відносин при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України.

МК України закріплює принципи тільки митної справи, а саме: (1) виключної юрисдикції України на її митній території; (2) виключних повноважень митних органів; (3) законності та презумпції невинуватості; (4) єдиного порядку переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон; (5) спрощення законної торгівлі; (6) визнання рівності та правомірності інтересів усіх суб'єктів господарювання; (7) додержання прав та охоронюваних законом інтересів осіб; (8) заохочення доброчесності; (9) гласності та прозорості; (10) відповідальності всіх учасників відносин (ст.

8 МК України) [13]. М. Г Шульга вважає, що вищезначені принципи також стосуються переміщення та пропуску товарів через митний кордон, однак автор пропонує урахувати також принцип свободи переміщення товарів та транспортних засобів, який не передбачений у ст. 8 МК України [84, с.653].

Інші науковці указують на такі принципи переміщення товарів та транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон як: (1) свободу переміщення товарів, транспортних засобів та інших предметів, (2) контрольованість переміщення, (3) обов'язковість митного оформлення товарів, транспортних засобів та інших видів товарів, а також відповідальність за ухилення від митного оформлення або проведення його неналежним чином, (4) обов'язковість декларування певних товарів, транспортних засобів та інших предметів, (5) митне оформлення товарів, транспортних засобів та інших предметів, що переміщуються через митний кордон України здійснюється органами доходів та зборів, у зонах митного контролю, (6) право вільного обрання та зміни митного режиму [85, с.75, 76], [44]. Є точка зору в дослідників, що серед вказаних принципів є принцип, що товари, яких надано пільги у сплаті податків і зборів, можуть використовуватися виключно з метою, у зв'язку з якою було встановлено такі пільги [40, с.70,71]. З огляду на вищезазначене, слід розкрити перелік принципів переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон та проаналізувати їх зміст.

Принцип законності переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон – це дотримання законів як митними органами, а також усіма учасниками такого переміщення. Зокрема, С. Т. Гончарук указує, що сутність принципу законності полягає в необхідності суворого, точного і неухильного дотримання всіма без винятку суб'єктами права положень Конституції та законів України, а також приписів інших нормативно-правових актів [86, с. 138-141]. Принцип законності переміщення таких препаратів забезпечується систематичним контролем уповноважених органів, їх посадовими особами, у тому числі відомчого характеру; правом оскарження дій посадових осіб митних органів та іншими передбаченими законодавством способами.

Приміром, ветеринарні лікарські юридичні особи мають право переміщуватись через митний кордон тільки при наявності певних дозвільних документів, наприклад, при наявності міжнародного ветеринарного сертифікату в оригіналі, що видається країною-експортером [9].

Стосовно принципу свободи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Так, юридичні особи при дотриманні вимог митного законодавства мають право на вільне ввезення/вивезення чи транзит товарів крім заборонених та таких, що мають обмеження. Фізичним особам заборонено ввезення ветеринарних препаратів. Згідно ст. 196 МК України передбачені види заборон щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України, у ст. 197 обмеження щодо такого переміщення [13]. У Законі України «Про ветеринарну медицину» визначено правила переміщення та підстави й перелік дозвільних документів, що є обов'язковими для ветеринарних лікарських засобів як зареєстрованих так і для незареєстрованих [9]. Крім того, ветеринарні препарати, які мають походженням з російської федерації, як країни агресора у цьому випадку теж заборонені до ввезення на митну територію України згідно з постановою КМ України від 30 грудня 2015 р. № 1147 згідно з Переліком, зокрема, згідно коду 2936 УКТЗЕД. Наприклад, провітаміни та вітаміни, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві, коду 2937 УКТЗЕД як гормони, простагландини, тромбокساني та лейкотриєни, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві, коду 2941 УКТЗЕД як антибіотики, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві та інші [87]. Відповідно ч. 2 ст. 196 МК України перевізник зобов'язаний здійснити зворотнє вивезення товарів, ввезення і транзит, яких на митну територію України заборонений [13].

Принцип обов'язковості митного контролю та митного оформлення ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон. Так, митному контролю підлягають усі товари, які переміщуються через митний кордон України (ст. 318 МК України) та згідно ст. 246 МК України митне

оформлення товарів здійснюється із метою забезпечення дотримання встановленого законодавством України порядку переміщення їх через митний кордон [13]. Статті 246 - 256 МК України безпосередньо визначають процедурні питання митного оформлення товарів, які розпочинається після подання до митного органу митної декларації [13]. Згідно до положень Закону України «Про прикордонний контроль» від 05 листопада 2009 р. № 1710-VI в обов'язковому порядку передбачено також проведення прикордонного контролю, який включає комплекс дій і систему заходів, спрямованих на встановлення законних підстав для перетинання державного кордону особами, транспортними засобами і переміщення через нього вантажів [88] тощо.

У пунктах пропуску через державний кордон України (у тому числі з метою транзиту) щодо ветеринарних препаратів при їх ввезенні на митну територію України застосовуються заходи офіційного контролю, які здійснюється митними органами у формі попереднього документального контролю. Згідно Постанови КМ України країни «Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту)» від 24 жовтня 2018 р. № 960 надано перелік коду ветеринарних препаратів згідно з УКТЗЕД, які підлягають ветеринарно-санітарному контролю. У цьому випадку використовується механізм «єдиного вікна», який передбачено у порядку взаємодії митними органами іншими державними органами уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, який затверджено Постановою КМ України від 21 жовтня 2020 р. № 971[89].

Принцип обов'язкового декларування ветеринарних препаратів при переміщенні їх через митний кордон полягає в тому, що при ввезенні на митну територію України згідно вимог ст. 55 Закону України «Про ветеринарну медицину» [9] є необхідність державної реєстрації таких препаратів, та п. 3 ст. 374 МК України підлягають обов'язковому письмовому декларування. Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через

митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як (1) електронні документи, так і (2) документи на паперовому носії або їх електронні (скановані) копії, засвідчені електронним цифровим підписом декларанта або уповноваженої ним особи. (ч. 1 ст.257 МК України) [13].

Переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон здійснюється у чітко обумовлених місцях. Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку (ч.1 ст. 195 МК України) [13].

Право вільного обрання та зміни митного режиму ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон наступний принцип який ми розглядаємо. Так, декларант ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України має право обрати митний режим, у який він бажає помістити товари, з дотриманням умов такого режиму (ч. 1 ст.71 МК України). За митним статусом товари поділяються на українські та іноземні (ч.1 ст. 71 МК України [13]. МК України установлює 14 видів митних режимів (ч.1 ст. 70). Так, ветеринарні препарати стосовно яких здійснюється заходи ветеринарно-санітарного контролю, що переміщуються через митний кордон України заборонено поміщувати у режим реекспорту [90].

Отже, ми пропонуємо виділити принципи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон наступний, а саме: (1) гласності та прозорості; (2) законності переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (3) свободи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; 4) обов'язковість митного контролю та митного оформлення ветеринарних препаратів, сплати митних платежів; (5) обов'язковість декларування ветеринарних препаратів при переміщенні їх через митний кордон; (6) право вільного обрання та зміни митного режиму при переміщенні ветеринарних

препаратів через митний кордон; (7) здійснення переміщення ветеринарних препаратів в визначених пунктах пропуску; (8) принцип рівності та правомірності інтересів усіх юридичних та фізичних осіб при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (9) принцип відповідальності при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за ухилення від митного оформлення їх або проведення його неналежним чином тощо.

1.4. Правова основа переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон

Термін «правова основа» використовується в багатьох нормативно-правових актах, проте зміст цієї категорії в законодавстві не розкривається, але як синонім, в окремих випадках, використовується поняття «законодавство» [43, с.39]. У Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) термін «митне законодавство» - це сукупність законів та підзаконних актів, що стосуються ввозу, вивозу, переміщення або зберігання товарів, застосування і забезпечення виконання яких покладено безпосередньо на митну службу, а також будь-яких нормативних розпоряджень, виданих митною службою в межах її компетенції [91]. На думку, А. І. Калініченко митне законодавство – це сукупність законів України та виданих на їх основі підзаконних нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, з питань здійснення митної справи. Митне законодавство є самостійною юридичною категорією, безпосередньо пов'язаною з митним правом й співвідносяться між собою як категорії «форма» і «зміст» [92, с. 9]. З точки зору Т. В. Корневої, митне законодавство – це комплексна галузь законодавства містить об'єднані внутрішньою єдністю нормативно-правові акти, норми яких регулюють суспільні відносини, що виникають при переміщенні товарів та предметів через митний кордон України [50, с.12].

Під правовою основою організації й діяльності органів публічної влади, окремі науковці розуміють систему нормативних актів, що визначають функції, компетенцію, форми і методи діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, а також їх структурних підрозділів [94, с.37]. На думку В.Т. Комзюка, правовою основою діяльності митних органів, яку становить адміністративне та митне законодавство, є широке коло правових актів різної юридичної сили, які визначають державно-владні повноваження цих органів, їх завдання, функції, гарантії діяльності, систему органів, основи взаємодії з іншими суб'єктами митних відносин, їх відповідальність тощо [93, с.126]. Правові норми, закріплені в нормативно-правових актах публічного управління, регламентують фактично всі елементи організації роботи органів публічної влади – від визначення загальних принципів до форм і методів їх владної діяльності. Правові норми закріплені у нормативних актах різної юридичної сили – від Конституції та законів України до підзаконних актів. Правова основа діяльності органів публічної влади не обмежується нормами актів національного законодавства, а включає в себе й міжнародно-правові норми [95, с.122]. На нашу думку, під юридичною конструкцією «правова основа переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» пропонуємо розуміти: сукупність законів України та виданих на їх основі підзаконних нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів, (узгоджених Верховною Радою України) норми яких перебувають за рівнем юридичної сили в певній підпорядкованості та охоплюють порядок переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Визначимо критерії класифікації нормативно-правових актів, що охоплюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. З точки зору І. М. Резніка, класифікувати нормативні акти, що впорядковують переміщення товарів через митний кордон потрібно на основі таких критеріїв, а саме: (1) залежно від змісту правових приписів нормативно-правові акти, що регулюють: (а) широке коло питань стосовно переміщення товарів через митний кордон; (б) особливості застосування окремого митного

режиму; (в) особливості переміщення окремої, спеціалізованої групи товарів; 2) залежно від галузевої належності зафіксованих правових норм є такі нормативні акти: (а) митні, у яких містяться переважно норми митного права; (б) митно-адміністративні, які охоплюють норми переважно митного й адміністративного права, і (в) комплексні; (3) за рівнем юридичної сили нормативні акти, що регламентують переміщення через митний кордон товарів: (а) закони – акти вищої юридичної сили; (б) постанови й розпорядження КМ України; (в) підзаконні акти Міністерства фінансів України, Міністерства доходів та зборів України та інших центральних органів виконавчої влади [37, с.11]. Таку позицію можна взяти за основу розподілу нормативно-правових актів, які регламентують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, однак із врахуванням специфіки його митно-правового регулювання .

Нагадаємо, що правовим підґрунтям з 2014 року для відносин між Україною й державами ЄС є Угода про асоціацію Україна з Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, створивши асоціацію, цілями якої є: (1) підтримувати зусилля України стосовно завершення переходу до діючої ринкової економіки, у тому числі шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* ЄС; (2) посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод (Розділі IV («Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею»)) [1].

Так, у Конституції України проголошено, що вона має найвищу юридичну силу (ст. 8), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй, виключно законами України визначаються засади зовнішніх зносин, зовнішньоекономічної діяльності, митної справи (ч. 9. ст. 92) [7]. У положеннях Закону України «Про міжнародні договори України» у ст. 2 передбачено, що міжнародний договір України – це укладений у письмовій формі з іноземною державою або іншим суб'єктом міжнародного права, який регулюється міжнародним правом,

незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування (договір, угода, конвенція, пакт, протокол тощо) [96].

МК України визначає, що законодавство з державної митної справи складається з Конституції України, цього Кодексу, інших законів України, що регулюють питання, зазначені у ст. 7 цього Кодексу, а також з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, та з нормативно-правових актів, виданих на основі та на виконання цього Кодексу та інших законодавчих актів (ст. 1 МК України) [97].

До міжнародних актів, що регулюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: Міжнародну конвенцію «Про спрощення і гармонізацію митних процедур» (Київська конвенція) яка є вектором у побудові механізму митного регулювання й уніфікації митного законодавства країн, що прагнуть до розвитку міжнародної торгівлі [91], Генеральну Угоду з Тарифів і Торгівлі 1947 року [98], та Генеральну Угоду з Тарифів і Торгівлі 1994 року [99], положеннях яких спрямовані сприяти укладення взаємних та взаємовигідних домовленостей, спрямованих на значне зниження тарифів та інших бар'єрів у торгівлі і на усунення дискримінаційного режиму в міжнародній торгівлі із метою на підвищення рівня життя, забезпечення повної зайнятості та значного і постійного зростання реального доходу й ефективного попиту, повне використання світових ресурсів та розширення виробництва й обміну товарів [99].

Крім того, варто відмітити Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі [100] до якої приєдналась Україна, а також Угоду про асоціацію Україна з Європейським Союзом та Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами [1]. Нагадаємо, що Нормами ст. 59 Угоди про асоціацію Україна передбачено, що Україна повинна сприяти здійсненню торгівлі товарами, що охоплюються санітарними та фітосанітарними заходами, забезпечуючи при цьому охорону життя і здоров'я людей, тварин та рослин [5]. Конвенція Ради Європи про підроблення

медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я, яка проголошує, що для ефективної боротьби з глобальною загрозою, яку становить підроблення медичної продукції та подібні злочини, повинно заохочуватися тісне міжнародне співробітництво між державами – членами Ради Європи та державами, які не є членами та ін. [101].

До міжнародних актів, що регулюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести низку угод, зокрема підписану між КМ України і Урядом Республіки Молдови Ветеринарно-санітарну Конвенцію [97], в якій указано, що договірні Сторони повинні взаємно повідомляти про діючі інструкції по боротьбі та профілактиці заразних захворювань тварин, обмінюватися інформацією про ветеринарно-санітарні вимоги при вивозі, ввозі і транзиті тварин та продуктів тваринного походження, фуражу та інших вантажів, підконтрольних службі державної ветеринарної медицини. Сторони будуть співробітничати з метою захисту територій своїх держав від передачі хвороб тварин при їх імпорті, експорті і транзиті, а також ветеринарних препаратів, кормів і інших продуктів, що можуть впливати на стан здоров'я тварин і людей [97].

У ст. 2 Закону України «Про ветеринарну медицину» проголошено, що законодавство про ветеринарну медицину складається з Конституції України, цього Закону та інших нормативно-правових актів, виданих відповідно до них. Дія цього Закону поширюється виробництва, обігу та застосування ветеринарних препаратів, діючих речовин (активних фармацевтичних інгредієнтів), лікувальних кормів та проміжних продуктів для виробництва лікувальних кормів, а також речовин з анаболічними, протимікробними, протипаразитарними, протизапальними, гормональними чи психотропними властивостями, які можуть використовуватися як ветеринарні препарати. Цей Закон діє з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та

благополуччя тварин» «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною» та виданих відповідно до них нормативно-правових актів [9].

Пропонуємо критерії розподілу нормативно-правових актів, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, а саме: (1) залежно від змісту правових приписів нормативно-правові акти, що регулюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон: (а) загальні та спеціальні; (б) особливості застосування митних режимів щодо ветеринарних препаратів; (в) специфіки здійснення митних процедур (митного контролю, митного оформлення, справляння передбачених законом податків та зборів щодо ветеринарних препаратів); (г) особливості застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності та (7) відповідальності за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон;

(2) залежно від різновидів ветеринарних препаратів як категорії митних правовідносин та належності зафіксованих правових норм є такі нормативні акти: (а) митні, у яких містяться переважно норми митного права; (б) митно-адміністративні, які охоплюють норми переважно митного й адміністративного права, і (в) комплексні (митного й адміністративного, фінансового, аграрного, міжнародного, кримінального права);

(3) за рівнем юридичної сили нормативні акти, що регламентують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон: Конституція України; міжнародні договори України (конвенції та договори про співробітництво та взаємну допомогу); закони – як загальні так і спеціальні. На підзаконному рівні – це постанови та рішення КМ України; накази Міністерства фінансів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України; накази Держмитслужби України, Держпродспоживслужби; накази інших центральних органів виконавчої влади.

Проаналізуємо окремі приписи нормативно-правових актів, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон на законодавчому рівні. Так, як уже відомо, у Основному Законі одним із основних конституційних прав громадянина, передбачених ст. 50 є право споживачів на придбання товарів належної якості, а також «кожен має право на безпечне для життя і життя довкілля» (ст. 50), а згідно до ст. 42, держава захищає права споживачів, здійснює контроль за якістю і безпечністю продукції та усіх видів послуг і робіт, сприяє діяльності громадських організацій споживачів, а також «держава забезпечує санітарно-епідемічне благополуччя населення» (ст. 49) [7]. Тобто, одним із основних завдань застосування ветеринарних препаратів є профілактика та лікування тварин, а також захист громадян від збудників небезпечних хвороб, спільних для людей і тварин, що є важливим складовими санітарно-епідемічне благополуччя населення. Наприклад, положення Регламенту Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2019/1020 від 20 червня 2019 року про ринковий нагляд та відповідність продуктів, а також про внесення змін до Директиви 2004/42/ЄС та Регламенту (ЄС) № 765/2008 і Регламенту (ЄС) № 305/2011 направлені на удосконалення функціонування внутрішнього ринку шляхом посилення ринкового нагляду щодо продуктів, охоплених гармонізаційним законодавством Союзу, для забезпечення того, щоб на ринку Союзу надавалися лише продукти, що відповідають вимогам і виконують вимоги, які передбачають високий рівень захисту суспільних інтересів, як-от здоров'я і безпека в цілому, а також будь-які інші суспільні інтереси, що їх охороняє зазначене законодавство [102] та ін.

У рамках Закону України «Про ветеринарну медицину», який визначає правові та організаційні засади здійснення діяльності у сферах забезпечення захисту здоров'я та благополуччя тварин, ветеринарної практики, виробництва, обігу та застосування ветеринарних препаратів, а також обігу побічних продуктів тваринного походження. Також у цьому законодавчому акті у розділі X деталізовано регламентацію виробництва, обігу та

застосування ветеринарних препаратів [9]. Окремі види ветеринарних імунологічних засобів при ввезені на митну територію України регулюються також положеннями Закону України «Про лікарські засоби» у частині правовідносини, які пов'язані із створенням, реєстрацією, виробництвом, контролем якості та реалізацією лікарських засобів [103].

У Законі України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» від 19 листопада 1992 року № 2801-XII визначаються правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини у цій сфері. Як уже відомо, що кожний громадянин України має право на охорону здоров'я, яке включає безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище, санітарно-епідемічне благополуччя території і населеного пункту, де він проживає (ст. 6) [8]. Це право реалізується застосуванням якісних імпортованих ветеринарних лікарських засобів, та гарантується діяльністю компетентних державних органів.

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства. [104], охоплюють і справляння податків та зборів при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон. Господарський кодекс України визначає основні засади господарювання в Україні і регулює господарські відносини, що виникають у процесі організації та здійснення господарської діяльності між суб'єктами господарювання, а також між цими суб'єктами та іншими учасниками відносин у сфері господарювання [105].

У Кодексі України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X вказано, що законодавство України про адміністративні правопорушення складається з цього Кодексу та інших законів України.

Положення КУпАП поширюються і на адміністративні правопорушення, відповідальність за вчинення яких передбачена законами, ще не включеними до КУпАП [106]. Кодекс адміністративного судочинства України визначає юрисдикцію та повноваження адміністративних судів, встановлює порядок здійснення судочинства в адміністративних судах [107] та здійснюють розгляд та вирішення адміністративних справ, які підпадають під їх юрисдикцію у випадку при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.

Крім того, Закони України: «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 02 березня 2015 р. № 222-VIII, якому у переліку видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню є ветеринарна практика (п. 17. ст. 7), а також виробництво ветеринарних препаратів (п.17. ст. 7). [108]. Закон України «Про прикордонний контроль» від 05 листопада 2009 р. № 1710-VI визначає правові основи здійснення прикордонного контролю, порядок його здійснення, умови перетинання державного кордону України [88].

Закон України «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» від 10 липня 2018 р. № 2496-VIII регулює відносини у сфері органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції, що виробляється, перебуває в обігу, ввозиться на митну територію України або вивозиться з неї в митному режимі експорту, зокрема регламентує відносини щодо профілактики хвороб та ветеринарного лікування та указується що дозволяється використання імунологічних ветеринарних препаратів та заборонено використання синтетичних алопатичних ветеринарних лікарських засобів та антибіотиків, крім випадків, визначених цим Законом (ст.19) [109].

Закони України «Про державний кордон України» від 04 листопада 1991 р. № 1777-XII, в якому визначено що особи, транспортні засоби, вантажі та інше майно, що перетинають державний кордон України, підлягають прикордонному і митному контролю. У відповідних випадках та в порядку,

встановленому актами законодавства України, здійснюються також .. ветеринарно-санітарний контроль, державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин (ст.11) [110].

МК України визначає засади митної справи, що включає правовий статус митних органів, митна територія та митний кордон України, процедури митного контролю та митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України, митні режими та умови їх застосування, заборони та/або обмеження щодо ввезення в Україну, вивезення з України та переміщення через територію України транзитом окремих видів товарів, умови та порядок справляння митних платежів, митні пільги, визначаються цим МК України та іншими законами України [13].

Зокрема, нагадаємо у ч. 1 ст. 319 МК України зазначено, що у пунктах пропуску через державний кордон України передбачено ветеринарно-санітарний контроль (як вид державного контролю), під який підпадають ветеринарні препарати, які переміщуються через митний кордон та здійснюються митними органами у формі попереднього документального контролю. Такий контроль здійснюється на підставі інформації, отриманої від державних органів, уповноважених на здійснення цих видів контролю, з використанням засобів інформаційних технологій. Так, у разі виявлення пошкодження упаковки або явних ознак псування ветеринарних препаратів, або закінчення терміну придатності цих товарів, або відсутності хоча б одного документа чи відомостей, необхідних для здійснення попереднього документального контролю, або невідповідності умов переміщення встановленим законодавством вимогам, або наявності інформації державного органу про заборону переміщення цих ветеринарних препаратів через державний кордон України митними органи ухвалюють рішення про припинення попереднього документального контролю та залучення посадових осіб відповідних державних органів для проведення видів контролю, зазначених у частині першій цієї статті, які для його здійснення прибувають у

пункт пропуску через державний кордон України (ч. 2 ст. 319 МК України) [13].

Отже, на нормативно-правові акти, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон на законодавчому рівні слід віднести (1) кодифіковані: Закони України як Митний кодекс України, Податковий кодекс України, Господарський кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кодекс адміністративного судочинства України; (2) некодифіковані: Конституцію України, Про ветеринарну медицину, Про лікарські засоби, Основи законодавства України про охорону здоров'я, Про єдиний збір, який справляється в пунктах пропуску через державний кордон України, Про ліцензування певних видів господарської діяльності, «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» та ін.

Проаналізуємо деякі приписи нормативно-правових актів, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон на підзаконному рівні. До нормативно-правових актів, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести постанови уряду України, накази Мінфіну України; Держмитслужби України, та інших центральних органів виконавчої влади.

З метою забезпечення вибіркової митного контролю шляхом застосування системи управління ризиками затверджено накази Міністерства фінансів України (далі –Мінфіну України) [111], про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму [112], Наказ Мінфін України від 30 травня 2012 року № 651 «Про затвердження порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа» [113], Наказом Мінфіну України від 05 лютого 2013 року № 61 визначено порядок та послідовність дій посадових осіб митного органу під час здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України [114], які охоплюють проведення митного контролю, митних формальностей, заповнення митних декларацій, здійснення

попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон щодо ветеринарних препаратів.

Особливе значення при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон мають Наказами Держмитслужби України, зокрема, про затвердження пояснення до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності [115], порядку направлення запитів Держмитслужби України до митних служб іноземних держав для отримання потрібної інформації щодо справ про порушення митних правил або інформування цих служб про можливі правопорушення на території відповідних держав [116] та ін.

У постанові КМ України «Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) від 24 жовтня 2018 р. № 960 [4] ветеринарні препарати, що переміщуються через митний кордон підлягають окремим заходам державного контролю. У Порядку затвердженому постановою КМ України від 21 жовтня 2020 р. № 971 розкрито особливості взаємодії між декларантами, Держпродспоживслужбою, та митними органами під час здійснення нею та митними органами відповідно заходів офіційного контролю, попереднього документального контролю до товарів, які ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), здійснюється згідно із нормами ст. 319 МК України [89], [117] і вищенаведений порядок взаємодії суб'єктів охоплюють дії таких осіб у процесі переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.

Постановою КМ України № 801 від 23 липня 2009 року затверджено Типове положення про регіональну службу державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті [118]. Ветеринарні препарати, що вивозяться за межі території України, повинні супроводжуватися оригіналами міжнародних ветеринарних сертифікатів, виданих державним інспектором ветеринарної медицини або уповноваженим лікарем ветеринарної медицини на підставі звернень власника вантажу або

уповноваженої ним особи (п.10), порядок видачі, відмови у їх видачі та анулювання таких документів урегульовано Постановою КМ України № 857 від 21 листопада 2013 року [119]. У цій Постанові за № 857 від 21 листопада 2013 року передбачено, що об'єкти державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду супроводжуються такими ветеринарними документами як міжнародні ветеринарні сертифікати, ветеринарні свідоцтва, ветеринарні довідки [119]. Постановою КМ України від 03 жовтня 2018 року за № 808 затверджено перелік вимог, які обов'язкові для виконання ліцензіатом, та вичерпний перелік документів, що додаються до заяви про отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з виробництва ветеринарних препаратів затверджені [120]. Нагадаємо, що імпорт ветеринарних лікарських засобів підлягає ліцензуванню а також включають позиції за кодом 3888 УКТ ЗЕД в аерозольній упаковці) [121].

Ввезення ветеринарних лікарських засобів можливе після їх державної реєстрації за окремими винятками, які передбачені на законодавчому рівні. У Постанові КМ України від 21 листопада 2007 р. № 1349 урегульовано, що забороняється реєстрація препаратів, які можуть погіршити ветеринарно-санітарний та епізоотичний стан або заподіяти шкоду здоров'ю людей чи тварин [23]. Так, Державна фармакологічна комісія ветеринарної медицини є експертно-дорадчим органом. Комісія діє при Держпродспоживслужбі [122].

Зокрема, Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10 листопада 2017 р. № 606 затверджено основні вимоги до виробництва ветеринарних препаратів та правил належної виробничої практики ветеринарних препаратів, що виготовляються в Україні для продажу на внутрішньому ринку а також із метою експорту, а також до ветеринарних препаратів, що імпортуються в Україну [123].

Ветеринарні лікарські засоби, які на законних підставах ввезенні на митну територію України можуть реалізовуватись тільки у ветеринарних аптеках. Окремий порядок існує для зберігання, реалізація та облік отруйних,

сильнодіючих лікарських ветеринарних засобів. Реалізація імунобіологічних препаратів дозволяється в тих аптеках, що мають умови для зберігання, які зазначені у відповідних настановах (наказ Державного Департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики України 23 липня 2001 р. № 37). [124].

Правила заповнення, зберігання, списання ветеринарних документів та вимог до їх обліку деталізовано наказом Міністерства аграрної політики та продовольства України 01 серпня 2014 року № 288, у якому зазначено, що заповнення та видача міжнародних ветеринарних сертифікатів на окремі види вантажів здійснюються відповідними державними інспекторами ветеринарної медицини та уповноваженими лікарями ветеринарної медицини з урахуванням форм, погоджених ветеринарними адміністраціями інших країн, та/або форм, встановлених країною призначення, і проводяться відповідно до санітарних заходів країни призначення та міжнародних норм [125]. Ветеринарні препарати при транспортуванні та їх зберігання у ветеринарних аптеках, їх структурних підрозділах, на базах, складах повинні відповідати Правилам, які визначені Наказом Державного департаменту ветеринарної медицини від 13 серпня 2002 року № 44) [126].

При реалізації ветеринарних лікарських засобів із аптек є вимоги до форми та оформлення рецептів на них. Забороняється роздрібна торгівля без рецепта таких засобів: (1) ветеринарних лікарських засобів, використання та обіг яких обмежуються відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; (2) ветеринарних лікарських засобів, застосування яких потребує вжиття спеціальних застережних заходів або які мають застосовуватися тільки під контролем державного або ліцензованого лікаря ветеринарної медицини для уникнення небажаного ризику, що може загрожувати тваринам, особам, які вводять препарат тварині, споживачам продуктів тваринного походження, отриманих від тварин, що лікувалися відповідним ветеринарним лікарським засобом, або навколишньому середовищу; 3) ветеринарних лікарських засобів,

призначених для лікування, яке вимагає попереднього діагнозу, або застосування яких може спричинити процеси, що перешкоджатимуть подальшим діагностичним або терапевтичним заходам; 4) ветеринарних імунобіологічних засобів, призначених для профілактики або лікування інфекційних хвороб, зазначених у додатку 1 до цих Правил. Забороняється виписувати рецепти на ветеринарні лікарські засоби, що не дозволені до застосування у ветеринарній медицині України [127]. З метою запобігання, недопущення виникнення і ліквідації заразних хвороб тварин, в першу чергу, спільних для тварин і для людей формується резерв ветеринарних препаратів який використовується на: (1) здійснення запобіжних заходів у разі загрози виникнення спискової хвороби Міжнародного епізоотичного бюро (МЄБ); (2) ліквідацію зазначених хвороб; (3) проведення невідкладних діагностичних досліджень; профілактику хвороб [128].

Наказом Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 27 грудня 1999 року за № 49, з метою посилення контролю за охороною території України від занесення з території інших держав або з карантинної зони збудників карантинних хвороб тварин, у тому числі спільних для тварин і людей урегульовано, затверджено порядок пропуску вантажів, підконтрольних службі державної ветеринарної медицини, через державний кордон України [90] та переліку пунктів пропуску через державний кордон, у яких здійснюється ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний контроль та ін. [129]. Здійснення державного ветеринарного контролю за дотриманням ветеринарних вимог під час міжнародних і внутрідержавних перевезень усіх видів ветеринарних препаратів здійснюється у пункті державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті відповідно Положення про пункт державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті яке затвержено Наказом Державного департаменту ветеринарної медицини від 19 липня 1999 року №18 [130].

Отже, на нормативних актів, що впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон на підзаконному рівні слід

віднести: постанови КМ України; накази Міністерства фінансів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України; накази Державної митної служби України, Держпродспоживслужба; накази інших центральних органів виконавчої влади та ін.

Висновки до першого розділу

Ветеринарні препарати як категорію митно-правових відносин слід класифікувати за такими основними критеріями, а саме: (1) виду складових: (а) ветеринарні лікарські засоби, (б) біоциди; (2) процедур державної реєстрації ветеринарних препаратів: (а) зареєстровані, та (б) незареєстровані; (3) від суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (4) за критеріями виготовлення ветеринарних препаратів та їх митним статусом: (а) українські; (б) іноземні; (б) за оригінальністю форми випуску ветеринарних препаратів: (а) оригінальні та (б) генерики; (7) за дотриманням законодавства щодо права інтелектуальної власності: (1) контрафактні товари; (2) піратські товари; (3) об'єкти права інтелектуальної власності; (4) товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності; (8) від відповідності до назви різновидів ветеринарних препаратів (біоциди, ветеринарні лікарські засоби), їх опису за групами в митних цілях, які вказано в УКТ ЗЕД.

Митні правовідносини щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон – це сукупність суспільних відносин, в яких їх суб'єкти взаємопов'язані та взаємодіють шляхом здійснення суб'єктивних прав і обов'язків, що виникають у зв'язку із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон та врегульовані нормами митного права. В структурі митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів, які переміщується через митний кордон слід розрізняти: суб'єкти, об'єкти, суб'єктивні права і юридичні обов'язки учасників цих митних правовідносин.

Обґрунтовано доцільність, своєчасність і актуальність аналізу сучасного стану наукової розробки проблем правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, враховуючи те, що комплексні й сучасні дослідження із зазначеної проблематики в митному праві практично відсутні. Тому проблемні питання наукової-правової характеристики переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон в межах його правового регулювання, його організаційно-правового механізму, форм міжнародного співробітництва, зарубіжного досвіду й відповідно напрямків удосконалення митного законодавства у цій сфері із врахуванням досвіду окремих країн ЄС та світу, не втрачають актуальності та важливості та потреби оновлення наукової новизни на сучасному етапі розвитку митного права.

Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України – це здійснюваний за допомогою правових норм та інших юридичних засобів вплив на суспільні відносини, пов'язані із здійсненням дій із переміщенням ветеринарних препаратів через митну територію з метою їх юридичного закріплення, охорони й розвитку. До його елементів слід віднести правотворчість, правозастосування, правове виховання, норми митного права, митні відносини, акти тлумачення й реалізації норм митного права, правову свідомість і правову культуру.

Переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України – це виконання сукупності процесуальних послідовних дій відповідними особами та митними органами, які направлені на забезпечення переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон відповідно до встановлених митних правил, які здійснюється визначеними засобами та способами у певному митному режимі. Переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід розглядати як окремий інститут митного права, який є системою відносно відокремлених від інших і пов'язаних між собою правових норм, що врегульовують порядок переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. Особливостями даного інституту є його міжгалузевий характер, який включає норми митного, адміністративного,

податкового, аграрного, фармацевтичного, кримінального, цивільного, господарського та міжнародного права.

Принципи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон – це основні положення, керівні ідеї якими зобов'язані керуватися всі учасники митних відносин при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон. Запропоновано до принципів переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон віднести, а саме: (1) гласності та прозорості; (2) законності переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (3) свободи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (4) обов'язковості митного контролю та митного оформлення ветеринарних препаратів, сплати митних платежів; (5) обов'язковості декларування ветеринарних препаратів при переміщенні їх через митний кордон; (6) право вільного обрання та зміни митного режиму при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (7) здійснення переміщення ветеринарних препаратів в визначених пунктах пропуску; (8) принцип рівності та правомірності інтересів усіх юридичних та фізичних осіб при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (9) принцип відповідальності при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за ухилення від митного оформлення їх або проведення його неналежним чином тощо.

Правова основа переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України – це сукупність законів України та виданих на їх основі підзаконних нормативно-правових актів, а також міжнародних договорів, (узгоджених Верховною Радою України) норми яких перебувають за рівнем юридичної сили в певній підпорядкованості та охоплюють порядок переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Запропоновано нормативно-правові акти, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, поділити на групи, а саме:

(1) залежно від змісту правових приписів нормативно-правові акти, що регулюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон:

(а) загальні та спеціальні; (б) особливості застосування митних режимів щодо ветеринарних препаратів; (в) специфіки здійснення митних процедур (митного контролю, митного оформлення, справляння передбачених законом податків та зборів щодо ветеринарних препаратів); (г) особливості застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності щодо ветеринарних препаратів та (7) відповідальності за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон;

(2) залежно від різновидів ветеринарних препаратів як категорії митних правовідносин та належності зафіксованих правових норм є такі нормативні акти: (а) митні, у яких містяться переважно норми митного права; (б) митно-адміністративні, які охоплюють норми переважно митного й адміністративного права, і (в) комплексні (митного й адміністративного, фінансового, податкового, медичного, аграрного, міжнародного, кримінального права тощо);

(3) за рівнем юридичної сили нормативні акти, що регламентують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон: Конституція України; міжнародні договори України (конвенції та договори про співробітництво та взаємну допомогу); закони – як загальні так і спеціальні. На підзаконному рівні – це постанови та рішення КМ України; накази Міністерства фінансів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України; накази Держмитслужби України, Держпродспоживслужби; накази інших органів.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ПЕРЕМІЩЕННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ПРЕПАРАТІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

1.1 Адміністративно-правовий статус суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон та їх компетенція

Серед вчених немає єдиного підходу також і до визначення змісту та елементів адміністративно-правового статусу суб'єктів митних правовідносин. Вивчення окремих питань правового статусу суб'єктів митних правовідносин у загальному підході присвятили свої роботи такі вчені як Ю. П. Битяк, Є. В. Додін, С. В. Ківалов, Б.А. Кормич, Н.О. Нікіфорова, А. В. Мазур, В. Я. Настюк, Д. В. Приймаченко, І. О. Фетодов, О. М. Шевчук, М.Г. Шульга та ін. Однак до сих пір не визначено критерії класифікації суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, не з'ясованими залишаються цілі та завдання, обсяг їх повноважень для реалізації покладених на них функцій в цій сфері. Так, В. Б. Авер'янов термін «адміністративно-правовий статус» розумів як комплекс конкретно визначених суб'єктивних прав і обов'язків, які закріплені за відповідним суб'єктом нормами адміністративного права [131, с. 194]. Натомість, Т. О. Коломоець цю категорію визначає як сукупність суб'єктивних прав і обов'язків відповідного органу, закріплених нормами адміністративного права [132, с.64]. С. Г. Стеценко визначає адміністративно-правовий статус як сукупність прав, обов'язків та гарантій їх реалізації, закріплених у нормах адміністративного права [133, с. 92]. Наприклад, окремі науковці до елементів адміністративно-правового статусу юридичної особи органу публічної влади відносять: (1) наявність правосуб'єктності (адміністративної правоздатності та дієздатності); (2) наявність деліктоздатності (несення відповідальності за дії

або бездіяльність в межах власної чи делегованої компетенції); (3) виконання в межах власної чи делегованої компетенції публічних, виконавчо-розпорядчих, контрольних функцій; (4) виступають учасниками адміністративних правовідносин у сфері публічної влади [134, с.89].

Так, В.Т. Комзюк поняття «адміністративно-правовий статус митних органів України» розуміє як врегульовану нормами адміністративного права складну юридичну конструкцію, яка включає в себе сукупність взаємопов'язаних структурних елементів. Автор до складових елементів адміністративно-правового статусу митних органів України відносить: (1) правову основу їх діяльності, (2) форми й методи її здійснення, (3) завдання, (4) функції та мету діяльності, їх повноваження, (5) адміністративні права та обов'язки, якими наділені митні органи для безпосереднього здійснення державної митної справи, формування і реалізації державної митної політики, а також (6) гарантії їх діяльності та (7) їх відповідальність [93, с.125-126]. Виходячи із вищенаведеного, адміністративно-правовий статус суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України слід розуміти як закріплену нормами адміністративного права сукупність прав, обов'язків та гарантій їх реалізації за допомогою яких забезпечується виконання покладених на них завдань і функцій з питань порядку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Основними елементами адміністративно-правового статусу суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон є наступні, а саме: (1) правова основа їх діяльності, (2) форми й методи, (3) завдання й функції, (4) предмети відання та повноваження (5) права та обов'язки, (6) гарантії їх діяльності, а також адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.

Не має єдиної класифікації суб'єктів митних правовідносин в наукових працях. Так, Б. А. Кормич, та Н. О. Коваль у загальному розумінні суб'єктів митних правовідносин пропонують поділити на чотири групи: (1) суб'єктів

митних правовідносин, що мають державно-владні повноваження у сфері митної справи, посадові особи митниці й інші державні органи та їх посадові особи, що мають повноваження у сфері митних відносин; (2) суб'єктів митних правовідносин – суб'єкти зовнішнь-економічної діяльності та фізичні особи, які переміщують товари, предмети, транспортні засоби через митний кордон України; (3) суб'єкти, які працюють у сфері митної справи на підставі дозвільних документів Державної митної служби України; (4) суб'єкти, що виконують допоміжну функцію для забезпечення сфери митних відносин, але є учасниками митних відносин відповідно до митно-правових норм [135, с.14].

Наприклад, О.С. Ангеловська виділила суб'єкти правовідносин, які беруть участь у переміщенні через митний кордон України культурних цінностей, та класифікувала на дві основні групи: (1) фізичні особи, до яких слід віднести громадян України, іноземців, осіб без громадянства; (2) юридичні особи, до яких належать суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності будь-якої форми власності, державні та громадські установи, представництва іноземних компаній, дипломатичні представництва, міжнародні організації тощо [43, с.11].

О.П. Рябченко пропонує суб'єктів митного права систематизувати у дві групи: (1) загальні суб'єкти – фізичні і юридичні особи, які мають потенційну здатність брати участь у митно-правових відносинах; (2) спеціальні – фізичні і юридичні особи, які реалізують свої права та обов'язки у митно-правових відносинах. Серед спеціальних суб'єктів митного права виділено: (а) суб'єктів, які не є носіями владних повноважень у митно-правових відносинах; (б) суб'єктів – носіїв державно-владних повноважень [136, с.34]. Отже, враховуючи те, що у більшості наукових підходів виділено дві групи суб'єктів переміщення товарів через митний кордон, що мають державно-владні повноваження у цій сфері та групу суб'єктів, які не наділені державно-владними повноваженнями. Такий підхід варто застосувати й у нашому дослідженні, однак із врахуванням особливостей переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон .

Стосовно змісту категорії компетенції суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон. Так, О.М. Лазор та О. Д. Лазор, компетенція державної інституції – це закріплена законом або іншим нормативним актом сукупність владних повноважень (прав і обов'язків), юридична відповідальність і предмет відання (предмет діяльності і функціональне призначення) [137, с. 90]. З точки зору Д. В. Приймаченко, компетенція митних органів – це сукупність нормативно визначених цілей та завдань, а також необхідних для їх виконання державно-владних повноважень митних органів. На думку вченого, держава надає митним органам певний обсяг повноважень для реалізації покладених на них функцій та вирішення поставлених перед ними завдань. Такі повноваження митних органів являють собою комплекс прав та обов'язків, спеціальних прав щодо керованих об'єктів та обов'язків перед особою, суспільством та державою [138, с.129]. Отже, компетенція суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України – це сукупність владних повноважень (прав і обов'язків), наданих митним та адміністративним законодавством таким суб'єктам з питань порядку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, адміністративна відповідальність і предмети відання, закріплена з метою виконання відповідних завдань і функцій з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Розглянемо компетенцію деяких суб'єктів, які беруть участь у вирішенні питань, пов'язаних із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон. Спочатку розглянемо компетенцію Верховної Ради України у вирішенні питань, пов'язаних із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон. Так, єдиним органом законодавчої влади в Україні є парламент - Верховна Рада України (ст.75 Конституції України) [7]. Верховною Радою України були прийняті Закони України МК України, Податковий кодекс України, «Про ветеринарну медицину», «Про лікарські засоби», «Основи законодавства України про охорону здоров'я», «Про

прикордонний контроль», а також ратифіковано Верховною Радою України – Міжнародну конвенцію про спрощення і гармонізацію митних процедур, Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі та ін.

Розглянемо компетенцію Верховної Ради України у вирішенні питань, пов'язаних із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон. Зокрема, КМ України є вищим органом у системі органів виконавчої влади з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. КМ України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний їй у межах, передбачених Конституцією України (ст.1). Серед основних завдань КМ України визначено забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності України, здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, виконання Конституції та законів України, актів Президента України; організація і забезпечення провадження зовнішньоекономічної діяльності, митної справи; спрямування та координація роботи міністерств, інших органів виконавчої влади, здійснення контролю за їх діяльністю (ст.2) [139].

До окремих повноважень КМ України з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон також належать: забезпечення ветеринарно-санітарного та епізоотичного благополуччя, охорона території України від проникнення з інших держав або карантинних зон патогенних агентів хвороб тварин (у окремих випадках застосовуються ветеринарні препарати), реалізація державної політики щодо ліцензування ветеринарних лікарських засобів, у тому числі їх виробництво та оптова торгівля; укладення міжнародних договорів; здійснення інших повноважень відповідно до закону (ст. 5 Закону України «Про ветеринарну медицину») [9]. Так, наприклад, між КМ України і Урядом Республіки Молдова була підписано Ветеринарно-санітарну Конвенція [97] , постановою КМ України від 23.07.2009 р. № 801 було затверджено Типове положення про регіональну службу державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті [118] , постановою КМ України від 2 вересня 2015 р. № 667

затверджено Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [140].

При КМ України функціонує Державна надзвичайна протиепізоотична комісія (такі ж комісії створені при місцевих державних адміністраціях), є постійно діючим органом при КМ України, який здійснює оперативний контроль, керівництво і координацію діяльності органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій, фізичних осіб щодо запобігання спалахам особливо небезпечних хвороб, що входять до списку Міжнародного епізоотичного бюро [141]. Серед основних завдань цієї Комісії є: здійснення контролю через органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування, а також керівників і спеціалістів підприємств, установ і організацій за: (а) проведенням заходів щодо профілактики заразних хвороб тварин, хвороб, спільних для людей і тварин, та масових отруєнь тварин; (б) оперативно залучає працівників державної служби ветеринарної медицини України, ветеринарних служб підприємств, установ і організацій до проведення протиепізоотичних заходів, а також визначає відповідальних осіб та ін. [141].

Комісію очолює Перший віце-прем'єр-міністр України - Міністр економіки. Заступником голови Комісії є Головний державний ветеринарний інспектор України. До складу комісії входять заступники Головного державного ветеринарного інспектора України, Голова Держпродспоживслужби та його заступники, керівники Мінекономіки, МВС України, МОЗ України, Мінінфраструктури, Мінфіну, Мінекоенерго, Міноборони України, Держлісагентства, Адміністрації Держприкордонслужби України, МЗС, Служби безпеки України, ДСНС, Національної поліції, Держекоінспекції, Держмитслужби України, а також Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики, Національної академії аграрних наук та посадові особи інших органів, громадських організацій та наукових установ визначені КМ України [141].

Розглянемо компетенцію Держмитслужби України у вирішенні питань, пов'язаних із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон. Держмитслужба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується та координується КМ України через Міністра фінансів. Держмитслужба України реалізує державну митну політику, державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи [142].

Основні завдання Держмитслужби України з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон: (1) забезпечення реалізації державної митної політики, і створення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, збереження належного балансу між митним контролем і спрощенням законної торгівлі; (2) забезпечення реалізації державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування законодавства з питань митної справи, запобігання та протидії контрабанді, боротьби з порушеннями митних правил, (постанова КМ України від 6 березня 2019 р. № 227) [142], у тому числі й при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.

До основних повноважень Держмитслужби України з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: (1) забезпечує та здійснює контроль за дотриманням підприємствами і громадянами встановленого законодавством порядку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України; (2) забезпечує та здійснює контроль за застосуванням митних режимів, цільовим використанням ветеринарних препаратів, поміщених у відповідний митний режим; (3) вживає заходів недопущення переміщення через митний кордон України контрафактних ветеринарних препаратів; (4) забезпечує та здійснює контроль за доставкою товарів, у тому числі і ветеринарних препаратів, які перебувають під митним контролем, до митниць призначення; формує перелік місць доставки; (5) забезпечує здійснення заходів офіційного контролю, у тому числі і ветеринарних препаратів, у формі попереднього документального контролю в

пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон, організовує міжвідомчу взаємодію з органами державної влади [142]; (6) організовує та здійснює провадження у справах про порушення митних правил щодо ветеринарних препаратів, контролює дотримання вимог законодавства під час провадження у справах про порушення митних правил; (7) організовує та здійснює ведення обліку і адміністрування митних та інших платежів, контроль за справлянням яких законом покладено на Держмитслужбу України; (8) забезпечує та здійснює контроль за правильністю визначення митної вартості товарів, у тому числі і ветеринарних препаратів, відповідно до законодавства з питань митної справи, а також за правильністю класифікації та визначення країни походження товарів, що переміщуються через митний кордон України, в тому числі після завершення операцій з митного контролю та митного оформлення; (9) організовує та проводить верифікацію (встановлення достовірності) документів про походження товарів з України, також і стосовно ветеринарних препаратів, (10) здійснює ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності; (11) забезпечує та здійснює контроль за застосуванням відповідно до закону заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності під час пропуску товарів через митний кордон України, випуску їх у відповідний митний режим, а також після такого випуску; (12) забезпечує та організовує здійснення контролю за дотриманням порядку застосування митних декларацій, що використовуються під час декларування товарів, які переміщуються через митний кордон України [142].

Держмитслужба України організовує, налагоджує, здійснює міжнародне співробітництво та заходи щодо виконання зобов'язань у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції з питань, що належать до компетенції Держмитслужби України. Представляє Україну у ВМО, Підкомітеті з питань митного співробітництва Комітету асоціації України - ЄС у торговельному складі, інших міжнародних організаціях, до компетенції яких належать питання співробітництва в митній сфері Держмитслужба України здійснює

повноваження безпосередньо та через територіальні органи. Держмитслужба України у межах своїх повноважень видає накази організаційно-розпорядчого характеру, організовує і контролює їх виконання [142].

В подальшому розглянемо компетенцію Держпродспоживслужби з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Держпродспоживслужба є урядовим органом державного управління, який діє у складі Міністерства аграрної політики та продовольства України (ст.7). Департамент, його територіальні органи становлять єдину систему державних органів ветеринарної медицини [9]. Держпродспоживслужба – це центральний орган виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМ України через Першого віце-прем'єр-міністра України - Міністра економіки. Одним із основних завдань Держпродспоживслужби з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон є здійснення відповідно до закону державного ветеринарно-санітарного контролю, державного нагляду (контролю) ...за здоров'ям та благополуччям тварин, ... безпечністю та окремими показниками якості ветеринарних препаратів [140]. Держпродспоживслужба у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами КМ України, іншими актами законодавства (п.2) [140].

Держпродспоживслужба відповідно до покладених на неї завдань організовує, здійснює у межах повноважень, передбачених законодавством:

- (1) державний нагляд (контроль) щодо ветеринарних препаратів (п.4),
- (2) здійснює державну реєстрацію ветеринарних препаратів, (3) розробляє, виконує та/або організовує виконання загальнодержавних програм та/або планів у галузі ветеринарної медицини, у тому числі державного моніторингу здоров'я тварин, залишкових кількостей ветеринарних препаратів;
- (4) проводить моніторинг та уповноважує акредитовані лабораторії на проведення моніторингу ветеринарних препаратів, отриманих з використанням генетично модифікованих організмів (далі – ГМО), за

критерієм наявності в них зареєстрованих ГМО джерел; (5) здійснює заходи медико-санітарного контролю (огляду) з метою запобігання в'їзду на територію України транспортних засобів, ввезенню вантажів, товарів та інших предметів, у тому числі ветеринарних препаратів...), (п.4); (6) проводить ліцензування господарської діяльності відповідно до закону та здійснює державний контроль за додержанням ліцензіатами ліцензійних умов; (7) у межах повноважень, передбачених законом, складає протоколи та розглядає справи про правопорушення; (8) у межах повноважень, передбачених законом, укладає міжнародні договори. Держпродспоживслужба здійснює свої повноваження безпосередньо та через свої територіальні органи. У її структуру входять, зокрема, Департамент безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини, територіальні органи, регіональна служба державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні України та транспорті [140]. Наприклад, у Департаменті безпечності харчових продуктів та ветеринарної медицини функціонує така структура як Управління безпечності харчових продуктів та кормів, яка складається з трьох відділів: (а) Відділ безпечності харчових продуктів, (б) Відділ безпечності кормів, (в) Відділ моніторингу залишків ветеринарних препаратів та інших забруднювачів [140].

Крім того, у складі Держпродспоживслужби функціонує Державна фармакологічна комісія ветеринарної медицини яка є експертно-дорадчим органом з питань реєстрації, регламентації безпечного і ефективного застосування ветеринарних препаратів... [122]. Відповідно до покладених завдань дана Комісія: (1) визначає пріоритетні напрями досліджень з розроблення нових препаратів; (2) розглядає загальні вимоги до препаратів, їх якості, ефективності і безпечності; (3) подає до Держпродспоживслужби рекомендації щодо можливості реєстрації препаратів на основі експертних висновків; (5) розглядає результати випробувань та рекомендує: (а) препарати до державної реєстрації; (б) проведення моніторингу наявності залишкових кількостей препаратів та забруднюючих речовин у тканинах тварин,

(в) перелік препаратів, що відпускаються за рецептом, та правила видачі рецептів [122].

В подальшому розглянемо компетенцію Міністерства фінансів України з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Зокрема, Міністерство фінансів України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМ України. До основних завдань Міністерство фінансів України пов'язаних із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон є забезпечення реалізацію державної політики у сфері контролю за дотриманням бюджетного законодавства, державного фінансового контролю, державного внутрішнього фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів забезпечення формування та реалізацію єдиної державної податкової і митної політики, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства.

У межах повноважень Міністерство фінансів України узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, КМ України та в установленому порядку вносить їх на розгляд КМ України; розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції; погоджує проекти законів, які надходять на погодження від інших міністерств та центральних органів виконавчої влади, готує у межах повноважень, здійснює нормативно-правове регулювання у фінансовій, бюджетній, податковій, митній сферах.. [143]. Так, Наказом Міністерства фінансів України від 05.02.2013 р. № 61 затверджено Інструкцію з організації роботи посадових осіб митних органів під час здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України [114]. Цим нормативно-правовим актом визначено порядок проведення у пунктах пропуску через державний кордон України вищенаведеного контролю ветеринарних лікарських засобів, що переміщуються через митний кордон.

Розглянемо компетенцію Міністерства аграрної політики та продовольства України (далі – Мінагрополітики України) у вирішенні питань, пов'язаних із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон. Мінагрополітики України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМ України. Мінагрополітики України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, карантину та захисту рослин та формування та реалізацію державної політики у сфері ветеринарної медицини (постанова КМ України від 17 лютого 2021 р. № 124).

Мінагрополітики України спрямовує та координує діяльність державних органів ветеринарної медицини щодо забезпечення ветеринарно-санітарного та епізоотичного благополуччя, додержання порядку здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду; затверджують перелік речовин, наявність яких у кормах є обмеженою або забороненою, та порядок здійснення операторами ринку періодичних досліджень (випробувань) на предмет вмісту таких речовин у кормах; встановлює порядок ведення реєстру операторів ринку та потужностей, на які видано експлуатаційний дозвіл; здійснює видачу дозвільних документів, сертифікатів, ліцензій, передбачених законодавством. Мінагрополітики України відповідно до покладених на нього завдань: узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до компетенції Мінагрополітики, розробляє пропозиції щодо вдосконалення до нормативно-правових актів;) розробляє проекти законів та інших нормативно-правових актів з питань, що належать до його компетенції (постанова КМ України від 17 лютого 2021 р. № 124).

В подальшому розглянемо компетенцію Міністерства економіки України з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Так, Міністерство економіки України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМ України. Одним із завдань є забезпечення формування та реалізацію державної політики у сфері

ветеринарної медицини [144]. У межах компетенції Міністерство економіки України спрямовує та координує діяльність державних органів ветеринарної медицини щодо забезпечення ветеринарно-санітарного та епізоотичного благополуччя, додержання порядку здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду; форми актів державного контролю, що застосовуються державними інспекторами та державними ветеринарними інспекторами під час інспектування та аудиту, а також форми актів відбору зразків; розробляє та затверджує перелік речовин (інгредієнтів, компонентів), що дозволяється використовувати у процесі органічного виробництва та які дозволені до використання у гранично допустимих кількостях [144]. Так, для забезпечення контролю за використанням антибіотиків у ветеринарній медицині наказом Мінекономіки від 30 грудня 2021 р. № 1177 затверджено використання протимікробних ветеринарних лікарських засобів у ветеринарній медицині та порядок подання звіту спеціалістами ветеринарної медицини, які застосовують для лікування тварин протимікробні ветеринарні лікарські засоби, про обсяги застосованих ними протимікробних ветеринарних лікарських засобів [145].

В подальшому розглянемо компетенцію Міністерства охорони здоров'я України (далі – МОЗ України) з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. МОЗ України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері епідеміологічного нагляду (спостереження), забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері створення, виробництва, контролю якості та реалізації лікарських засобів, медичних імунобіологічних препаратів і медичних виробів, у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів і прекурсорів, протидії їх незаконному обігу, а також забезпечує формування державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Серед основних завдань МОЗ України є забезпечення безпеки харчових продуктів, регламентації факторів середовища життєдіяльності населення,

гігієнічної регламентації небезпечних факторів... біологічної безпеки та біологічного захисту, боротьби із стійкістю до протимікробних препаратів, реагування на небезпеки для здоров'я та надзвичайні стани в сфері охорони здоров'я, а також забезпечення формування державної політики у сферах санітарного та епідемічного благополуччя населення [146]. МОЗ України у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення визначає: перевідні коефіцієнти для визначення вмісту вітамінів і мінеральних речовин у харчових продуктах; проведення всіх видів випробування, дослідження, спеціалізованої оцінки у разі проведення державної санітарно-епідеміологічної експертизи, державної реєстрації небезпечних факторів дезінфекційних засобів; затверджує форми ведення державного реєстру дезінфікуючих засобів [146]. Наприклад, Наказом МОЗ України 13 жовтня 2021 року № 2235 затверджено зміни до показників безпечності харчових продуктів «Максимальні межі (рівні) залишків діючих речовин ветеринарних препаратів у харчових продуктах тваринного походження»[147].

В подальшому розглянемо компетенцію Адміністрації Державної прикордонної служби України з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Так, Адміністрація Державної прикордонної служби України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується КМ України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні. [148]. У межах повноважень організовує в установленому законодавством порядку здійснення прикордонного контролю та пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів і вантажів; організовує контроль за додержанням режиму в пунктах пропуску через державний кордон [148]. До суб'єктів, які беруть участь у вирішенні питань, пов'язаних із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон можна віднести, Міністерство аграрної політики та продовольства України, Міністерство інфраструктури України, Державне агентство лісових ресурсів України, Міністерство

закордонних справ України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, Державна екологічна інспекція України та ін.

До суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України, належать суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності (юридичні особи). Юридичні особи можуть ввозити на митну територію України як зареєстровані так і незареєстровані ветеринарні препарати. Для здійснення державної реєстрації ветеринарного лікарського засобу заявник подає до Національної установи України з ветеринарних препаратів відповідну заяву та інші документи, визначені Законом України «Про ветеринарну медицину» (ч.2 ст.56) [9]. Національна установа України з ветеринарних препаратів - державна наукова установа, уповноважена компетентним органом здійснювати наукову оцінку ветеринарних лікарських засобів, положення про яку затверджується КМ України (п.92 ст.1) [9].

Ввезення ветеринарних лікарських засобів на митну територію України за умови наявності в оператора ринку ветеринарних препаратів, який здійснює їх ввезення, ліцензії на імпорт ветеринарних лікарських засобів (крім окремих випадків,) (ч.3 ст.70) [9]. Ліцензія на імпорт ветеринарних лікарських засобів видається компетентним органом після проведення ним інспектування виробничих дільниць та складських потужностей, за результатами якого встановлено відповідність таких потужностей вимогам ліцензійних умов (ч.6 ст.70.) Строк видачі ліцензії на імпорт ветеринарних лікарських засобів не повинен перевищувати 90 днів. (ч.3 ст.70) [9]. Оператор ринку ветеринарних препаратів, який здійснює імпорт ветеринарних лікарських засобів, повинен укласти трудовий або цивільно-правовий договір із кваліфікованою особою, відповідальною за імпорт ветеринарних лікарських засобів (ч.3 ст.71) та договір повинен передбачати відповідальність такої особи за невиконання нею зобов'язань, необхідних для виконання вимог Закону України «Про ветеринарну медицину» (ч.1 ст.71)[9]. Кваліфікована особа, відповідальною за імпорт ветеринарних лікарських засобів щодо ветеринарних лікарських засобів, ввезених на митну територію України з іноземних держав, гарантує

проведення в Україні повного якісного та кількісного дослідження (випробування) усіх діючих речовин кожної серії ветеринарного лікарського засобу та інших контрольних досліджень (випробувань), необхідних для забезпечення якості ветеринарного лікарського засобу відповідно до вимог, затверджених під час його державної реєстрації. Кожна серія такого ветеринарного лікарського засобу повинна бути вироблена відповідно до вимог належної виробничої практики (ч.1 ст.71)[9].

Експорт ветеринарних лікарських засобів може здійснювати оператор ринку ветеринарних препаратів, який має ліцензію на виробництво ветеринарних лікарських засобів або ліцензію на оптову реалізацію ветеринарних лікарських засобів (ч.1 ст.75). Дозволяється виробництво незареєстрованих в Україні ветеринарних лікарських засобів, призначених для експорту. Реалізація та застосування незареєстрованих в Україні ветеринарних лікарських засобів, призначених для експорту, на митній території України заборонені. (ч.2 ст.75) [9].

Ветеринарні лікарські засоби, які не зареєстровані, дозволяється ввозити на територію України виключно та застосування їх на визначених групах тварин для проведення їх наукових досліджень або досліджень (випробувань) з метою подальшої державної реєстрації, за умови надання компетентним органом дозволу на такі дослідження (випробування) (ч.6 ст.54) [9]. А також може бути дозволено ввезення та застосування незареєстрованого в Україні імунобіологічного ветеринарного лікарського засобу в обсягах, необхідних для ліквідації спалаху чи підготовки для ліквідації спалаху такої хвороби тварин (ч.7 ст.54) [9].

Державну реєстрацію ветеринарних лікарських засобів та ведення Державного реєстру ветеринарних лікарських засобів України здійснює компетентний орган (ч.1, ч. 2 ст. 55) [9]. Реєстраційному досьє ветеринарних препаратів, яке підтверджує ефективність, безпеку і якість поданого для реєстрації препарату як для людей, так і для тварин застосування ветеринарного препарату, поданого на реєстрацію, не заборонено чинним

законодавством та урегульовано Положенням про державну реєстрацію ветеринарних препаратів, яке затверджено постановою КМ України від 6 червня 2007 р. № 807 [149]. Державна реєстрація окремих ветеринарних препаратів може проводитися за звичайною або спрощеною процедурою протягом 90 днів після отримання повного комплексу реєстраційних документів (ст.64). У звичайному режимі – 210 днів, та потрібно більш розширений перелік документів реєстраційного досьє ветеринарного препарату [149].

До суб'єктів митних правовідносин, які надають послуги, що пов'язані із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон доцільно виділити: митних брокер, перевізник, утримувач складу тимчасового зберігання, утримувач вільної митної зони комерційного типу, утримувач вантажного митного комплексу тощо. Зокрема, така діяльність як митна брокерська діяльність, яка пов'язана із переміщенням ветеринарних препаратів через митний кордон відноситься до видів діяльності, контроль за провадженням яких здійснюється митними органами (ст. 404 МК України) [13]. На провадження цього виду діяльності, надаються дозволи. Крім того дозволи потрібні: 1) відкриття та експлуатація магазину безмитної торгівлі; 3) відкриття та експлуатація митного складу; 2) відкриття та експлуатація вільної митної зони комерційного або сервісного типу; 3) відкриття та експлуатація складу тимчасового зберігання; 4) відкриття та експлуатація вантажного митного комплексу [13]. Підприємства, які отримали такі дозволи, включаються до відповідних реєстрів, які ведуться центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, відповідно до ст. 415 МК України [13]. Так, метою провадження митної брокерської діяльності існує Реєстр митних брокерів - електронна база даних, що містить інформацію про юридичних осіб, а також фізичних осіб - підприємців, яким надаються, переоформлюються, анулюються Дозволи або дія яких зупиняється, та ведеться на єдиному державному інформаційному веб-порталі «Єдине вікно для міжнародної торгівлі» [150]. Такий дозвіл надається шляхом

автоматичного присвоєння підприємству, яке подало заяву про надання Дозволу, реєстраційного номера митного брокера та включення цього митного брокера до Реєстру. Держмитслужба України здійснює ведення Реєстру митних брокерів шляхом реалізації комплексу заходів, спрямованих на створення електронної бази даних, розроблення програмного забезпечення для її ведення, надання доступу до інформації та адміністрування цієї бази даних [150]. Перевізник – це особа, яка здійснює перевезення товарів через митний кордон України та/або між митними органами на території України або є відповідальною за такі перевезення (п. 37 ст. 4 МК України) [13].

Зокрема, наказом Міністерства фінансів України 28 травня 2012 р. № 613 затверджено Положення про склади тимчасового зберігання, яке визначає форму, порядок подання та розгляду заяв, порядок надання, зупинення дії, анулювання дозволу на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання; вимоги до складських об'єктів, які можуть використовуватися як склади тимчасового зберігання; правила провадження діяльності складу тимчасового зберігання та порядок контролю за їх провадженням; порядок розміщення, зберігання та обліку товарів, транспортних засобів комерційного призначення на складу тимчасового зберігання [151], в тому числі і для ветеринарних препаратів. Відповідно до статті 437 МК України митниця, в зоні діяльності якої розташовані відповідні складські об'єкти складу тимчасового зберігання, надає дозвіл на відкриття та експлуатацію складу тимчасового зберігання відкритого або закритого типу [13]. У межах складу тимчасового зберігання та прилеглої до території створюється зона митного контролю. Утримувач складу тимчасового зберігання створює належні умови для забезпечення схоронності ветеринарних препаратів. Склад тимчасового зберігання розташовується на митній території України, окрім території пунктів пропуску через державний кордон України для міжнародного чи міждержавного автомобільного сполучення [151].

Наказом Міністерства фінансів України 30 травня 2012 р. № 633 урегульовано питання відкриття та експлуатації вільної митної зони

комерційного або сервісного типу. Утримувач вільної митної зони - це підприємство-резидент, яке отримало дозвіл на відкриття й експлуатацію вільної митної зони та інформація про яке включена до Реєстру утримувачів вільних митних зон комерційного або сервісного типу, що ведеться Держмитслужбою України. На території вільної митної зони створюються зони митного контролю [152].

Отже, суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон варто поділити на наступні групи: (1) суб'єкти, які наділені державно-владними повноваженнями у такому переміщенні (посадові особи Держмитслужби України й інші державні органи та їх посадові особи, що мають повноваження у цій сфері, а саме: Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Мінагрополітики України, Держпродспоживслужба, Міністерство фінансів України, Міністерства економіки України, МОЗ України, Адміністрація Державної прикордонної служби України, Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України та ін. (2) суб'єкти, які не наділені державно-владними повноваженнями з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон: (а) фізичні особи та юридичні особи, які переміщують ветеринарні лікарські засоби через митний кордон (оператор ринку ветеринарних препаратів та ін.); (б) особи, які опосередковано беруть у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон та здійснюють послуги у цій сфері на підставі дозволу Держмитслужби України (митний брокер; перевізник; утримувач складу тимчасового зберігання та ін.) (в) особи, які є учасниками митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів, однак здійснюють допоміжну роль при їх переміщенні через митний кордон.

2.2 Форми та методи організації процедур митного контролю при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон

При розгляді організації митних процедур, пов'язаних зі здійсненням митного контролю при переміщенні ветеринарних препаратів через митний

кордон зазначимо, єдиного підходу в наукових працях до трактування категорії «процедури», «митні процедури» немає, залишаються дискусійними у науці питання у визначенні та розмежування змісту дефініцій «митні процедури», «митний режим», «митні формальності», «заходи митного контролю» тощо. Не визначеними залишаються зміст та критерії розмежування форм та методів митного контролю при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон.

Так, «процедура» визначає порядок здійснення суб'єктами правовідносин юридично значущих дій, сукупність яких становить юридичний процес [153, с. 15]. В чинному МК України наступним чином сформульовано поняття «митні процедури» як зумовлені метою переміщення товарів через митний кордон України сукупність митних формальностей і порядок їх виконання [13]. Так, В.Я. Настюк виділяє митно-процесуальні (митно-процедурні) норми та пропонує відносити їх щодо порядку митного контролю, а власне митно-процедурними вчений називає норми митного права, які регламентують відносини у сфері притягнення до відповідальності за митні правопорушення [12, с.51]. Зокрема й Б. А. Кормич теж є прихильником «процедурної» концепції. Однак, з метою встановлення гармонізованого терміну «митна процедура» пропонує її використовувати замість теперішнього терміну «митний режим». Категорія «митна процедура» більшою мірою, з точки зору вченого, відображає зміст митних формальностей, що виконуються при переміщенні товарів через митний кордон [65, с.143]. В.В. Прокопенко теж пропонує замінити поняття «митний режим» на «митні процедури» [52, с. 3]

Структура митних процедур складається з трьох основних елементів, а саме: (1) процедур митного контролю; (2) процедур митного оформлення; (3) процедур справляння передбачених законом податків і платежів [154, с. 34]. На думку М. Г. Шульги, митні процедури визначаються технічними нормативами залежно від категорії товарів, видів транспорту, митних режимів, заходів нетарифного регулювання, осіб, які переміщують товари [84, с. 475].

Зокрема, існує інший науковий підхід, коли дефініцію «митна процедура» пропонують розуміти як широкому так і вузькому форматі. У першому випадку митна процедура – це нормативно встановлена система, що внутрішньо структурована правовими відносинами, орієнтована на досягнення конкретного правового результату та складається з відповідних митних елементів, що послідовно змінюють один одного. [155, с.61]. У вузькому форматі митні процедури розглядаються як сукупність норм, що визначають для митних цілей вимоги і умови володіння, користування і (або) розпорядження товарами на митній території митного союзу або за її межами. Кожна митна процедура являє собою сукупність вимог, зумовлених порядком митного контролю товарів, митного оформлення товарів та особливістю справляння (сплатою) митних платежів, умови здійснення яких залежать від мети, форми та умов їх переміщення (тобто певного митного режиму) [155, с.61].

З точки зору Я.Б. Назарова слід ототожнювати ототожнює митні процедури з митними формальностями, і так, як і П.В. Пашко, розглядаючи митні процедури через призму нормативно-правового підходу визначає їх як «...операції, пов'язані зі здійсненням митного контролю за переміщенням товарів і транспортних засобів через митний кордон, їх митного оформлення, а також зі справлянням передбачених законом податків і зборів» [156]. Подібна позиція вказує І. Г. Бережнюк [157]. На думку В.М. Гаращука, О. О. Дмитрик та С.А. Федчишина митна процедура являє собою сукупність вимог, зумовлених порядком митного контролю товарів, митного оформлення товарів та особливістю справляння (сплатою) митних платежів, умови здійснення яких залежать від мети, форми та умов їх переміщення (тобто певного митного режиму) [158, с. 200]. З таким науковим підходом слід погодитись.

Крім того, з акцентуємого увагу, що й єдиного розуміння й немає при визначенні змісту «митних режимів» у митному праві. На думку А.В. Мазура, та Ю.Д. Кунева комплекс митних режимів являє собою адміністративно-

правову основу митної справи. Автори вважають, що митні режими є різновидом адміністративно-правових режимів. Тому саме митний режим обумовлює і правовий (відрізнати від фактичного/логістичного) порядок транскордонного переміщення, і обсяг митних формальностей, і правовий режим використання переміщених товарів [159, с.475]. Подібна позиція й інших дослідників. Зокрема, Я. Б. Назарова вважає, що митним режимам притаманні всі основні ознаки адміністративно-правових та митних режимів, водночас вони мають низку спеціальних ознак, що дозволяє виділити їх в окремий вид адміністративно-правових режимів [64, с.16].

Митний режим – це комплекс взаємопов'язаних правових норм, що відповідно до заявленої мети переміщення товарів через митний кордон України визначають митну процедуру щодо цих товарів, їх правовий статус, умови оподаткування і обумовлюють їх використання після митного оформлення (п.25 ст.4 МК України) [13]. Підтримують позицію законодавця і в наукових працях [160, с. 559]. На думку Р.І. Лемеха, під поняттям «митні режими», слід розуміти комплекс правових засобів, якими, в залежності від заявленої мети переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України, врегульовано порядок такого переміщення: митні процедури щодо цих товарів та транспортних засобів, їх правовий статус, порядок визначення митної вартості, умови оподаткування, використання після митного оформлення [67, с.27, 28]. О. О. Крестьянінов пропонує, митні режими розуміти як комплексний правовий інститут із специфічним змістом та структурою, який забезпечує регулювання суспільних відносин, пов'язаних із переміщенням через митний кордон держави товарів та інших предметів як фізичними, так і юридичними особами [61, с.13, 14]. О. О. Крестьянінов пропонує також виділити «загальний митний режим» та «спеціальний митний режим». Зокрема, загальний митний режим, на думку вченого, це постійний, загальнодержавний режим, який встановлює засади порядку переміщення через митний кордон України товарів, транспортних засобів та інших предметів [161, с.16]. Б.А. Кормич та Н. О Коваль виділяють наступні групи

митних режимів: основні та завершуючі митні режими, а також економічні [161, с.33]. Нагадаємо, що МК України установлює 14 видів митних режимів (ч.1 ст. 70). Так, ветеринарні препарати стосовно яких здійснюється заходи ветеринарно-санітарного контролю, що переміщуються через митний кордон України можуть бути поміщені у всі митні режими передбачені МК України, окрім режиму реекспорту [13]. [90]. Слід нагадати, що згідно норм до ст. 2 Закону України «Про ветеринарну медицину» та ст. 18 МК України [13] ветеринарні препарати є підконтрольними товарами органам ветеринарної медицини стосовно яких експорт, імпорт і транзит за межі держави здійснюються з дозволу головного інспектора ветеринарної медицини або його заступників. Крім того, взаємодія державних органів ветеринарної медицини з митними органами, щодо переміщення ветеринарних препаратів під час проведення ветеринарно-санітарного контролю їх здійснюється з використанням механізму "єдиного вікна" відповідно до МК України [13].

Зазначимо, що у процесі переміщення товарів через митний кордон України митні органи здійснюють щодо них 2 види контролю – (1) митний і (2) попередній документальний, які можуть реалізовуватись одночасно. Однак вони мають різну мету, різні форми здійснення, а за результатами кожного з них приймається окреме рішення. Дії стосовно попереднього документального контролю не можуть розглядатися як митні формальності і не входять до складу митних процедур [37, с.11]. У МК України питанням митного контролю присвячено розділ XI, який включає шість глав. Згідно з п. 24 ч. 1 ст. 4 МК України термін «митний контроль» – це сукупність заходів, що здійснюються з метою забезпечення додержання норм МК України, законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку. Окрім МК України, зміст терміну «митний контроль» надано рівні міжнародних нормативно-правових актів. Зокрема, у розділі 2 Загального додатку Кіотської конвенції, ратифікованої Україною, митний контроль визначається як сукупність заходів, що здійснюються митною службою з метою забезпечення

дотримання митного законодавства [162, с.108]. Так, Т. В. Корнева зазначає, що митний контроль дає можливість не лише дотримуватися порядку, але й корегувати відповідну діяльність у галузі митної справи, він допомагає її здійсненню і спрямовує на перспективу подальшого розвитку та досягнення конкретного результату [50, с.7]. Отже, враховуючи вищевказане, важливою особливістю митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України є те, що митні органи, що реалізують митну справу одночасно і здійснюють поточне державне управління у сфері митної справи і виконують контрольні повноваження.

За змістом ч. 2 ст. 318 МК України митний контроль ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України здійснюється виключно митними органами відповідно до МК України та інших законів України. Відповідно до ч. ч. 1-2 ст. 320 МК України форми та обсяги митного контролю обираються, а саме: (1) посадовими особами митних органів на підставі результатів застосування системи управління ризиками; (2) та/або автоматизованою системою управління ризиками [13]. Відповідно п. 24 ст. 4 МК України основним завданням митного контролю – забезпечення дотримання норм митного законодавства [13].

Згідно положень МК України митний контроль здійснюється у місцях розташування митних органів, а також в інших місцях, визначених законодавством. Зокрема, частина 4 ст. 318 МК України передбачає, що митний контроль товарів, транспортних засобів комерційного призначення у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється відповідно до типових технологічних схем митного контролю, що затверджуються КМ України [13], вищезначене охоплює й митний контроль ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон

Не має єдиного розуміння категорії митний контроль й наукових працях, до сих пір не визначено юридичну конструкцію «митний контроль ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон». Так, А.В. Мазур визначає, що митний контроль як особливу сферу діяльності

митних органів, відповідальним процесом у митній справі, має специфічні підходи, форми й режими проведення, і, будучи одним із засобів реалізації митної політики держави, не лише гарантує економічну охорону митних кордонів, а й виступає важливим засобом забезпечення законності як обов'язкової умови існування й розвитку правової держави [51, с.8].

О. М. Шевчук указує дефініцію «митний контроль лікарських засобів, які переміщуються через митний кордон України». Автор надає його формулювання, а саме: як виконання митними органами України сукупності перевірочних спеціальних дій, спрямованих на дотримання юридичними і фізичними особами митного законодавства України, її міжнародних договорів, а також правил, які регулюють порядок переміщення лікарських засобів через митний кордон України [163, с.104].

Отже, митний контроль ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон України, – це сукупність заходів, які здійснюються з метою забезпечення додержання норм МК України, законів та інших нормативно-правових актів із питань митного законодавства України, її міжнародних договорів, а також правил, які регулюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України [164, с.51].

Визначення поняття «форми митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України» митне законодавство не містить. Термін «форма» означає «тип, будова, спосіб організації чого-небудь; зовнішній вияв якого-небудь явища, пов'язаний із сутністю, змістом» [165, с. 1328]. Тобто під формою, зазвичай, розуміють той чи інший варіант зовнішнього вираження змісту [166, с.163].

Отже, форми митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України – це зовнішній прояв (результат) конкретних процесуальних та організаційних дій, який виявляється в певних актах за результатами діяльності перевіряючих осіб щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон [164,с.48].

Так, з позиції О.П. Федотова доцільно всі форми митного контролю товарів та транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон доцільно поділити на (1) документальні та (2) фактичні.[167,

с.18].

З урахуванням особливостей переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України ст. 336 МК України визначає такі форми митного контролю: (1) перевірка документів та відомостей, які відповідно до ст. 335 цього Кодексу надаються митним органам під час переміщення товарів, через митний кордон України; (2) митний огляд (огляд та переогляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян); (3) облік товарів, транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України; (4) усного опитування громадян та посадових осіб підприємств; (5) огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до цього Кодексу та інших законів України покладено на митні органи; (6) перевірка обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем; (7) проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів; (8) направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу; (9) пост-митний контроль [13]. Розглянемо окремі особливості здійснення форм митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України.

Стосовно перевірки документів та відомостей, які відповідно положень ст. 335 МК України надаються митним органам під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Такий перелік документів залежно від виду транспорту деталізовано ст. 335 МК України. Зокрема, законодавець до ветеринарних документів: (1) міжнародний ветеринарний сертифікат, (2) ветеринарне свідоцтво, (3) ветеринарна картка,

(4) ветеринарна довідка..., тощо. [9]. Також у законодавстві визначені форми бланків ветеринарних документів, правила заповнення ветеринарних документів, правила зберігання та списання ветеринарних документів, вимоги до обліку ветеринарних документів [168].

До цього переліку включено в тому числі й документи, які відповідно до законодавчих актів видаються державними органами для проведення митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. Нагадаємо, що згідно із положеннями Закону України «Про ветеринарну медицину» виробництво, обіг та застосування ветеринарних лікарських засобів дозволяється лише за умови їх державної реєстрації, крім випадків, встановлених цим Законом. Державна реєстрація ветеринарних лікарських засобів є безстроковою [9]. До Державного реєстру ветеринарних лікарських засобів України вносяться такі відомості: 1) назва ветеринарного лікарського засобу; 2) діюча речовина (речовини) та концентрація ветеринарного лікарського засобу; 3) коротка характеристика ветеринарного лікарського засобу; 4) текст листівки-вкладки (інструкції для застосування) ветеринарного лікарського засобу; 5) відомості, що містяться в науково-експертному висновку; 6) перелік потужностей, на яких здійснюється виробництво ветеринарного лікарського засобу; 7) дата введення ветеринарного лікарського засобу в обіг в Україні; 8) власник реєстраційного посвідчення на ветеринарний лікарський засіб [9]. Таким чином, залежно від наявності державної реєстрації ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон (зареєстровані чи незареєстровані), від суб`єктів, які беруть участь у їх переміщенні через митний кордон, від мети, з якою вони ввозяться, а також від видів митного режиму перелік документів та відомостей, які подаються для митного контролю ветеринарних препаратів має певні особливості.

Крім того, оплата послуг за проведення державним інспектором ветеринарної медицини ветеринарно-санітарного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України, у тому числі з метою транзиту, в пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України в

розмірі, що не перевищує розмір оплати за перевірку документів на товари, включається до складу єдиного збору згідно із Законом України «Про єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України» [9]. Так, положення про державну реєстрацію ветеринарних лікарських засобів та Положення про Національну установу України з ветеринарних препаратів [169] затверджуються КМ України. Відмітимо, що необхідною є умова своєчасної передачі інформації про державну реєстрацію ветеринарних препаратів до митних органів [23]. З метою посилення контролю за ввезенням на митну територію України ветеринарних препаратів функціонує Державний Реєстр ветеринарних лікарських засобів в Україні [9].

Наступною формою митного контролю ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон є митний огляд, визначений статтями 338 – 340 МК України [13]. Він передбачає зовнішній візуальний огляд вантажу який містить ветеринарні препарати для юридичних осіб, митних пломб та інших засобів ідентифікації ветеринарних препаратів для цілей митного контролю. При митному огляді вантажу ветеринарних препаратів посадова особа митного органу звіряє подані документи й відомості щодо ветеринарних препаратів з тим вантажом ветеринарних препаратів, що є в наявності, і в разі їх ідентичності здійснює митне оформлення

Переогляд вантажу ветеринарних препаратів проводиться у разі виявленого пошкодження або втрати митного забезпечення чи інших ознак можливого несанкціонованого доступу до товару (ч. 4 ст. 338 МК України). Крім того, огляд (переогляд) ветеринарних препаратів, як форма митного контролю, здійснюється у випадках, якщо є підстави вважати, що зазначені товари переміщуються через митний кордон України з порушенням норм МК України та інших законів України з питань митної справи (ч. 5 ст. 338 МК України). Огляд і переогляд ветеринарних препаратів відбувається тільки в присутності особи, яка їх переміщує через митний кордон України чи зберігає під митним контролем (ч. 6 ст. 338 МК України). Облік переміщуваних ветеринарних препаратів (ч. 1 ст. 341 МК України), який визначається як облік таких товарів, що здійснюється

митним органом з метою проведення їх митного контролю [13].

Формою митного контролю виступає й усне опитування посадових осіб, які здійснюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. До форм митного контролю ветеринарних препаратів належить також огляд територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних ліцензійних складів, територій вільних митних зон та інших місць, де знаходяться ветеринарні препарати, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою покладено на митні органи [13].

Іншою формою митного контролю ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон України, є перевірка їх обліку (ч. 1 ст. 344 МК України). Також формою митного контролю ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон, є проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства з питань митної справи, а також своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних обкладень щодо лікарських засобів (ст. 345 МК України). Підстави та порядок проведення митними органами документальних виїзних перевірок визначено ст. 346, 347 МК України, документальні невиїзні перевірки – ст. 351 МК України, а оформлення результатів перевірок встановлено ст. 354 МК України [13]. Отже, у процесі переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України можуть застосовуватись усі форми митного контролю, за винятком особистого огляду, огляду ручної поклажі та багажу, передбачені ст. 336 МК України.

Згідно п. 1 ст. 319 МК України товари, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту), можуть підлягати заходам офіційного контролю. Так, окремі види ветеринарних препаратів підлягають ветеринарно-санітарному контролю який відноситься до заходів офіційного контролю, за певним кодом УКТЗЕД згідно п. 2 Переліку товарів, які підлягають ветеринарно-санітарному контролю [4]. Нагадаємо, що заходи офіційного контролю у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України проводяться митними органами шляхом попереднього документального контролю. (п. 3 ст. 319 МК України). Отже,

стосовно ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон України при їх митному контролі та оформленні до заходів офіційного контролю, які здійснюються митними органами проводиться шляхом попереднього документального контролю.

Попередній документальний контроль розпочинається після пред'явлення митному органу ветеринарних препаратів, і документів на такі препарати в пункті пропуску (пункті контролю) через державний кордон України (п. 2 ст. 319 МК України). Митні органи координують роботу відповідних уповноважених органів щодо проведення заходів офіційного контролю, (у нашому дослідженні це відповідних посадові особи органів державної ветеринарної медицини), у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України і в зонах митного контролю на митній території України. (п. 11 ст. 319 МК України) [13]. Як уже відомо, оформлення вантажів, підконтрольних служб і державної ветеринарної медицини, в пункті пропуску на державному кордоні можливе за наявності: (1) оригіналу ветеринарного сертифіката, (2) санітарного сертифіката країни-виробника, (3) при виконанні ветеринарних вимог щодо імпорту в Україну вантажів ветеринарних препаратів [90]. Для експорту ветеринарних препаратів у країни СНД для митного оформлення надається ветеринарне свідоцтво. Для вивезення ветеринарних препаратів митному органу для митного оформлення ветеринарних препаратів, які вивозяться за межі держави, надаються міжнародні ветеринарні сертифікати (п.10). Транзит через територію України здійснюється з урахуванням епізоотичного стану країн-експортерів за наявності ветеринарних сертифікатів державної ветеринарної служби країни-експортера (п.11) [90].

Для ввезення ветеринарних препаратів на митну територію України одним із документів потрібен міжнародний ветеринарний сертифікат. Важливо вказати, що забороняється увезення ветеринарних препаратів, через треті країни у порядку реекспортування, в тому числі і країни Співдружності незалежних держав [90]. У випадку перевірки (оригіналу ветеринарного

сертифіката, санітарного сертифіката країни-виробника, або ветеринарних вимог щодо імпорту вантажів ветеринарних препаратів) спеціаліст пункту державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті ставить: (1) штамп «Вивантаження та митне оформлення під прикордонним держветконтролем»; (2) номерну гербову печатку; (3) підпис та дату й відправляє транспортний засіб з вантажем до митниці призначення. У якій вантаж щодо ветеринарних препаратів оформляється при наявності свідоцтва за формою Ф-2, яке видається спеціалістами структурних підрозділів регіональних служб державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті після проведення ветеринарно-санітарної експертизи у державній лабораторії ветеринарної медицини за місцем одержання вантажу [90]. Відбір проб для проведення аналізу ветеринарних препаратів для отримання висновку державної ветеринарно-санітарної експертизи таких препаратів здійснюється з обов'язковим присутністю представника митниці Держмитслужби України [90]. Крім того, після виконання зазначених процедур транспортний засіб з ветеринарними препаратами може рухатись по території України до митниці призначення Держмитслужби України, де і здійснюється митне оформлення ветеринарних препаратів.

Також окремі документи та відомості вносяться декларантом (уповноваженою ним особою) до єдиного державного інформаційного веб-порталу «Єдине вікно для міжнародної торгівлі», які необхідні для проведення заходів ветеринарно-санітарному контролю таких препаратів до або одночасно з поданням митної декларації з метою випуску товарів у обраний митний режим. (п.8 ст. 319 МК України) [90]. Таким чином, попередній документальний контроль ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон здійснюється посадовими особами митних органів за механізмом «єдиного вікна» шляхом перевірки та аналізу інформації, яка міститься в електронних товаросупровідних (товаротранспортних) документах щодо ветеринарних препаратів у разі їх переміщення їх через митний кордон України

Отже, до специфіка переліку документів, які подаються для митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщують через митний кордон України, залежать від: (1) наявності або відсутності державної реєстрації; (2) суб'єктів, які їх переміщують; (3) мети, з якою ввозяться; (4) відомостей, які подаються для здійснення митного контролю. Крім того, особливістю також є те, що ввезення на територію України, транзит товарів, ветеринарних препаратів, які переміщуються митний кордон, зокрема, здійснюються виключно через призначені прикордонні інспекційні пости, які мають карантинні станції та призначені для ввезення, транзиту товарів.

Стосовно методів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. В МК України категорія «метод митного контролю» не використовується. Зазначимо, що єдиного розуміння поняття та видів методів митного контролю товарів, які переміщуються через митний кордон в наукових працях немає. На думку О.М. Шевчука, митний інспектор обирає такий метод митного контролю, який, з його погляду, є достатнім для забезпечення перевірки заявлених фізичною чи юридичною особою відомостей про переміщувані через митний кордон товари [163, с.120]. Наприклад, О.П. Федотов взявши за основу аналіз положень Кіотської Конвенції та пропонує виділити два методи митного контролю, на думку автора, – це контроль за переміщеннями, тобто заходи контролю. Другий, з позиції О.П. Федотова, це метод митного контролю на основі методів аудиту [167, с.7]. Вищенаведений підхід можна застосувати у нашому дослідженні. Однак, на думку А.В. Мазура методи митного контролю залежать від форми участі митних органів органів держав у митному контролі на території України (односторонній, двосторонній, спільний). Їх можна класифікувати також за тим чи іншим критерієм залежно від: (а) предмета контролю – ординарний, спрощений, екстраординарний, тобто посилений; (б) використання технічних засобів – звичайний і посилений; (в) доступності предмета контролю – контактний (органолептичний) і безконтактний [51, с.95].

В подальшому розглянемо особливості управління ризиками під час здійснення митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. Відповідно до пп. 20.1.42. п. 20.1. ст. 20 Податкового кодексу України, митні органи проводять аналіз та здійснюють управління ризиками з метою визначення форм та обсягів податкового і митного контролю [104], тобто управління ризиками – це основний базисний принцип сучасних методів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. На території України застосування системи управління ризиками при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України регулюється: МК України глава 52 «Система управління ризиками» (ст.361-363) [170], стратегія розвитку системи управління ризиками у сфері митного контролю на період до 2022 року (схвалена розпорядженням КМ України від 27 грудня 2017 р. № 978-р.) [170], та порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю [111] та іншими нормативно-правовими актами. Нагадаємо, що згідно до ч. ч. 1-2 ст. 320 МК України форми та обсяги митного контролю обираються: (1) посадовими особами митних органів на підставі результатів застосування системи управління ризиками; та/або (2) автоматизованою системою управління ризиками [170].

Система управління ризиками, яка використовується під час митного контролю в Україні, впроваджується у роботі посадових осіб митних органів з 2005 року. [170]. Однак, тільки в 2012 році МК України визначено термін управління ризиками – як робота митних органів з аналізу ризиків, виявлення та оцінки ризиків, розроблення та практичної реалізації заходів, спрямованих на мінімізацію ризиків, оцінки ефективності та контролю за застосуванням цих заходів [13]. Цілями застосування системи управління ризиками, згідно з ч. 3 ст. 361 МК України, є: 1) запобігання, прогнозування і виявлення порушень законодавства України з питань державної митної справи; 2) забезпечення більш ефективного використання наявних у митних органів

ресурсів та зосередження їх уваги на окремих згрупованих об'єктах аналізу ризику, щодо яких є потреба у застосуванні окремих форм митного контролю або їх сукупності, а також у підвищенні ефективності митного контролю (областях ризику); 3) забезпечення в межах повноважень митних органів заходів із захисту національної безпеки, життя і здоров'я людей, тварин, рослин, довкілля, інтересів споживачів; 4) прискорення митного оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України [13].

В Міжнародній конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур зазначається, що система аналізу ризиків відноситься до сучасних методів роботи, завдяки затвердженню яких може бути досягнуте спрощення і гармонізація митних правил і процедур, що робитиме свій внесок у розвиток міжнародної торгівлі [91]. Технологія митного контролю та митного оформлення на основі аналізу та управління ризиками, яка базується на аналізі достовірних відомостей і інформаційних технологіях, дозволяє здійснювати оцінку наявності ознак ризиків та визначити заходи щодо їх запобігання, що відповідно підвищує ефективність прийнятих рішень з протидії порушенням законодавства України з питань митної справи [167, с.32]. Відповідно до МК України, під ризиком розуміється ймовірність недотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи [13]. На думку С. Терещенко та С. Галько термін «ризик» в митному законодавстві слід розуміти як ймовірність недотримання вимог законодавства з питань митної справи [171, с. 45] Тобто «ризик» при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України – це ймовірність недотримання вимог митного законодавства щодо порядку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон.

На думку О.М. Шевчук система управління ризиками у сфері державної митної справи охоплює в контексті його визначення як вузьке, так і широке. Ця система автоматизованого відбору є лише одним із способів митного контролю, одним з інструментів аналізу та оцінки ризиків, що допомагає перевірити відповідну електронну документацію; система включає процеси

прийняття рішень, однак вона також забезпечує додатковий моніторинг, оцінку результатів, виявлення причин, усунення наслідків тощо [172 с.52].

Зазначимо, що Автоматизована система аналізу та управління ризиками (далі – АСАУР) є сукупність програмно-інформаційних комплексів, які забезпечують функціонування системи управління ризиками під час митного контролю та/або митного оформлення товарів і транспортних засобів. Основним завданням АСАУР є те, щоб на підставі всіх чинних профілів ризику здійснити оцінку ризику митної декларації, яка прийнята до митного оформлення, та видати повідомлення із вказівками необхідних заходів, що слід зробити для перевірки законності зовнішньоекономічної операції посадовій особі, яка здійснює митне оформлення та митний контроль [111]. Наприклад, О. В. Комаров указує, що АСАУР дає змогу митним органам проводити декларації через ряд фільтрів вибіркової в цілях визначення того, які декларації можуть потребувати додаткової перевірки. Така система може направляти заяви по кількох різних маршрутах. Можуть застосовуватися 4 фільтри вибіркової: (1) міжнародний, (2) національний, (3) регіональний та (4) місцевий (профілі), а також система (5) випадкової вибірки [173].

Застосування в митних органах системи аналізу та управління ризиками складається із наступних елементів: збір та обробка інформації; виявлення та аналіз ризиків; розробка та реалізація заходів з мінімізації або запобіганню виявлених ризиків; підсумовування результатів використаних заходів та підготовка пропозицій щодо їх вдосконалення. [167, с.32]. Система управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України здійснюється на (1) стратегічному, (2) тактичному та (3) оперативному рівнях. На стратегічному рівні управління ризиками за результатами аналізу, виявлення та оцінки ризиків Держмитслужба України визначає пріоритетні напрями розробки та реалізації заходів з управління ризиками та затверджує реєстр ризиків [111].

Для визначення форм та обсягів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України митними органами (їх структурними підрозділами) проводять аналіз, виявлення та оцінку ризиків, у тому числі з використанням інформаційних технологій, включають:

- (1) виявлення умов і факторів, що впливають на виникнення ризиків;
- (2) визначення областей ризику;
- (3) визначення індикаторів ризику;
- (4) здійснення оцінки імовірності виникнення ризиків та можливої шкоди у разі їх проявлення [111].

До об'єктів аналізу ризику митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України належать: (1) характеристики ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон України; (2) характер зовнішньоекономічної операції щодо ветеринарних препаратів; (3) характеристика суб'єктів, що беруть участь у зовнішньоекономічній операції при здійсненні митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України.

Контроль із застосуванням системи управління ризиками під час митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України, що здійснюється відповідно до ст. 337 МК України [170], може бути (1) автоматизованим, (2) неавтоматизованим та (3) комбінованим. За результатами здійснення контролю із застосуванням системи управління ризиками в тому числі АСАУР, у кожному конкретному випадку визначаються рівень ризику, а також відповідні йому форми та обсяги митного контролю, які підлягають виконанню митними органами під час митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України, а саме: (1) низький рівень; (2) середній рівень; (3) високий рівень [111]. Таким чином, під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України існують певні ризики недотримання чинного законодавства. Завдання щодо управління цими ризиками покладається на посадових осіб митних органів. До системи аналізу й управління ризиками митних адміністрацій країни відправлення і країни призначення ветеринарних препаратів та об'єктами аналізу ризиків, до яких можна відносити:

(1) ветеринарні препарати, що перебувають під митним контролем; (2) код ветеринарних препаратів відповідно до УКТЗЕД; (3) країна походження ветеринарних препаратів; (4) країна відправлення та призначення ветеринарних препаратів; (5) транспортний засіб й маршрут переміщення ветеринарних препаратів; (6) митна вартість ветеринарних препаратів; (7) експортер, імпортер (продавець, покупець), агент, тощо; (8) діяльність декларантів та інших осіб, що мають повноваження стосовно ветеринарних препаратів, які перебувають під митним контролем; (9) відомості, що містяться в транспортних, комерційних, митних та інших документах; (10) документи, що надаються для митного оформлення, в т. ч. відомості в зовнішньоекономічних договорах (контрактах) та/або документах, які підтверджують право володіння, користування та/або розпорядження ветеринарними препаратами; (11) результати застосування форм митного контролю щодо ветеринарних препаратів тощо.

Таким чином, митні органи, їх посадові особи у процесі переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон можуть застосовувати наступні форми митного контролю, які передбачені у статті 336 МК України: перевірка документів та відомостей, які надаються митним органам під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України (передбачені у статті 335 МК України); митний огляд (огляд та переогляд ветеринарних препаратів); облік ветеринарних препаратів; усного опитування громадян та посадових осіб підприємств; огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон контроль за якими покладено на митні органи; перевірка обліку ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон та/або перебувають під митним контролем; проведення документальних перевірок дотримання вимог митного законодавства щодо ветеринарних препаратів; направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу щодо ветеринарних препаратів; пост-митний контроль щодо

ветеринарних препаратів. Посадові особи митних органів під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон не застосовують (в окремих випадках) такі форми митного контролю як особистий огляд, огляд ручної поклажі та багажу.

2.3 Процедури митного оформлення при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон

В подальшому потрібно розкрито специфіку здійснення процедур митного оформлення ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України, встановленню його змісту та різновидів, порядку їх декларування, переліку документів при митному оформленні їх, порядок заповнення митної декларації щодо ветеринарних препаратів, розкриттю специфіки контролю за визначенням митними органами коду згідно з УКТЗЕД щодо окремих видів ветеринарних препаратів.

Статті 246–256 МК України безпосередньо визначають процедурні питання митного оформлення ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон яка розпочинається після подання до митного органу митної декларації. У відповідності до ст. 258 МК України, під митною декларацією, заповненою у звичайному порядку, розуміється митна декларація, що містить обсяг відомостей (даних), достатніх для завершення митного оформлення товарів, транспортних засобів комерційного призначення у заявлений митний режим.

Згідно чинного МК України розрізняють: (а) митна декларація, заповнена у звичайному порядку (ст. 258); (б) попередня митна декларація (ст. 259); (в) тимчасова та періодична митні декларації (ст. 260); (г) додаткова декларація (ст. 261). Отже, в митній декларації щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон при їх митному оформленні особою (декларантом) зазначається митна процедура, та передбачені законодавством

відомості про ветеринарні препарати, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та данні для справляння митних платежів щодо ветеринарних препаратів. Зокрема, митне оформлення – це виконання митних формальностей, необхідних для випуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення (ч. 23 ст. 4 МК України); а термін «митні формальності» – це сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і митними органами, а також автоматизованою системою митного оформлення з метою дотримання вимог законодавства України з питань митної справи (ч. 23 ст. 4 МК України) [13].

Термін «митне оформлення ветеринарних препаратів» не зазначається на законодавчому рівні. В правовій доктрині у загальному розумінні «митне оформлення» – це виконання посадовими особами митних органів дій, спрямованих на забезпечення дотримання чинного законодавства у сфері митної діяльності суб'єктами митних відносин та закріплення результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України і мають юридичне значення для подальшого використання цих товарів і транспортних засобів” [31, с. 170].

Приміром, термін «митне оформлення» Д. С. Цаліна пропонує розуміти як виконання митним органом дій, які пов'язані з документальним закріпленням результатів митного контролю товарів і транспортних засобів, переміщуваних через митний кордон України. Авторка є прихильником в митно-правовій науці точки зору тих вчених щодо неспівпадіння нормативно-правової й доктринальної моделей митного оформлення; за останньою позицією до етапу митного оформлення слід відносити й митне декларування, зокрема попереднє. Д. С. Цаліна вважає, що митне оформлення (а) є неюрисдикційним адміністративним провадженням, яке включає в себе інші організаційно-розпорядчі дії, і (б) супроводжується документуванням результатів митного контролю [47, с.7,8].

Щодо галузевого розуміння терміну наприклад, «митне оформлення лікарських засобів» О.М Шевчук пропонує його як виконання посадовими

особами митних органів сукупності дій, спрямованих на забезпечення порядку переміщення лікарських засобів через митний кордон України із закріпленням результатів їх митного контролю [174, с. 209]. Враховуючи вищенаведене митне оформлення ветеринарних препаратів – це виконання митним органом, їх посадовими особами сукупності дій, які пов'язані з документальним закріпленням результатів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, з метою дотримання вимог митного законодавства, які необхідні для випуску ветеринарних препаратів у вільний обіг.

Декларування здійснюється шляхом заявлення за встановленою формою (письмовою, усною, шляхом вчинення дій) точних відомостей про товари, мету їх переміщення через митний кордон України, а також відомостей, необхідних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. При застосуванні письмової форми декларування можуть використовуватися як (1) електронні документи, так і (2) документи на паперовому носії або їх електронні (скановані) копії, засвідчені електронним цифровим підписом декларанта або уповноваженої ним особи. (ч. 1 ст.257 МК України) [13].

Декларантом щодо ветеринарних препаратів щодо митного оформленню в режимі «імпорт» може бути юридична особа та уповноважені нею митні брокери, згідно зі ст. 416 МК України. Як уже відомо, митні брокери - це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України (ч. 1 ст. 416 МК України). Відмітимо, що у ч. 2 ст.257 МК України зазначається, що електронне декларування здійснюється з використанням електронної митної декларації, засвідченої електронним цифровим підписом, та інших електронних документів або їх реквізитів у встановлених законом випадках, а також електронних (сканованих) копій паперових документів, засвідчених електронним цифровим підписом декларанта або уповноваженої ним особи [13].

Наприклад, термін «електронне митне декларування» О. М. Шевчук,

та К.С. Милейко пропонують розуміти як процес здійснення декларування товарів і транспортних засобів шляхом подання електронної митної декларації та інших електронних документів, які завірені електронним цифровим підписом, та митний контроль і митне оформлення товарів і транспортних засобів з використанням електронної митної декларації та інших електронних документів, які подані у встановленому законом порядку. Метою електронного декларування товарів і транспортних засобів при переміщенні через митний кордон, на думку авторів, є прискорення товарообігу, скорочення часу на здійснення митного контролю, виключення суб'єктивних факторів під час здійснення митних процедур [175, с.120].

Зазначимо, що строки декларування ветеринарних лікарських засобів встановлено у положеннях ст. 263 МК України. Митна декларація подається митниці митних органів, яка здійснює митне оформлення ветеринарних лікарських засобів, протягом 10 робочих днів з дати доставлення цих ветеринарних препаратів до зазначеного органу. Разом з митною декларацією до митниці Держмитслужби України подаються рахунок або інший документ, що визначає вартість ветеринарних препаратів, та у випадках, встановлених МК України, – декларація митної вартості [13].

Нагадаємо, що відомості про документи, визначені ч. 3 ст. 335 МК України, зазначаються декларантом або уповноваженою ним особою в установленому порядку в митній декларації. На вимогу митниці Держмитнслужби України декларант або уповноважена ним особа зобов'язані надати оригінали таких документів або засвідчені в установленому порядку їх копії, якщо законодавством не передбачено подання оригіналів. Подання документів та відомостей, необхідних для митного контролю залежно від виду транспорту, яким здійснюється перевезення ветеринарних препаратів, урегульовано, зокрема, ч. 1 ст. 335 МК України [13].

Частиною 1 ст.69 МК України визначено, що товари при їх декларуванні підлягають класифікації, тобто у відношенні ветеринарних препаратів визначаються коди відповідно до класифікаційних групувань, зазначених в

УКТ ЗЕД. Зокрема, згідно Розділу IV (група 23) Закону України «Про Митний тариф України» за кодом 2309 зазначаються продукти, що використовуються для годівлі тварин, за товарною підпозицією 2309 - «продукти, що використовуються для годівлі тварин». Позиція під кодом 3004 відноситься до групи УКТ ЗЕД 30 «Фармацевтична продукція». Як уже відомо, у 3004 УКТ ЗЕД відносяться і ветеринарні лікарські засоби. Також, слід навести товарну позиція для ветеринарних лікарських засобів, які підлягають ветеринарно-санітарному контролю відносять згідно коду товару з УКТЗЕД, а саме: (1) 2935 00 – сульфонаміди, що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві [4] та інші.

Митні органи здійснюють контроль правильності класифікації товарів, поданих до митного оформлення, згідно з УКТ ЗЕД (ч. 2 ст.69 МК України). Контроль правильності класифікації товарів – це перевірка правильності опису товару та відповідного йому коду в митній декларації вимогам Основних правил інтерпретації УКТЗЕД під час проведення процедур його митного контролю та митного оформлення [176].

На практиці, у суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності виникають проблеми щодо правильності визначення коду УКТЗЕД ветеринарних лікарських засобів. Наприклад, справа про визначення коду товару юридичної особи до Харківської митниці, так як у посадових осіб митниці виникли сумніви правильності зазначення декларантом коду УКТЗЕД [177]. Таким чином, правильне визначення коду ветеринарних лікарських засобів згідно з УКТЗЕД має важливе значення при їх митному оформленні. Митний контроль та митне оформлення ветеринарних препаратів, що переміщуються через митний кордон України, завершуються тільки після проведення встановлених законами України для кожного товару видів контролю, зазначених у ч. 1 ст. 319 МК України [13].

Отже, декларування ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон здійснюється в митній декларації як письмовій, так й електронній формі, й вони підлягають обов'язкову декларуванню митним органами. Можливий

варіант декларування товарів шляхом вчинення дій. В митній декларації щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон при їх митному оформленні особою (декларантом) зазначається митна процедура, та передбачені законодавством відомості про ветеринарні препарати, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та щодо нарахування митних платежів щодо ветеринарних препаратів зокрема щодо їх кількості, країни походження таких товарів, відправника та/або одержувача ветеринарних препаратів, коду товару згідно з УКТ ЗЕД, митної вартості ветеринарних препаратів тощо.

2.4. Заходи митно-тарифного та нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон

За результатами митного контролю можуть застосовуватися заходи митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі, а також заходи попередження, припинення, усунення неправомірних дій фізичних та юридичних осіб [50, с. 7]. Заходи митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюються державою залежно від її економічних, політичних та соціальних завдань у досліджуваній сфері. Важливу роль в застосуванні в правовій регламентації заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон відіграють інструменти діяльності СОТ так як Україна є член СОТ і використовує їх для захисту економіки країни. Так, теоретичні питання цієї проблематики відображені в працях науковців, серед яких В. В. Романенко [178], О.М. Шевчук [179], М.Г. Шульга [180], А.В.Мазур та Ю.Д. Кунєв [159] та ін.

Виходячи із змісту ч.1 ст. 7 МК України передбачено, що одним із елементів державної митної справи є застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Окрім

наведеного, зазначимо, що п.7 ч.2 ст. 544 МК України визначено, що одним із завдань митних органів, здійснюючи митну справу є застосування передбачених законом заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, здійснення контролю за дотриманням усіма суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності та громадянами встановлених законодавством заборон та обмежень щодо переміщення окремих видів товарів через митний кордон України; здійснення заходів щодо недопущення переміщення через митний кордон України товарів, на які встановлені заборони та/або обмеження щодо переміщення через митний кордон України, а також товарів, які не відповідають вимогам якості та безпеки [13].

Ввезення товарів на митну територію України в режимі імпорту передбачає сплату податків й зборів, визначених законами країни (ч. 2 ст. 75 МК України [13]. В режимі імпорту щодо ветеринарних препаратів можуть справляються такі податки й митні збори: мито; ПДВ; єдиний збір, що справляється у пунктах пропуску через митний кордон; плата за митне оформлення товарів поза місцем розташування митного органу або поза робочим часом тощо. Так, мито – це загальнодержавний податок, встановлений ПК України та МК України, який нараховується та сплачується відповідно до МК України, законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (ч. 1 ст. 217 МК України). В Україні застосовуються такі види мита: (а) ввізне, (б) вивізне, (в) сезонне, (г) особливі види мита (спеціальне, антидемпінгове, компенсаційне) (ч. 2 ст. 217 МК) [13].

Митний тариф України є однією із основних складових митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Митний тариф України містить перелік ставок загальнодержавного податку - ввізного мита на товари, що ввозяться на митну територію України і систематизовані згідно з УКТ ЗЕД [25]. Так, структура Митного тарифу України включає код товару УКТ ЗЕД, точне найменування й детальний опис товару ставка

ввізного мита, одиниця виміру та обліку. На вибір ставки ввізного мита впливає походження товару, а також залежить від митної вартості товару [25], у нашому дослідженні товар – це ветеринарні препарати. У відповідності з п.2 ч. 3 ст. 44 МК України, при митному оформленні, подання сертифікату про походження товару обов'язковим [13]. Як відомо вже, згідно положень Постанови КМ України від 24 жовтня 2018 р. № 960 [4] в разі ввезення на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) ветеринарних препаратів, здійснюється ветеринарно-санітарний контроль: (1) у формі попереднього документального контролю пунктах пропуску через державний кордон України; (2) територіальними органами Держпродспоживслужби під час оформлення ветеринарних препаратів у відповідний митний режим.

На ввезення окремих видів ветеринарних препаратів Митним тарифом України встановлено нульові ставки ввізного мита, зокрема, на лікарські засоби (ліки) (крім товарів, включених до товарних позицій 3002, 3005 або 3006), що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві та складаються із змішаних або незмішаних продуктів для терапевтичного або профілактичного застосування, у дозованому вигляді (включаючи лікарські засоби у вигляді трансдермальних систем) або розфасовані для роздрібною торгівлі, що містять інші антибіотики [25] тощо.

УКТ ЗЕД є наступним елементом структури митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон є. УКТ ЗЕД складено на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів [25]. Щодо країни походження ветеринарних препаратів. Відповідно ч.1 ст. 42 МК України документами, що підтверджують країну походження товару, є сертифікат про походження товару або засвідчена декларація про походження товару, або декларація про походження товару, або сертифікат про регіональне найменування товару [13]. Наступний компонент митно-тарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності під час переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон є його митна вартість.

МК України передбачає чітко визначені 6 методів митної вартості товарів (ст. 57 МК України) [13]. Отже, до складових компонентів митно-тарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести мито щодо таких препаратів, їх код за УКТ ЗЕД, країну походження ветеринарних препаратів, митну вартість ветеринарних препаратів.

Відповідно до положень МК України, заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності визначені як «не пов'язані із застосуванням мита до товарів, що переміщуються через митний кордон України, встановлені відповідно до закону заборони та/або обмеження, спрямовані на захист внутрішнього ринку, громадського порядку та безпеки, суспільної моралі, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, охорону навколишнього природного середовища, захист прав споживачів товарів, що ввозяться в Україну, а також на охорону національної культурної та історичної спадщини» (п. 13 ст. 4) [13], тобто заходи нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності це: 1) заборони та/або обмеження встановлені законом 2) та не пов'язані із застосуванням мита до товарів переміщуються через митний кордон, 3) й спрямовані захист внутрішнього ринку, на охорону здоров'я та життя людей і тварин, захист прав споживачів товарів тощо.

Перелік заходів нетарифного регулювання визначений у Податковому кодексі України, а саме: 1) ліцензування і квотування зовнішньоекономічних операцій; 2) застосування спеціальних заходів щодо імпорту товарів в Україну; 3) процедура реєстрації зовнішньоекономічних контрактів; (4) процедура видачі ліцензій на право імпорту, експорту спирту, алкогольних напоїв та тютюнових виробів; 5) дозвільна система служби експортного контролю; 6) сертифікація товарів, що ввозяться в Україну; 7) дозвільна система органів державної влади, що здійснюють санітарно-епідеміологічний, ветеринарний, фітосанітарний, екологічний та інші види контролю; 8) реєстрація лікарських засобів, виробів медичного призначення,

імунобіологічних препаратів, харчових добавок; (9) застосування державного пробірнього контролю (п. 14.1.16) [104]. В наукових джерелах існує дискусія в якому законі повинен бути цей перелік заходів. Одні дослідники пропонують його – в спеціальному законі, який регламентує діяльність зовнішньоекономічної діяльності, інші дослідники у МК України. Ми підтримуємо думку доцільності його знаходження в МК України.

В. В. Романенко, висловлює думку про те, що заходів нетарифного регулювання може мати більше сотні різноманітних інструментів й обмежень зовнішньоторговельної діяльності [181] тобто, наведений перелік даних заходів у Податковому кодексі України є неповним. Іншими словами, нетарифні заходи у Податковому кодексі України не є вичерпними. Вони можуть знаходитись у інших Законах, в тому числі у законодавчих актах для ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон. Важливим також є те, що регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється за допомогою передбачених в законах України актів тарифного і нетарифного регулювання, які видаються державними органами в межах їх компетенції (ст. 7 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [74]. Застосування механізмів тарифного і нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності віднесено до митної справи (ст. 7) [13]. Тобто, застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності передбачено на законодавчому рівні.

Єдиної класифікації заходів нетарифного регулювання в наукових джерелах не має. Так, В. В. Прокопенко заходи нетарифного регулювання при переміщенні металобрухту через митний кордон України поділяє на два види: адміністративні та економічні [44, с.9]. Найпоширеніші сьогодні нетарифні обмеження охоплюють наведені нижче п'ять категорій: (1) Кількісні обмеження та подібні до них адміністративні заходи: імпорتنі квоти; експортні обмеження; ліцензування; добровільні обмеження експорту; заборони; внутрішні вимоги про обов'язкове виконання національних компонентів при виробництві готової продукції. (2). Нетарифні збори,

податки, фінансові заходи. (3). Обмежувальна практика державних органів: субсидії та інші дотації експортерам або імпортозаміщувальним галузям, переважна (для національних підприємств) система розміщення урядових замовлень; умови транспортування, що дискримінують іноземні вантажі та підприємства; регіональна політика розвитку, що встановлює пільги для окремих регіонів (в експорті або імпорті); науково-дослідна та конструкторська діяльність, що користується пільговим державним фінансуванням; дискримінаційна політика стосовно іноземних інвестицій, пов'язаних із зовнішньою торгівлею; дискримінаційна податкова, фінансова, валютна політика; практика та політика регулювання платіжних балансів і валютних курсів, що створює переваги для окремих потоків торгівлі або гальмує їх. (4). Митні процедури та формальності у тому разі, коли вони перевищують нормальні та загальновизнані норми, що перетворює їх на додатковий бар'єр у торгівлі. (5). Технічні бар'єри в торгівлі: санітарно-ветеринарні норми та стандарти у тих випадках, коли вони утруднюють експорт або імпорт товарів чи прямо дискримінують іноземні товари; промислові стандарти й вимоги безпеки; вимоги до пакування та маркування товарів, у тому числі торгові знаки [182, с. 114].

О. С. Крущук розрізняє заходи нетарифного регулювання при переміщення фізичними особами продуктів харчування кількісні обмеження та обмеження щодо упаковки; юридичними особами – технічні бар'єри, кількісні обмеження, стандарти, умови до маркування тощо [183]. О.М. Шевчук зазначає, що під час переміщення лікарських засобів через митний кордон України заходи нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі слід поділити на види, а саме: 1) кількісні обмеження та обмеження за видом лікарських засобів, 2) стандарти (технічні бар'єри), 3) обмеження експорту, 4) технічні заходи, 5) прямого обмеження, 6) контроль державних органів, 7) умови до маркування та ін. [179]. Автор здійснює їх класифікацію взявши за основу два критерії. Перший критерій – це вид обраного митного режиму поділивши їх на три групи а) імпорту лікарських засобів; 2) їх експорту 3) та

транзит. Другим критерієм є різновид суб'єктів, що здійснюють переміщення лікарських засобів через митний кордон: а) фізичними особами; б) юридичними особами [179]. А. В. Мазур та Ю. Д. Кунєв до нетарифних методів, які впливають безпосередньо на кількісні і вартісні параметри зовнішньоекономічної діяльності відносять квотування, ліцензування, технічні стандарти вимоги до упакування. Також до методів нетарифних, на думку дослідників, належать нетарифні платежі, фінансові заходи: попередні імпорتنі депозити; «ковзаючі» податки; додаткові митні збори; антидемпінгові та компенсаційні мита; прикордонне оподаткування, а також застосовується обмежувальна практика органів державної влади. Автори пропонують до нетарифних методів віднести митні процедури та формальності, у випадку коли вони перевищують загальновизнані норми й стандарти, це перетворює їх на додатковий бар'єр у торгівлі (наприклад, процедура митної оцінки тощо). А. В. Мазур та Ю. Д. Кунєв до технічних бар'єрів в торгівлі відносять санітарно-ветеринарні норми та стандарти у тих випадках, коли вони ускладнюють експорт або імпорт товарів чи прямо дискримінують іноземні товари [159, с. 478, 479].

Згідно положень Закону України «Про ветеринарну медицину» забороняється ввезення на територію України ветеринарних лікарських засобів, незареєстрованих в Україні (окрім окремих випадків) дозволено юридичним особам. Випадки коли можна ввозити – передбачені Законом України «Про ветеринарну медицину». Як уже відомо, громадянам заборонено ввезення ветеринарних лікарських засобів (ветеринарних препаратів).

Крім того, забороняється обіг ветеринарних лікарських засобів, що не відповідають вимогам законодавства про ветеринарну медицину та благополуччя тварин, а також ветеринарних лікарських засобів, термін придатності яких закінчився. Продовження терміну придатності ветеринарних лікарських засобів забороняється. (ч.1 ст. 74) [9]. Дозволяється виробництво, ввезення та застосування на визначених групах тварин незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів для проведення їх наукових досліджень або

досліджень (випробувань) з метою подальшої державної реєстрації, за умови надання компетентним органом дозволу на такі дослідження [9].

В подальшому розглянемо специфіку застосування заходів нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон юридичними особами. Так, нагадаємо, що ветеринарні препарати як об'єкти державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду та транспорті, що ввозяться на митну територію України у пунктах пропуску через державний кордон України (у тому числі з метою транзиту), здійснюється митними органами у формі попереднього документального контролю. У разі припинення попереднього документального контролю митними органами для здійснення державного ветеринарно-санітарного контролю залучається державний інспектор ветеринарної медицини. Такий контроль та нагляд щодо ветеринарних препаратів є обов'язковим у разі ввезення на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) всіма видами транспорту. [9].

Згідно з Постановою КМ України від 24 жовтня 2018 р. № 960, надано перелік товарів з кодом згідно з УКТЗЕД, які підлягають ветеринарно-санітарному контролю, зокрема: сульфонаміди, провітаміни та вітаміни, гормони, простагландини, тромбокساني та лейкотриєни, антибіотики, лікарські засоби (ліки) (крім товарів, включених до товарних позицій 3002, 3005 або 3006), що використовуються у ветеринарній медицині та тваринництві та ін. [4]. В МК України такі заходи також віднесено до заходів офіційного контролю та надане їх поняття (п. 13 ст. 4) [13].

При здійсненні заходів офіційного контролю ветеринарних препаратів державні ветеринарні інспектори під час попереднього документального контролю проводять перевірку документів та відомостей: міжнародного ветеринарного сертифіката в оригіналі, що видається країною-експортером (при потребі); наявність товарів у Реєстрах таких ветеринарних препаратів [9]. За результатами аналізу ризику державним прикордонним інспектором ветеринарної медицини визначаються вид ветеринарно-санітарного контролю (стандартний або розширений). Управління ризиком здійснюється з

урахуванням відповідних програм (вибіркового ветеринарно-санітарного контролю, моніторингу залишкових кількостей ветеринарних препаратів [184]. Також вантажі з товарами, що вивозяться з території України, якщо це вимагається країною призначення – супроводжуватися документами або повинні мати маркування, що дозволяє визначити потужність (об'єкт), з якої походять товари [9]. Нагадаємо, що ветеринарні лікарські засоби до початку їх обігу та використання в Україні проходять державну реєстрацію, яка є безстроковою [9]. Отже, державну реєстрацію ветеринарних лікарських засобів слід віднести до заходів нетарифного регулювання (технічних бар'єрів). Діяльність, пов'язана з виробництвом ветеринарних препаратів, підлягає ліцензуванню. Серійне виробництво проводиться виключно лише тих ветеринарних препаратів, що зареєстровані в Україні. Виробник зобов'язаний здійснювати контроль якості кожної партії (серії) ветеринарних препаратів відповідно до встановлених вимог та видавати сертифікат якості виробленої продукції [9].

До складових ветеринарних препаратів відносяться біоциди, окремі із яких – це засоби боротьби із шкідниками, обіг яких врегульовано Законом України «Про пестициди і агрохімікати». Так, ввезення (пересилання) фізичними особами на митну територію України будь-яких пестицидів заборонено (ст.4). [185]. Забороняються також юридичним особам ввезення на митну територію України, пестицидів до їх державної реєстрації, за окремими винятками. Пестициди внесені у Державний реєстр пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. Ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, у науково обґрунтованих обсягах здійснюється відповідно до плану державних випробувань і наукових досліджень пестицидів за дозволом, який видається Міндовкілля України. [185]. Міндовкілля України - вносить до веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі" у формі електронного документа, засвідченого електронним підписом, видані дозволи, а також інформацію про державну

реєстрацію пестицидів у день видачі такого дозволу або реєстрації. Митні формальності, необхідні для випуску у вільний обіг на митній території України пестицидів, здійснюються на підставі переліку, дозволених до ввезення на митну територію України, з використанням механізму «єдиного вікна» відповідно до МК України на підставі: або інформації про державну реєстрацію пестициду; або дозволу уповноваженого органу, на ввезення на митну територію України незареєстрованих пестицидів, що використовуються для державних випробувань та наукових досліджень, а також обробленого ними насінневого (посадкового) матеріалу. [185]. Відмітимо, що для виробників ветеринарних препаратів врегульовано перелік критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з виробництва ветеринарних препаратів [186].

Щодо біоцидів як складової різновидів ветеринарних препаратів.. Так, Постановою КМ України від 24 грудня 2019 р. № 1109 «Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2020 рік» у Додатку 3 до цього документа визначені: «Інсектициди, родентициди, фунгіциди, гербіциди, засоби, що запобігають проростанню паростків, та регулятори росту рослин, дезінфекційні засоби та аналогічні засоби, подані у формах або упаковках для роздрібної торгівлі» за кодом УКТЗЕД 3808 [121]. Така ліцензія надається до митного органу під час першого декларування товарів, на які воно видане. Ввезення ветеринарних лікарських засобів на митну територію України дозволяється виключно за умови наявності в оператора ринку ветеринарних препаратів, який здійснює їх ввезення, ліцензії на імпорт ветеринарних лікарських засобів (крім випадків, якщо таке ввезення здійснюється з метою та в кількостях, необхідних для державної реєстрації ветеринарних лікарських засобів (ч.3 ст.70). [9]. Вважаємо, що ліцензуванню експорт та імпорт окремих видів ветеринарних препаратів є захід нетарифного регулювання при переміщенні їх через митний кордон.

Ветеринарні лікарські засоби, що перебувають в обігу, повинні супроводжуватися повними, чіткими та зрозумілими листівками-вкладками (інструкціями для застосування) для споживачів українською мовою (Ст.74) [9]. Ветеринарні лікарські засоби підлягають маркуванню на первинному пакуванні так і на вторинному пакуванні (ст.72) [9], тобто на законодавчому рівні передбачені вимоги до маркування та упаковки ветеринарного препарату. Ці вимоги також можна віднести до заходів нетарифного регулювання, а саме – умови до маркування та упаковки.

Введення в обіг ветеринарного препарату вважається гарантією безпечності препарату згідно з його призначеним застосуванням і виконання встановлених вимог щодо якості такого препарату та вимогам, технічним регламентам та/або умовами реєстрації. Заборонено продавати ветеринарні препарати, які не відповідають вимогам нормативних документів. Продовження терміну придатності ветеринарних препаратів забороняється. Ветеринарні препарати та субстанції, що перебувають в обігу, підлягають вибірковому контролю на відповідність якості та технічним регламентам [9], тобто вимоги щодо наявності сертифіката якості ветеринарних препаратів є також заходом нетарифного регулювання (технічних бар'єрів).

Таким чином, до переліку основних заходів нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, слід віднести, а саме: (1) ліцензування імпорту, експорту ветеринарних лікарських засобів; (2) заборона ввезення громадянам ветеринарних лікарських засобів в Україну; (3) сертифікація ветеринарних лікарських засобів при їх імпорті та експорті; (4) дозволи державних органів та проведення заходів офіційного контролю; (5) державна реєстрація ветеринарних лікарських засобів, вимоги до їх упаковки та маркування. Заходи нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за їх напрямком слід розподілити на групи, а саме щодо: 1) імпорту ветеринарних препаратів; 2) експорту ветеринарних препаратів та 3) транзит ветеринарних препаратів [187, с.149-150].

2.5. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон

Підвищення значення і ролі адміністративної відповідальності за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон та формування пропозицій щодо вдосконалення її правової регламентації все більше набуває актуальності в сучасних умовах. Традиційно правову відповідальність пов'язують із застосуванням заходів державного примусу, розглядають її як передбачену санкціями правових норм реакцію на правопорушення, реалізацію, застосування і здійснення санкцій. Застосування заходів юридичної відповідальності тягне для правопорушника обтяжливі наслідки майнового, морального, особистісного чи іншого характеру, яких він зобов'язаний зазнати і фактично зазнає, тим самим відповідаючи перед державою за неправомірну поведінку [188, с.104].

Нагадаємо, що за оцінками експертів, приміром у 2008 р., тіньовий ринок незареєстрованих ветеринарних препаратів в Україні вже становив більше 20 % загального обігу їх на внутрішньому ринку [36, с.12] й продовжує зростати. В сучасних умовах актуальною проблемою залишається зростання випадків незаконного ввезення ветеринарних препаратів як громадянами так і суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. Так, у 2019 р. громадяни спробували ввезти таких товарів вартістю понад 463 тис. грн. без їх декларування у митному органі [189]. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності теж здійснюють спроби незаконно ввести ветеринарні препарати на митну територію України. Зокрема, у 2011 р. на Запорізькій митниці було виявлено схему незаконного ввезення на території України вакцин і медпрепаратів для ветеринарної медицини на 11 млн. грн. [190], у 2020 р. на митному пості «Грушів» Галицької митниці під час руху «зеленим коридором», було зупинено автомобіль і при здійсненні митного огляду було вилучено понад 8 тисяч пігулок різних ветеринарних лікарських засобів на загальну суму близько 350 тисяч грн. [191]. Крім того, спостерігається

збільшення кількості зарубіжних незареєстрованих ветеринарних препаратів на території України. Незареєстровані ветеринарні препарати ввозяться із ЄС, Північної і Південної Америки, Азії та Африки, половина з яких із них ввозяться із російської федерації. [192]. За вищезазначені порушення митних правил передбачена юридична відповідальність, зокрема адміністративна відповідальність. Зокрема, охороні відносин, які виникають у зв'язку з переміщенням товарів через митний кордон, на думку А. І. Педешко, адміністративна відповідальність за порушення митних правил і провадження по них, відіграють найважливішу роль [72, с.14], з точки зору В. В. Хомутянського потребують подолання прогалин і колізій чинного законодавства [70, с.5]. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон є різновидом юридичної відповідальності, їй властиві всі ознаки останньої.

Зазначимо, що згідно п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України винятково законами України визначаються засади адміністративної відповідальності, діяння, які є адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них [7]. Натомість, Конституційний Суд України, надавши офіційне тлумачення зазначеної норми Конституції України у своєму Рішенні від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001, дійшов висновку, що у п. 22 ч. 1 ст. 92 Конституції України безпосередньо не встановлено види юридичної відповідальності [193].

Дослідження категорії «юридична відповідальність» у юридичній науці має свої особливості, суб'єктивним ставленням вченого, а також відсутністю єдиного визначення, не розкрито й дефініцію юридичної конструкції «адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон». Щодо дефініції «адміністративна відповідальність» в наукових працях. Так, Ю. П. Битяк під категорією «адміністративна відповідальність» розуміє накладення на осіб, які вчинили адміністративне правопорушення (проступок), адміністративних

стягнень, що тягнуть за собою для цих осіб обтяжливі наслідки матеріального чи морального характеру [194, с. 261]. В. К. Колпаков вважає, що адміністративна відповідальність – це специфічне реагування держави на адміністративне правопорушення, що полягає в застосуванні уповноваженим органом або посадовою особою передбаченого законом стягнення до суб'єкта правопорушення [195, с. 289]. На думку Т.О. Коломoeць, адміністративна відповідальність – це специфічна форма негативного реагування з боку держави в особі уповноважених органів державної влади на відповідну категорію протиправних діянь. Особи, що вчинили таке правопорушення, мають відповісти перед уповноваженим державним органом за свої неправомірні дії і, відповідно, понести адміністративне стягнення у порядку, визначеному чинним законодавством України [195, с.65].

Адміністративна відповідальність за порушення порядку переміщення лікарських засобів через митний кордон, на думку О.М. Шевчук, полягає в застосуванні до осіб, які вчинили адміністративні проступки, адміністративних стягнень, що тягнуть для цих осіб обтяжливі наслідки майнового, морального, особистісного чи іншого характеру, і накладається уповноваженими на те органами чи посадовими особами на підставах і у порядку, встановлених нормами митного та адміністративного права [159, с.202]. В наукових працях питанням адміністративної відповідальності за порушення митних правил приділяли увагу низка вчених, зокрема В.О., Допілка та І.Б. Павловська [197], й А. В. Дусик [71] та ін. Так, А. В. Дусик порушує важливе питання про можливість участі у провадженні юридичної особи, яка хоча й не може бути притягнута до адміністративної відповідальності, однак нині фактично бере участь у багатьох процесуальних діях (приміром, при митному огляді) [71, с.10]. На нашу думку, адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон – це примусове, застосування судом за вчинення адміністративного проступку, пов'язаного із порушенням встановленого порядку переміщення ветеринарних препаратів

через митний кордон, адміністративних стягнень, які передбачені законом в чітко визначених формах.

Більшість науковців термін правопорушення визначається як протиправне, винне, соціально шкідливе діяння (дія чи бездіяльність) деліктоздатної особи, що зумовлює юридично визначені негативні наслідки для правопорушника [198, с. 574]. Митне правопорушення у широкому розумінні) окремі дослідники розуміють як незаконну, винну (умисну чи необережну) дію чи бездіяльність, що порушує встановлений порядок у сфері митної справи і за яку міжнародним та вітчизняним законодавством передбачено юридичну відповідальність [197, с.192].

Немає єдиного підходу до визначення змісту «адміністративна відповідальність за порушення митних правил». Так, Г.В. Грянка дефініцію «адміністративна відповідальність за порушення митних правил» розуміє як визначений митним законом правовий обов'язок громадянина або конкретної посадової особи усвідомлювати свої винні, неправомірні діяння в сфері охорони митного правопорядку і за наявності достатніх для цього підстав понести кару у виді адміністративного стягнення, накладеного митним органом або судом [188, с.107]. Згідно зі ст. 2 КУпАП питання щодо адміністративної відповідальності за порушення митних правил регулюються МК України [106]. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон буде визначатися за МК України (гл. 68), де встановлено види порушення митних правил та відповідальність за ці правопорушення. Нагадаємо, що згідно ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину» що ветеринарні препарати – це ветеринарні лікарські засоби та біоциди (ст.1) [9]. Крім того, нагадаємо в цій же статті даного Закону ветеринарні препарати віднесені до товарів.

Згідно положень МК України термін «митні правила» визначено: як встановлений цим Кодексом та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам

для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем, або контроль за якими покладено на митні органи цим Кодексом та іншими законами України (п.28 ст.4)[13].

Підставою адміністративної відповідальності за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон є скоєння правопорушення. Як адміністративне правопорушення МК України передбачено «порушення митних правил». Ця закона дефініція визнана у ст.458 МК України, а саме: являє собою протиправні, винні (умисні або з необережності) дії чи бездіяльність, що посягають на встановлений МК України та іншими актами законодавства України порядок переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення, а також здійснення операцій з товарами, що перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи МК України чи іншими законами України, і за які цим МК України передбачена адміністративна відповідальність [13].

Адміністративна відповідальність за порушення митних правил встановлюється МК України (ч.1.ст.459 МК України). Адміністративна відповідальність за правопорушення настає у разі, якщо ці правопорушення не тягнуть за собою кримінальну відповідальність (ч.2 ст.458 МК України). Суб'єктами адміністративної відповідальності за порушення митних правил можуть бути громадяни, які на момент вчинення такого правопорушення досягли 16-річного віку, а при вчиненні порушень митних правил підприємствами – посадові особи цих підприємств [13]. Наприклад, О.М. Шевчук вказує що для того, щоб фізична особа, яка скоїла правопорушення під час переміщення лікарських засобів, і підлягала за це адміністративній відповідальності, необхідна наявність складу правопорушення, що містить ознаки, які характеризують зовнішній акт поведінки особи, його спрямованість і наслідки, ознаки, а також самого

порушника та його психічне ставлення до вчиненого [159, с.192].

Враховуючи зміст положень ст.458 МК України можна виділити такі ознаки митного правопорушення ветеринарних препаратів при переміщенні їх через митний кордон, а саме: 1) протиправна, винна (умисна або з необережності) дія чи бездіяльність; 2) посягає на порядок їх переміщення через митний кордон, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення; 3) при здійсненні операцій з такими препаратами, які перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи; 4) протиправне діяння; 4) винна вчинку може бути в формі умислу або необережності; 5) караність, тобто покарання уповноваженими органами влади за правопорушення щодо ветеринарних препаратів, яке передбачається нормами митного права; б) шкідливість правопорушення.

За вчинення порушення митних правил ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон можуть застосовуватись такі адміністративні стягнення: 1) попередження; 2) штраф; 3) конфіскація (ст. 461 МК України). Конфіскація при порушенні митних правил досліджуваних препаратів, які переміщуються через митний кордон може застосовуватись як основне, так і додаткове адміністративне стягнення, а попередження або штраф можуть застосовуватись тільки як основний вид стягнення за вчинене правопорушення (ст. 462 МК України) [13].

Відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон може наставати за такими складами правопорушення, що визначені наступними статтями МК України, а саме: ст. 471 МК України (порушення порядку проходження митного контролю в зонах (коридорах) спрощеного митного контролю); ст. 472 МК України (недекларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення), ст. 473 МК України (пересилання через митний кордон України у міжнародних поштових та експрес-відправленнях товарів, заборонених до такого пересилання); ст. 474 МК України (перешкоджання посадовій особі

митного органу в доступі до товарів, транспортних засобів, документів), ст. 476 МК України (переміщення товарів через митний кордон України з порушенням прав інтелектуальної власності), ст. 480 МК України (порушення порядку здійснення операцій з переробки товарів), а також ст. 483 - 485 МК України тощо. Наприклад: 03 квітня 2019 р., працівники Львівської митниці ДФС у 32-річного мешканця Львівської області, який ввозив на митну територію України «крісла металеві», «листи з полівінілхлориду в рулонах» та «запасні частини до бурового ключа» під час митного контролю в пункті пропуску «Рава – Руська – Хребенне» в його автомобілі, крім задекларованих товарів, були виявлені «добавки для дієти псів і котів», «тести діагностичні для псів та котів», «косметика для догляду за шкірою тварин» загальною вагою 323 кг та вартістю понад 463 тис. гривень [189].

Вищенаведені дії мають ознаки порушення митних правил щодо ветеринарних препаратів, передбачені ч. 1 ст. 483 Митного кодексу України за назвою «Переміщення або дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю». За таке порушення митних правил встановлено накладення штрафу в розмірі 100 відсотків вартості товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил з конфіскацією цих товарів, а також товарів, транспортних засобів із спеціально виготовленими сховищами (тайниками), що використовувалися для переміщення товарів – безпосередніх предметів порушення митних правил через митний кордон України.

Таким чином, склад порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон складають такі елементи: 1) об'єкт порушення митних правил, 2) об'єктивна сторона, 3) суб'єкт порушення митних правил та 4) суб'єктивна сторона. До елементів складу порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: об'єкт порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон – це порядок їх переміщення. Об'єктивна сторона – у кожному випадку є диспозиція статті

(дії чи бездіяльність). Суб'єктивна сторона – це психічне ставлення суб'єкта правопорушення та має дві форми: умисел та необережність. Суб'єкт порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон можуть як громадяни (з 16 років), а при вчиненні порушень митних правил щодо ветеринарних препаратів підприємствами – посадові особи цих підприємств.

Висновки до 2 розділу

Суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон можна поділити на наступні групи: суб'єкти, які наділені державно-владними повноваженнями у такому переміщенні (Верховна Рада України, КМ України, Держмитслужба України, Держпродспоживслужба, Мінфін України, Мінекономіки України, Міністерство аграрної політики та продовольства України, МОЗ України та ін; (2) суб'єктів, які не наділені державно-владними повноваженнями з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (фізичні та юридичні особи (зокрема, оператор ринку ветеринарних препаратів), особи, що надають послуги (митний брокер; перевізник; утримувач складу тимчасового зберігання та ін.); особи, які є учасниками митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів, однак здійснюють допоміжну роль при їх переміщенні через митний кордон.

Митний контроль ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України, – це сукупність заходів, які здійснюються з метою забезпечення додержання норм МК України, законів та інших нормативно-правових актів із питань митного законодавства України, її міжнародних договорів, а також правил, які регулюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Попередній документальний контроль ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон здійснюється посадовими особами митних органів за механізмом «єдиного вікна» шляхом перевірки та аналізу

інформації, яка міститься в електронних товаросупровідних документах щодо ветеринарних препаратів у разі їх переміщення їх через митний кордон України.

Митне оформлення ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон – це виконання митним органом, їх посадовими особами сукупності дій, які пов'язані з документальним закріпленням результатів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, з метою дотримання вимог митного законодавства, які необхідні для випуску ветеринарних препаратів у вільний обіг. Форми митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України можна поділити на дві основні групи: (1) документальні та (2) фактичні.

Визначено, що в митній декларації щодо ветеринарних препаратів при їх митному оформленні особою (декларантом) зазначається митна процедура, що підлягає застосуванню для ветеринарних препаратів, та передбачені законодавством відомості про ветеринарні препарати, умови і способи їх переміщення через митний кордон України та данні щодо нарахування митних платежів щодо ветеринарних препаратів, необхідних для застосування цієї процедури тощ.

У процесі переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України можуть застосовуватись усі форми митного контролю, за винятком особистого огляду, огляду ручної поклажі та багажу, передбачені ст. 336 МК України. До окремих різновидів методів митного контролю ветеринарних препаратів серед основних слід віднести методи контролю за їх переміщенням, а також методи, які базується на застосуванні методів аудиту. Система управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України здійснюється на (1) стратегічному, (2) тактичному та (3) оперативному рівнях.

До складових елементів заходів митно-тарифного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести

мито, митну вартість ветеринарних препаратів, країну походження ветеринарних препаратів, УКТ ЗЕД. До переліку основних заходів нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, слід віднести, а саме: (1) ліцензування імпорту, експорту ветеринарних лікарських засобів; (2) заборона ввезення громадянам ветеринарних лікарських засобів в Україну; (3) сертифікація ветеринарних лікарських засобів при їх імпорті та експорті; 4) дозволи державних органів та проведення заходів офіційного контролю; (5) державна реєстрація ветеринарних лікарських засобів, вимоги до їх упаковки та маркування тощо. Заходи нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за їх напрямком можна розподілити на групи, а саме щодо: (1) імпорту ветеринарних препаратів; 2) експорту ветеринарних препаратів та (3) транзиту ветеринарних препаратів.

Адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон – це примусове, застосування судом за вчинення адміністративного проступку, пов'язаного із порушенням встановленого порядку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, адміністративних стягнень, які передбачені законом в чітко визначених формах.

Виділено ознаки митного правопорушення ветеринарних препаратів при переміщенні їх через митний кордон, а саме: 1) протиправна, винна (умисна або з необережності) дія чи бездіяльність; 2) посягає на порядок їх переміщення через митний кордон, пред'явлення їх митним органам для проведення митного контролю та митного оформлення; 3) при здійсненні операцій з такими препаратами, які перебувають під митним контролем або контроль за якими покладено на митні органи; 4) протиправне діяння; 4) винна вчинку може бути в формі умислу або необережності; 5) караність, тобто покарання уповноваженими органами влади за правопорушення щодо ветеринарних препаратів, яке передбачається нормами митного права; б) шкідливість правопорушення.

До елементів складу порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: (1) об'єкт порушення митних правил, (2) об'єктивна сторона, (3) суб'єкт порушення митних правил та (4) суб'єктивна сторона. Об'єкт порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон – це порядок їх переміщення. Об'єктивна сторона – у кожному випадку є диспозиція статті (дії чи бездіяльність). Суб'єктивна сторона – це психічне ставлення суб'єкта правопорушення та має дві форми: умисел та необережність. Суб'єкт порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон можуть як громадяни (з 16 років), а при вчиненні порушень митних правил щодо ветеринарних препаратів підприємствами – посадові особи цих підприємств.

РОЗДІЛ 3

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ТА НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГЛАМЕНТУЄ ПЕРЕМІЩЕННЯ ВЕТЕРИНАРНИХ ПРЕПАРАТІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

3.1. Міжнародне співробітництво при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон

Питання європейської інтеграції для нашої країни набули додаткової актуальності після підписання в 2014 р. Угоди про асоціацію Україна – ЄС 202, [1], яка вимагає удосконалити адаптацію законодавства України до європейських норм і стандартів з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон і в сфері міжнародного митного співробітництва. На сьогодні Україна на етапі постійного зростання обсягів переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, посиленням вимог міжнародних організацій щодо забезпечення вільного доступу іноземних ветеринарних товарів на внутрішні ринки України та зниженням національних митних бар'єрів, зокрема в рамках вступу України до СОТ.

В сучасних умовах низькими залишаються обсяги експорту вітчизняних ветеринарних препаратів [199; 200; 201]. Відбувається поглиблення інтеграції міжнародних вимог з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, в національну практику, зокрема процедур митного контролю та митного оформлення ветеринарних препаратів. Крім того, Україна бере активну участь у міжнародному співробітництві з питань митного контролю, боротьби з порушеннями митних правил щодо ветеринарних препаратів.

Належне та ефективне міжнародне співробітництво при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон здійснюється в певних формах, способах та здійснюватися повинно на чітких правових підставах. На думку Є. Додіна належне та ефективне міжнародне співробітництво з питань митної

справи можливе за існування визнаних наступних правових підстав, які складаються із 4 груп документів: (1) акти, що встановлюють загальнообов'язкові вимоги організації та здійснення взаємодопомоги країн (органів державної влади); (2) акти, що встановлюють вимоги організації та здійснення взаємодії країн (відповідних державних органів) в межах відповідної території (наприклад, в межах Європейського Союзу); (3) акти, що створюють правові підстави міжнародного співробітництва у митній діяльності – міжнародні договори у яких фіксуються форми взаємодії двох і більше держав; (4) особлива група – це акти, що створюють правові підстави міжнародного співробітництва з питань митної справи, які створюються органами на яких покладено організацію та здійснення митної справи (митні адміністрації), а також до цієї групи відносяться й міжнародні митні організації [202, с.148].

Згідно вимог ст. 95 Закон України «Про ветеринарну медицину» від міжнародне співробітництво України у сфері ветеринарної медицини здійснюється шляхом: (1) участі в роботі Всесвітньої організації здоров'я тварин, Системи співробітництва фармацевтичних інспекцій (The Pharmaceutical Inspection Convention and Pharmaceutical Inspection Cooperation Scheme, PIC/S) та інших міжнародних організацій; (2) укладання міжнародних договорів; (3) застосування механізму визнання еквівалентності ветеринарно-санітарних заходів, проведення інспектувань та аудитів систем контролю іноземних держав; (4) гармонізації ветеринарно-санітарних заходів з вимогами відповідних міжнародних організацій; (5) наближення законодавства України про ветеринарну медицину та благополуччя тварин до відповідного законодавства Європейського Союзу; (6) професійної та наукової співпраці, а також обміну інформацією у сфері ветеринарної медицини (ст. 95) [9].

У МК України у гл. 78 за назвою «Міжнародне співробітництво з питань митної справи» включають статті «участь України у міжнародному співробітництві з питань митної справи (ст. 563 МК України); «міжнародна діяльність центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну

митну політику» (ст. 564 МК України); «співробітництво митних органів України з митними органами суміжних держав» (ст. 565 МК України); «підтримання оперативного зв'язку між митними органами України і митними органами суміжних іноземних держав (ст. 566 МК України); «взаємодія митних органів України з митними та іншими уповноваженими органами іноземних держав, а також з міжнародними організаціями з питань боротьби з контрабандою та порушеннями митних правил» (ст. 567 МК України). На нашу думку, міжнародне співробітництво при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон є одним з різновидів міжнародного співробітництва у сфері державної митної справи, та можна запропонувати таке його визначення: як комплексна, погоджена діяльність учасників міжнародних публічних митних відносин (держав, міжнародних митних організацій та інших суб'єктів), які спрямовані на узгодження їх інтересів та досягнення спільних цілей з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного права.

Держмитслужба України за дорученням КМ України, може в обсязі наданих відповідно до закону повноважень вести переговори та консультативну роботу, пов'язану з підготовкою міжнародних договорів з питань митної справи (ч. 2 ст. 564 МК України). Держмитслужба України з метою вдосконалення митного контролю підтримує зв'язки з митними адміністраціями іноземних держав, в установленому законом порядку укладає з ними відповідні міжвідомчі договори (ч. 3 ст. 564 МК України). Держмитслужба України представляє Україну у Всесвітній митній організації, інших міжнародних організаціях (ч. 4 ст. 564 МК України).

У структурі Держмитслужби України функціонує Управління міжнародної співпраці, яке координує та забезпечує здійснення міжнародного співробітництва з питань митної справи в цій службі. Основними напрямками та завданнями Управління є: (1) розробка пропозицій до проєктів міжнародних договорів з питань митної справи, організація їх укладання та здійснення

аналізу виконання зобов'язань, взятих за міжнародними договорами України, а також припинення та/або зупинення їх дії; (2) організація взаємодії та обміну інформацією з митними адміністраціями інших держав згідно із законодавством України та міжнародними договорами (3) організація, налагодження, здійснення міжнародного співробітництва та заходів щодо виконання зобов'язань у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції з питань, що належать до компетенції Держмитслужби України; (4) забезпечення співпраці з проєктами міжнародної технічної допомоги; (5) співпраця з іноземними донорськими, міжнародними фінансовими організаціями та Секретаріатом КМ України щодо залучення й використання міжнародної технічної та фінансової допомоги; (6) здійснення комунікації з іншими неурядовими міжнародними організаціями [203].

До основних форм співробітництва України, на думку дослідників, в галузі митної справи: (1) співробітництво в межах міжнародних організацій; (2) співробітництво шляхом укладання міжнародних угод; (3) співробітництво шляхом укладання міждержавних угод або союзів держав (ЄС, ГУАМ, Великобританія тощо); 4) співробітництво в межах міжнародних конференцій [204, с. 35]. К. В. Бережна вважає, що найефективнішою формою міжнародно-правового регулювання митного співробітництва держав є багатосторонні міжнародні договори, котрі укладаються в рамках відповідних міжнародних організацій. Участь у них великої кількості суб'єктів міжнародного права дає можливість уніфікувати національні нормативно-правові акти у митній сфері та, як наслідок, призводить до полегшення переміщення товарів та інших предметів через митні кордони країн світ [205, с.305]. Міжнародним договорам приділено важливе місце в системі законодавства України з питань митної справи [206, с.116]. Відповідно до ст. 1 МК України законодавство України з питань державної митної справи складається, в тому числі, «з міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України» [13]. У Конституції України, у ст. 9 передбачено, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана

Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України [7]. Закон України «Про міжнародні договори України», установлює порядок укладання міжнародних договорів, їх дотримання та виконання, процедуру припинення та зупинення міжнародних договорів, і контроль за виконанням цього закону [96].

Зокрема, Постановою КМ України «Про затвердження Порядку проведення робочих зустрічей керівника митниці та його заступників з представниками митного органу суміжної іноземної держави» визначає механізм проведення таких зустрічей разі, коли в зону діяльності митниць, що їм підпорядковані, входить частина митного кордону України, який збігається з державним кордоном України, з представниками митного органу іноземної держави, яка має спільну з Україною ділянку державного кордону, з метою вирішення невідкладних питань стосовно пропуску товарів і транспортних засобів, виявлення та припинення контрабанди і порушень митних правил, забезпечення законності і правопорядку в пунктах пропуску через митний кордон України [207].

Важливий вплив на переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон в межах його правового регулювання мають наступні документи: Міжнародної конвенції про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства (Конвенція Найробі), підписаної 9 червня 1977 року [208]; Міжнародна конвенції про гармонізовану систему опису та кодування товарів, підписаної 14 червня 1983 року [209]; Конвенції про тимчасове ввезення (Стамбульська конвенція), підписаної 26 червня 1990 року [210]; Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото), котру було прийнято в рамках Ради митного співробітництва (нині Всесвітня митна організація) 18 травня 1973 року [91]. Україна приєдналася до цієї Конвенції у 2011 році [211, 211]. Крім того, відзначимо що з 31 жовтня 2023 року для України набрала чинність Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України в “Митниці”, Програмі Союзу для співробітництва в митній

сфері [213]. Так, цілями програми “Митниця” є підтримка митного союзу та митних органів, які працюють разом та діють як одне ціле для захисту фінансових та економічних інтересів Союзу і його держав-членів, для забезпечення охорони та безпеки в межах Союзу та для захисту Союзу від недобросовісної та незаконної торгівлі і водночас для сприяння законній підприємницькій діяльності [213].

Міжнародне співробітництво при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон охоплює такі угоди як про адміністративну допомогу та співробітництво в митних справах. Зокрема, у 2000 р. була підписана Угода між КМ України і Урядом Республіки Австрія про адміністративну допомогу та співробітництво в митних справах, в якій зазначено, що митні органи надають один одному по одержанні запиту вичерпну інформацію щодо: (1) стягнення мита, податків, зборів, що провадиться митними органами, зокрема інформацію, яка допомагає визначити митну вартість товарів та встановити їхню тарифну класифікацію; (2) застосування імпорتنих, експортних та транзитних заборон і обмежень; (3) використання національних правил походження товарів, доки останнє не буде урегульовано іншою укладеною Договірними Сторонами домовленістю; (4) дотримання транзитних та інших процедур, а також, методів страхування під егідою різних митних режимів, якщо у цьому є необхідність; (5) встановлених порушень митного законодавства (ст. 3) [214].

Угодою між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Словенія про взаємну адміністративну допомогу в митних справах 2004 р. указано, що митні органи Договірних Сторін надають одна одній у забезпеченні належного дотримання митного законодавства, зокрема у частині запобігання, виявлення, припинення та розслідування порушень митного законодавства [215] та ін.

У 1996 році підписано Конвенцію між Урядом України і Урядом Республіки Туреччина про співробітництво в галузі ветеринарії, яка набрала чинності 20.03.1997 року. У цій Конвенції передбачено, що сторони разом визначають заходи щодо удосконалення діючих ветеринарних вимог до

ввезення, вивезення та перевезення тварин і вантажів, що підлягають прикордонному ветеринарному контролю. При розробці спільних заходів використовуватимуться законодавчі акти Європейської економічної спільноти і принципові положення Міжнародного договору про проходження прикордонного контролю вантажів (ст.2). Положення цієї Конвенції чинні щодо також до ветеринарних препаратів (ст.4). Імпорт, експорт і міжнародний транзит ...ветеринарних препаратів... здійснюватиметься лише за наявності сертифіката (свідоцтва) державного ветеринарного органу (ст.3). Експортні вантажі, які є предметом ветеринарного нагляду, транспортують через території Сторін як транзитні за погодженням з відповідними центральними ветеринарними органами (ст.7) [216].

У 2000 році підписано Ветеринарно-санітарну конвенція між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова, яка набула чинності з 19. 03. 2003 року. З метою розвитку співробітництва в галузі ветеринарної медицини компетентні органи Договірних Сторін згідно з їхнім національним законодавством: обмінюються нормативно-правовими актами та іншою спеціальною інформацією, пов'язаною з діяльністю ветеринарної медицини; створення взаємовигідних умов для торгового обміну засобами захисту тварин (медикаменти, протипаразитарні, імунобіологічні і діагностичні засоби), які виготовляються Договірними Сторонами, а також створення спільних виробничих і торгових підприємств ветеринарної медицини (ст.4) [217].

Україна підписала також Угоди про співробітництво в галузі ветеринарної медицини у яких висвітлені питання пов'язані із ввезення чи вивезення ветеринарних препаратів через митний кордон з такими державами як Словацькою Республікою, Чеською Республікою, Федеративною Республікою Німеччина. Зокрема , у 1993 році підписано Угоду між Україною і Словацькою Республікою про співробітництво в галузі ветеринарної медицини у якій зазначено, що Сторони разом визначатимуть заходи щодо спрощення діючих ветеринарних вимог до ввезення, вивезення, перевезення товарів, що підлягають прикордонному ветеринарному контролю. При

опрацюванні спільних заходів будуть використані законодавчі акти ЄС та принципові положення Міжнародного договору про погодження прикордонного контролю товарів (ст.2) [218].

У 1997 році підписано Угода між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про співробітництво в галузі ветеринарної медицини, в якій передбачено що Сторони, що домовляються, сприятимуть співпраці по виконанню досягнень науки і техніки в галузі ветеринарної медицини, обмінюватимуться досвідом щодо використання ветеринарної інструментальної та лабораторної техніки, діагностичних методів та засобів і заходів, що ефективно охороняють здоров'я тварин, знаннями й досвідом з питань освіти й фахової перепідготовки в галузі ветеринарної медицини (ст.3) [219].

У 2004 році підписано Угоду між Міністерством аграрної політики України та Федеральним міністерством з питань захисту прав споживачів, продовольства та сільського господарства Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво в галузі ветеринарії у якій передбачено: (1) взаємну фахову підтримку щодо дотримання та виконання чинних нормативно-правових актів в галузі ветеринарії щодо експорту, імпорту та транзиту.. продукції та сировини тваринного походження, а також предметів, які можуть бути носіями збудників хвороб, (2) обмін інформацією про певні ветеринарні питання з акцентуванням методів обробки та переробки продукції тваринного походження; (3) обмін фахівцями в галузі ветеринарії з метою отримання взаємної інформації про епізоотичну ситуацію та наукові роботи в цій галузі; (4) взаємну фахову підтримку інспекційних установ ветеринарних служб обох країн (ст. 1) [220].

У 2005 році підписано Угоду між Міністерством аграрної політики України і Міністерством продовольства і сільського господарства Монголії в галузі ветеринарії Сторони домовились на співробітництво в галузі ветеринарної медицини у виді: (1) обміну досвідом і знаннями для розвитку і подальшого удосконалення ветеринарної діяльності, (2) підвищення

професійної кваліфікації ветеринарних лікарів; (3) створення взаємовигідних умов для торговельного обміну засобами захисту тварин (медикаменти, протипаразитарні, імунобіологічні і діагностичні засоби), що виробляються Сторонами [221].

Таким чином, міжнародного співробітництва при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон має широку нормативно-правову базу та підписані із більшістю країн ЄС, та іншими зарубіжними державами, вони сприяли розвитку співпраці між ними з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. До форм міжнародного співробітництва при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: (1) участь та укладання у двосторонніх та багатосторонніх договорах, (2) виконання зобов'язань існуючих міжнародних договорів; (2) членство в міжнародних митних організаціях; (3) дотримання загальноприйнятих принципів, норм і стандартів міжнародного митного права з питань транскордонного переміщення ветеринарних препаратів.

Міжнародні договори, що регламентують співробітництво з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід поділити на: (1) двосторонні міжнародні договори міждержавного та міжурядового характеру; (2) двосторонні міжнародні договори міжвідомчого характеру; (3) багатосторонні міжнародні договори міжурядового та міжвідомчого характеру.

3.2 Зарубіжний досвід правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон

У сучасному умовах розвиток правової системи в нашій державі неможливий без урахування позитивного зарубіжного досвіду правового регулювання суспільних відносин з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. В сучасних умовах правове регулювання обігу ветеринарних препаратів у ЄС неможливе без контролю якості

лікарських засобів для ветеринарії, який забезпечується дотриманням виробником вимог належної виробничої практики – Good Manufacturing Practice (GMP) та дотриманням постачальниками вимог належної практичної дистрибуції [222, с. 65–76]. У свою чергу, недостатньо врегульований і безконтрольний обіг ветеринарних лікарських засобів в Україні призводить до величезної кількості ветеринарних препаратів сумнівної якості в аптечній мережі [223, с. 142].

В зарубіжних країнах категорія «ветеринарні лікарські засоби» передбачені на як рівні законодавства ЄС, або в національному законодавстві окремих держав ЄС, однак визначаючи зміст терміну «ветеринарні лікарські засоби» відсилає на норми ЄС з цих питань. Зокрема, Закон Німеччини «Про ветеринарну медицину» від 27 вересня 2021 р., містить перелік тих ветеринарних продуктів, які не відносять до ветеринарних лікарських засобів. До таких категорій товарів відносять, наприклад: (1) речовини або препарати речовин, призначені виключно для зовнішнього застосування на тваринах з метою очищення, догляду, поліпшення зовнішнього вигляду або запаху тіла, за умови, що до них не додані речовини або препарати речовин, які використовуються як діючі речовини у ветеринарних лікарських засобах, що відпускаються тільки в аптеках; (2) біоцидні продукти, (визначені у ст. 3(1)(а) Регламенту (ЄС) № 528/2012 Європейського Парламенту та Ради від 22 травня 2012 р. про надання на ринку та використання біоцидних продуктів); (3) корми, що відповідають вимогам відповідно до ст. 3, № 4 Регламенту (ЄС) № 178/2002 Європейського Парламенту та Ради від 28 січня 2002 р. [224]) тощо.

Ветеринарні лікарські засоби, що реалізуються в межах ЄС виробляють відповідно з “EC Rules for Good Manufacturing Practice” – “Європейськими стандартами належної виробничої практики”. У ЄС Комісією прийнято дві директиви, що встановлюють принципи та правила GMP [225, с. 138]. Зокрема, 11 грудня 2018 року Європейський Парламент та Рада схвалили Регламент № 2019/6 щодо ветеринарних лікарських засобів та скасування Директиви

2001/82 ЄС та вступив в дію з 28 січня 2022 року. Регламент охоплює всі напрями здійснення реєстрації ветеринарних препаратів у ЄС – як на централізованому союзному, так і на національному рівні [226, с. 423].

У більшості країн ветеринарні лікарські засоби розподілені на певні групи. Приміром, ветеринарні лікарські засоби в Німеччині класифікуються на дві групи. Перша, які можна отримати в аптеках тільки за рецептом. Друга група – без рецепта [227]. Наприклад, в Ісландії визначення поняття ветеринарних препаратів надано в Законі Ісландії «Про ветеринарні препарати», який регламентує забезпечення якості та безпеки ветеринарних лікарських засобів [228]. Зазначимо, що Закон Ісландії «Про лікарські засоби» від 15 жовтня 2021 р. поширюється як на лікарські засоби для людей, так і ветеринарні лікарські засоби, які застосовуються для тварин. Крім того, згідно ст. 62 Закону Ісландії «Про лікарські засоби» [229] передбачає, що власник реєстраційного посвідчення зобов'язаний запровадити систему фармаконагляду з метою моніторингу безпеки лікарських засобів. Закон Ісландії «Про ветеринарні препарати» [228] передбачає, що Агентство з лікарських засобів має право на заборону імпорту або використання імуносупресивних препаратів для тварин, якщо не виконуються умови, зазначені в ст. 110 Регламенту про ветеринарні лікарські засоби [228]. Зокрема, Агентство з лікарських засобів Ісландії має повноваження запитів до митних органів щодо інформації про кількість ветеринарних препаратів, діючих речовин, проміжних та допоміжних речовин, а також про кількість від окремих виробників та імпортерів у зв'язку імпортом ветеринарних лікарських засобів, діючих речовин, проміжних продуктів, а також допоміжних речовин, на які поширюється дія підзаконних актів відповідно до ст. 52 Регламенту про ветеринарні лікарські засоби.

Якщо в країнах ЄС єдиний підхід до розуміння категорії «ветеринарні лікарські засоби», «ветеринарні препарати» чи «ветеринарні продукти», то в інших зарубіжних країнах існують свої національні визначення таких препаратів. Так, приміром, існують різні законодавчі визначення «ветеринарні

препарати» та «ветеринарний продукт». Так, законодавство Аргентини термін «ветеринарні препарати» визначає як будь-яка хімічна, біологічна, біотехнологічна речовина або промисловий препарат, застосування яких індивідуально або колективно, безпосередньо подається або змішується з їжею для профілактики, діагностики, лікування або лікування хвороб тварин, у тому числі добавки, добавки, стимулятори, покращувачі, продукція тваринництва, антисептики, дезінфікуючі засоби для використання у навколишньому середовищі або в обладнанні, а також пестициди та будь-які інші продукти, які при використанні відносно тварин та середовища їхнього існування захищають, відновлюють або змінюють їх органічні та фізіологічні функції. (ст.2) [230].

У всіх державах ЄС та більшості країн світу ветеринарні лікарські засоби підлягають державній реєстрації [229], [231], яка є безстроковою в ЄС, в інших державах різні терміни такої реєстрації. Так, державна реєстрація ветеринарні лікарські засоби на термін 10 років передбачена в законодавстві таких країнах як Аргентина, Бразилія [230]. Зазначимо, що ветеринарний лікарський засіб може бути розміщений на ринку ЄС, лише якщо компетентний орган або Комісія надали дозвіл на цей продукт. Державна реєстрація на ветеринарний лікарський засіб, у даному випадку, може бути наданий лише заявнику, зареєстрованому в ЄС.

Щодо класифікації рецептурних ветеринарних лікарських засобів у країнах ЄС, а саме: (1) ветеринарні лікарські засоби, що містять наркотичні засоби, психотропні речовини або прекурсори, які зазвичай використовуються для незаконного виробництва цих наркотичних засобів або психотропних речовин, включаючи речовини, зазначені в Єдиній конвенції ООН про наркотичні засоби 1961 р., охоплені Конвенцією ООН про психотропні речовини 1971 р., Конвенцією ООН про боротьбу з незаконним обігом наркотичних засобів і психотропних речовин 1988 р. або законодавством ЄС про прекурсори; (2) ветеринарні лікарські засоби, призначені для харчових тварин; (3) антимікробні ветеринарні препарати; (4) ветеринарні лікарські

засоби, призначені для лікування патологічних процесів, які вимагають точної попередньої діагностики або використання яких може мати наслідки, які перешкоджають або впливають на подальші діагностичні чи терапевтичні заходи; (5) ветеринарні лікарські засоби для евтаназії тварин; (6) ветеринарні лікарські засоби, що містять діючу речовину, яка була дозволена в ЄС менше ніж 5 років; (7) імунологічні ветеринарні препарати; (8) без шкоди для Директиви Ради 96/22/ЄС, ветеринарні лікарські засоби, що містять активні речовини з гормональною або тиреостатичною дією або бета-агоністи тощо.

У більшості зарубіжних країн функціонують окремі державні органи, яким підконтрольні ветеринарні лікарські засоби, однак підпорядковані вони різним міністерствам. Так, в Італії є окремий державний орган, який здійснює контроль за біологічними ветеринарними препаратами входить до Міністерство охорони здоров'я [232]. Керівництво ветеринарною службою Італії здійснює Ветеринарна дирекція, яка знаходиться в сфері управління Міністерства охорони здоров'я. Окремими питаннями ветеринарії займаються також Вища рада здоров'я Верховного Комісаріату і Вищий інститут здоров'я. У кожній з провінції Італії діє Ветеринарне бюро і Рада здоров'я провінції [232]. Згідно ст. 6 Закону Ісландії «Про лікарські засоби» від 15 жовтня 2021 р. щодо реалізації ветеринарних лікарських засобів здійснює Агентство з лікарських засобів Ісландії. Керівництво відповідним Агентством здійснює Міністр охорони здоров'я Ісландії (ст. 5) [229].

Зокрема, ввезення ветеринарних препаратів в Бразилію починається з реєстрації митної декларації, імпортер або експортер повинен мати можливість працювати в Інтегрованій системі зовнішньої торгівлі (Siscomex), процедури, що регулюється Instrução Normativa RFB nº 1.603/2015 [233]. Імпортер чи експортер може мати митних брокерів для здійснення діяльності щодо митного оформлення ветеринарних препаратів. Дані щодо митних брокерів передаються до Секретаріату зовнішньої торгівлі Міністерства економіки в Бразилії.

У більшості країн для імпорту ветеринарних препаратів потрібний спеціальний дозвіл на імпорт таких препаратів, однак його видача здійснюється різними державними органами. Так, у Хорватії відповідно до Закону про ветеринарну та медичну продукцію з 1 квітня 2019 року, уповноважений орган має право надати дозвіл на виробництво ветеринарних лікарських засобів та має назву «Агентство з лікарських засобів та медичних виробів». Однак, є окремий виняток із цього правила є видача єдиного дозволу на імпорт ветеринарних лікарських засобів та подання даних про обсяги їх оптового продажу за попередній рік, які залишаються у віданні Міністерства сільського господарства Хорватії [234].

Зокрема, у Великобританії можливий тільки імпорт дозволених ветеринарних лікарських засобів [235]. Тобто, перш ніж ввозити ветеринарні лікарські засоби імпортер повинен мати сертифікат для імпорту, й здійснити перевірку наявності імпортованого лікарського засобу перед подачею заявки у інформаційній базі даних про ветеринарний лікарський засіб [236], яка містить повний перелік усіх ветеринарних препаратів, дозволених у Великій Британії, Північній Ірландії. Більш детально розкрито питання про сертифікати імпорту (дозволи) у Положенні про ветеринарні лікарські засоби Великобританії [237], який визначає заходи контролю Великобританії за ветеринарними лікарськими засобами, включаючи їх імпорт та експорт.

Існує три види сертифікатів імпорту для ветеринарних лікарських засобів у Великобританії. Перший – це спеціальний імпортний сертифікат який використовується для імпорту ветеринарних лікарських засобів. Такий документ потрібен ветеринару, щоб імпортувати, використовувати або зберігати будь-які ветеринарні лікарські засоби, які не дозволені для використання на території Великобританії. Другий – це сертифікат імпорту оптових дилерів. Він використовується для ветеринарних лікарських засобів, які імпортуються та зберігаються імпортером для оптових продажів таких лікарських. Третій різновид сертифікату для імпорту ветеринарних лікарських засобів – це сертифікат імпорту досліджень. Цей документ

видається для ветеринарного лікарського засобу з метою застосування таких засобів для наукових досліджень. Треба вказати, що імпортні сертифікати дійсні протягом одного року з дати видачі. Якщо після закінчення терміну дії сертифіката є залишки ветеринарного лікарського засобу потрібно повторно подати заявку на отримання нового сертифіката [237].

Стосовно митному контролю, що застосовується до ветеринарних препаратів в Великобританії, імпортованих з ЄС. Митний контроль різниться залежно від того, містять ветеринарні лікарські засоби наркотичні засоби чи психотропні речовини чи ні. Ветеринарні препарати, імпортовані до Великобританії, що містять контрольовані засоби чи речовини, потребують відповідати повним митним процедурам, включаючи вимоги до товарів супроводжується повною митною декларацією. Для заповнення митної декларації необхідно: (1) номер декларації; (2) код ветеринарного лікарського засобу; (3) вартість товару (необхідна для оформлення митної декларації та розрахунку мита на імпорт ветеринарних препаратів); (4) країна походження ветеринарних препаратів. Імпортовані з ЄС ветеринарні препарати, дозволені для використання у Великобританії не підлягатиме додатковим імпортним вимогам. Для ветеринарних препаратів немає спеціальних вимог до їх імпорту й такі товари можуть надходити до Великобританії через будь-який пункт пропуску на митному кордоні. Ветеринарний лікарський засіб, який не дозволений для використання у Великобританії, може бути імпортовані згідно зі спеціальною схемою імпорту (для якої необхідно пред'явити дійсну ліцензію у цій сфері) [238].

Стосовно особливостей правового регулювання з питань переміщення ветеринарних препаратів в Канаді. Зокрема, Закон Канади «Про харчові продукти та лікарські засоби» (анг. Food and Drugs Act) [239] є спеціальним законом у цій сфері. В Канаді переміщення ветеринарних препаратів урегульовано документом «Імпорт та експорт товарів для здоров'я для комерційного використання (анг. «Importing and exporting health products for commercial use» [240] є документом, призначеним для сприяння дотриманню

підконтрольною стороною Закону, нормативних актів і відповідної адміністративної політики. Так, у Канаді ветеринарні біопрепарати регулюються Канадським агентством інспекції харчових продуктів відповідно до законодавчих повноважень Закону про здоров'я тварин [241]. Програмою регулювання ветеринарних біопрепаратів керує Канадський центр ветеринарних біопрепаратів у співпраці з Відділом ветеринарних біопрепаратів.

Ветеринарні препарати, включно із ветеринарними медичними продуктами, регулюються Міністерством охорони здоров'я Канади відповідно до Закону Канади «Про здоров'я тварин» [241] та Закону Канади «Про харчові продукти та лікарські засоби» (анг. Food and Drugs Act [239]). Зокрема, ліцензованим ветеринарним препаратам присвоюється восьмизначний ідентифікаційний номер, подібний до лікарських засобів, які застосовуються для людей. Ветеринарні продукти розподілені згідно відповідних списків та мають [243] буквено-цифровий номер для авторизації ветеринарних препаратів. Фактично, список С – це список дозволених активних, гомеопатичних і традиційних лікарських речовин, які використовуються для виготовлення ветеринарних медичних продуктів. Ветеринарні медичні продукти – це препарати з низьким рівнем ризику в лікарській формі, які використовуються для підтримки чи зміцнення здоров'я та благополуччя тварин як домашніх так і тварин, які вирощують як їжу [243].

Наприклад, ветеринарні препарати без восьмизначного ідентифікаційного номеру можуть бути імпортовані в Канаду за таких умов: (1) через так звану «програму екстреного відпуску лікарських засобів для ветеринарії». Зокрема така програма, враховуючи деякі винятки, зазначені в законодавстві, дозволяє практикуючим ветеринарам (тобто тим, хто зареєстрований і має право відповідно до законодавства Канади можуть займатися ветеринарною медициною). У першому випадку ветеринари Канади мають право отримувати доступ до ветеринарних препаратів, які не отримали дозвіл чи не є зареєстрованими відповідно законодавства Канади для

лікування тварин своїх клієнтів. У таких випадках практикуючі лікарі повинні отримати дозвіл для «програми екстреного відпуску лікарських засобів для ветеринарії» від Міністерства охорони здоров'я Канади. Копія цього дозволу повинна супроводжувати вантаж, щоб дозволити своєчасне ввезення ветеринарного препарату до Канади [239], [244].

У наступному випадку – можна ввезти незареєстровані ветеринарні препарати в Канаду відповідно до Сертифікату експериментальних досліджень. Такий документ надається Міністерством охорони здоров'я Канади науковцям для використання в експериментальних дослідженнях на тваринах. Копія цього дозволу повинна супроводжувати вантаж, щоб дозволити своєчасне ввезення ветеринарного препарату до Канади. У третьому випадку – за допомогою Листа про відсутність заперечень, виданого Міністерством охорони здоров'я Канади науковцям для використання в дослідженні нового ветеринарного препарату на тваринах теж можна ввезти на митну територію незареєстровані ветеринарні препарати. Копія такого листа повинна супроводжувати відправлення, щоб дозволити своєчасне ввезення ветеринарного препарату до Канади. Неліцензійний ветеринарний препарат, призначений для використання на тваринах, призначених для споживання в їжу (включаючи коней), можна імпортувати лише шляхом особистого ввезення, якщо він включений до Списку В: Список певних ветеринарних препаратів, які можна імпортувати, але не продавати [244]. Таким чином, ввезення ветеринарних препаратів («особистий імпорт») означає, що громадянин має право ввезти в Канаду медичний ветеринарний продукт для тварини, яка перебуває під вашим наглядом. Продукти зі списку В не можуть бути: імпортовані для продажу або передані комусь іншому, навіть якщо розповсюдження здійснюється безкоштовно; імпортується в кількості, яка перевищує 90-денний запас відповідно до вказівок щодо використання та кількості тварин, які перебувають під опікою. Значна кількість вакцин для тварин і діагностичних наборів, які використовуються в Канаді, імпортуються з інших країн, включаючи США, Європу, Австралію та

Нову Зеландію. Потенційні імпортери повинні продемонструвати, що вони використовують відповідні потужності та досвід для виробництва ветеринарних біопрепаратів відповідно до канадських ліцензійних вимог, і що країна походження має необхідну свободу від хвороб тварин та/або системи нагляду, щоб відповідати вимогам Канади щодо імпорту продуктів тваринного походження та ветеринарних біопрепаратів.

Для імпорту будь-яких ветеринарних біопрепаратів до Канади потрібен дійсний дозвіл на імпорт, виданий уповноваженим органом в Оттаві. Немає винятків із вимоги щодо отримання дозволу на імпорт для невеликих партій, «особистого користування» або для використання в екстрених випадках чи дослідженнях. Кожен ветеринарний продукт, зазначений у дозволі на комерційний імпорт ветеринарних продуктів, повинен пройти наукову регулятивну перевірку. Дозвіл(и) на комерційний імпорт ветеринарних продуктів видається лише імпортеру або імпортерам, призначеним виробником. Після завершення первинної перевірки ветеринарних продуктів та отримання ліцензії/реєстрації ветеринарних продуктів в Канаді подальше поновлення дозволу на імпорт не потребує вищевказаного поглибленого перегляду файлу ветеринарних продукту, однак виробник повинен надати дані для поточної перевірки в уповноважений орган для підтримки будь-яких значних змін у плані виробництва, претензіях на етикетках, призначеному імпортеру тощо, а також повинен повідомляти про будь-які підозрювані несприятливі події, пов'язані з використанням продукту (постринковий нагляд). На додаток до первинних перевірок приміщень, канадські імпортери та іноземні виробники підлягають наступним періодичним перевіркам об'єктів ветеринарними інспекторами державного органу. Періодичність перевірок визначається вимогами програми. Ветеринарні препарати (які не є ветеринарними біопрепаратами та можуть бути легко ідентифіковані як лікарські засоби за наявністю коду або ідентифікаційного номера препарату) регулюються Управлінням ветеринарних препаратів Канади [245], яка входить до складу Міністерства охорони здоров'я Канади.

Щодо застосування програми екстреного випуску лікарських ветеринарних засобів дозволяє ветеринарам отримувати обмежену їх кількість ветеринарних лікарських засобів, не дозволених для продажу в Канаді, для екстреного лікування під їхнім безпосереднім медичним наглядом. Ветеринари можуть попросити уповноважений орган, який потім може рекомендувати відділу продуктів харчування, щоб виробник отримав дозвіл продавати їм обмежену кількість ветеринарного препарату для екстреного використання. Однак, виробник повинен надати уповноваженому органу адекватні докази того, що ветеринарний препарат не становить відомого ризику для здоров'я тварин або людей. Ветеринар бере на себе повну відповідальність за безпеку тварин, які отримували екстрений ветеринарний препарат, і за будь-які порушення вмісту залишків у тварин, які використовуються для виробництва харчових продуктів, у результаті цього використання [245]. Так, Міністерство охорони здоров'я Канади несе відповідальність за захист здоров'я людей і тварин, а також за безпеку харчових продуктів у Канаді. Через Управління ветеринарних препаратів Міністерство охорони здоров'я Канади оцінює та контролює безпеку, якість та ефективність, встановлює стандарти та сприяє розумному використанню ветеринарних препаратів, призначених тваринам для виробництва їжі та домашнім тваринам [245]. Треба вказати, що однією із проблем застосуванні ветеринарних препаратів є поширення патогенних мікроорганізмів, стійких до протимікробних препаратів [246, с.133]. Так, у Данії ще 1990-х років було запроваджено низку національних проектів, щодо зменшення використання протимікробних препаратів в ветеринарії. Відповідно до датського законодавства використання антимікробних засобів у тварин дозволяється лише для лікування інфекційних захворювань, а не для цілей профілактики чи стимулювання росту. Однак, найефективнішими правовим механізмом було визнано схему «Жовтої картки», яка була впроваджена у 2010 році. Так, фермеру, який використовував антибіотики більше норми, видавалася «Жовта картка» – припис на зменшення такого застосування протягом 9-ти місяців. У

випадку невиконання цього завдання визначалася стратегія зменшення використання антибіотиків за допомогою ветеринара, до якої могли включатися протоколи вакцинації, зміни в управлінні тощо, а також щоквартальні візити органу влади. Фермер покриває всі ці витрати [247]. Отже, у більшості зарубіжних країн функціонують окремі державні органи, яким підконтрольні ветеринарні лікарські засоби, однак підпорядковані вони різним міністерствам. Встановлено, що здійснення процедур митного контролю та митного оформлення в різних країнах світу мають свої особливості за методологічними, інституційними й організаційними ознаками. У більшості країн для імпорту ветеринарних препаратів потрібний спеціальний дозвіл на імпорт таких засобів.

В країнах ЄС та окремих держав світу законодавство з питань переміщення ветеринарних лікарських засобів (ветеринарних препаратів) вказує специфічні його риси, а саме: запровадження принципу «єдиного вікна»; автоматизація митного оформлення; використання системи управління ризиками; спрощення здійснення митних процедур щодо ветеринарних препаратів, кожен ветеринарний лікарський засіб, який виробляється в ЄС, повинен мати реєстраційне посвідчення, яке є безстроковим; обов'язкове проведення його експертизи в уповноваженому державному органі; високий рівень якості ветеринарного лікарського засобу; ветеринарний лікарський засіб виготовляються лише виробниками, що мають відповідну ліцензію на таке виробництво із дотриманням вимог належної виробничої практики; реалізація ветеринарних лікарських засобів тільки за рецептом та із дотриманням вимог належної дистрибуції; для перевірки дистрибуції ветеринарних лікарських засобів запроваджена програма «самоінспектування» та окремо система аудиту, яка проводиться зовнішніми експертами; митні процедури залежать зареєстрований чи незареєстрований ветеринарний лікарський засіб; активне впровадження такого методу митного контролю ветеринарних лікарських засобів як митний аудит тощо.

3.3 Напрямки удосконалення законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон

В зв'язку із міжнародно-правовими зобов'язаннями у сфері європейської інтеграції, одним із пріоритетних напрямків діяльності нашої держави є наближення національного законодавства України до митного законодавства ЄС, впровадження сучасних європейських практик у сфері митного контролю та митних процедур у діяльність митних органів України, у тому числі і в сфері переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Так, прийнятій, ще у 2010 році Концепції реформування діяльності митної служби України "Обличчям до людей" зазначалось, що пріоритетом реформування цієї служби є забезпечення сприятливих умов для розвитку зовнішньоекономічної діяльності, гарантування безпеки зовнішньої торгівлі та суспільства, захист митних інтересів України. Крім того, серед очікуваних результатів при реформуванні органів митної служби слід навести наступні: (1) відповідність нормативно-регуляторної бази завданням митної служби України; (2) скорочення кількості державних органів та видів державного контролю на кордоні; (3) ефективний захист громадян від неякісних товарів, загроз здоров'ю та безпеці; (4) скорочення витрат часу на митний контроль та митне оформлення тощо [248]. Тому варто запропонувати основні шляхи удосконалення законодавства із питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон із врахуванням зарубіжного досвіду та проблем правозастосування у митному праві. Розглянемо їх.

В Україні актуальною проблемою залишається подальша гармонізація національно митному законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон до законодавства ЄС. Зокрема, положеннями Угоди про асоціацію Україна – ЄС у ст. 75 Гл. 5 за назвою «Митні питання та сприяння торгівлі» указано, що цілями цієї Угоди є те, що сторони визнають важливість митних питань та питань сприяння торгівлі в розвитку двостороннього торговельного середовища. Сторони домовляються посилити

співробітництво у цій сфері з метою забезпечення того, щоб відповідне законодавство та процедури, а також адміністративна спроможність відповідних адміністративних органів, головним чином, відповідали цілям ефективного контролю та підтримки сприянню законній торгівлі [1]. У ст.76 Гл. 5 «Митні питання та сприяння торгівлі», що сторони домовилися, що їхнє відповідне торговельне та митне законодавство, як принципове питання, має бути стабільним та всеохоплюючим та, що положення і процедури мають бути пропорційними, прозорими, передбачуваними, недискримінаційними, об'єктивними й мають застосовуватися уніфіковано та ефективно [1]. Так, з деяких питань з метою виконання гл.5 розд. IV Угоди про асоціацію між Україною були внесені зміни до Митного кодексу України [184].

Потрібно вказати на розпорядження КМ України від 24 лютого 2016 р. № 228-р [1], в якій указані заходи, які застосовуються щодо ветеринарних препаратів та уже були прийняті. Приміром, Регламенти ЄС щодо максимальних меж залишків фармакологічно активних речовин та їх класифікації в харчових продуктах тваринного походження [249], та Регламент яким встановлюються процедури в ЄС щодо визначення рівнів залишків фармакологічно активних речовин у харчових продуктах тваринного походження [250]. Крім того, впроваджено в Україні такий документ як загальна декларація прибуття, сприяння розвитку інституту авторизованого економічного оператора (далі – АЕО), практична реалізація принципу «єдиного вікна», приєднання до процедури спільного транзиту. Так, подання «загальної декларації прибуття» вже кінця 2020 р. є обов'язковим у кожному випадку ввезення товарів на митну територію України, які здійснюються авіаційним, водним, автомобільним, залізничним транспортом, крім випадків, перелічених у частині другій ст. 194-1 МК України [13]. Вона подається до митного органу, у зоні діяльності якого розташовано пункт пропуску, де товари вперше перетнуть митний кордон України, до прибуття таких товарів на митну територію України, у тому числі в митному режимі транзиту, з дотриманням встановлених строків подання [13]. Митний орган здійснює

аналіз ризиків за загальної декларації прибуття» протягом однієї години з моменту її отримання. Після цього виконує митні формальності, визначені за результатами такого аналізу [13]. Переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття передбачені у наказі Міністерства фінансів України 13 серпня 2020 р. № 502 [252]. Крім того, 30 жовтня 2022 р. Україна приєдналась до Конвенції про процедуру спільного транзиту [251], а також до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами [252]. Зокрема, Конвенція про процедуру спільного транзиту об'єднує 36 Договірних сторін, які запровадили єдині правила декларування та контролю за транзитними переміщеннями товарів із використанням спільного ІТ продукту (NCTS). Так впровадження в Україні NCTS дає можливість налагодити обмін інформацією про всі етапи митного оформлення транзиту ветеринарних препаратів із використанням електронних повідомлень в режимі реального часу та підвищити ефективність використання механізму аналізу ризиків. Зокрема, країни-підписанти цієї Конвенції є 27 країн ЄС, 4 країни ЄАВТ (Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн і Швейцарія), Велика Британія, Туреччина, Північна Македонія, Сербія та Україна [253].

Після приєднання України до Конвенції про процедуру спільного транзиту, суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності, які переміщують ветеринарні препарати через митний кордон України отримали можливість: (1) працювати за принципом «один транспортний засіб – одна декларація – одна гарантія» та прискорити проходження ветеринарних препаратів через митний кордон України; користуватися транзитними спрощеннями спільного на міжнародному рівні, які мають представництва у 35-ти країнах, які ратифікували Конвенцію про процедуру спільного транзиту, та які дають можливість повноцінно використовувати спрощення, надані у 2019 р. для поміщення ветеринарних препаратів у митні режими; користуватися спрощеннями митного контролю та митного оформлення, навіть без статусу АЕО тощо [254]. Так, порядок заповнення митної декларації на товари при їх поміщенні у митний режим транзиту на умовах Конвенції про процедуру

спільного транзиту детально висвітлені у Методичних рекомендаціях Дермитслужби України [255] такі рекомендації охоплюють порядок переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Наприклад, були прийняті нормативно-правові акти, які охоплюють АЕО є Постанова Кабінету Міністрів України від 27 січня 2021 № 50 «Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру авторизованих економічних операторів» [256], постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2021 р. № 70 «Про затвердження форми, опису та правил використання національного логотипа авторизованого економічного оператора та форми сертифіката авторизованого економічного оператора» [257] тощо.

Актуальною проблемою законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон залишається питання появи великої кількості незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів на території України. Якість та ефективність яких не можливо перевірити. Зазначимо, що якість ветеринарного лікарського засобу (ветеринарного препарату) – це сукупність властивостей, що надають ветеринарному лікарському засобу (ветеринарному препарату) здатність задовольняти користувачів відповідно до свого призначення і відповідають вимогам законодавства про ветеринарну медицину та благополуччя тварин (пп.149 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про ветеринарну медицину») [9]. Позитивним в цьому напрямку є те, що із 2023 року імпорт ветеринарних лікарських засобів в Україну підлягає ліцензуванню.

Виконуючи зобов'язання щодо наближення законодавства до законодавства ЄС в Україні були прийняті Правила належної виробничої практики ветеринарних препаратів, відповідно до яких належна виробнича практика являє собою організаційно-технічні вимоги і правила, які є частиною системи забезпечення якості, котра гарантує, що ветеринарні препарати постійно виробляються і контролюються відповідно до стандартів якості, які відповідають їх призначенню, вимог реєстраційного досьє, відомостей досліджуваного ветеринарного препарату для клінічних випробувань або їх

специфікації (п. 2) [19]. Однак є низка проблемних питань щодо переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, які потрібно негайно вирішити. Так, згідно із чинним МК України імпорту ветеринарних лікарських засобів реалізується в митному режимі «Імпорт». Але в зазначеному режимі ввозяться тільки зареєстровані ветеринарні лікарські засоби. Однак нагадаємо, що згідно ч. 6 ст. 54 Закону України «Про ветеринарну медицину» від 4 лютого 2021 р. № 1206-IX дозволяється ввезення та застосування на визначених групах тварин незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів для проведення їх наукових досліджень або досліджень (випробувань) з метою подальшої державної реєстрації, за умови надання компетентним органом дозволу на такі дослідження (випробування) [9]. Отже, МК України не передбачає митного режиму для ввезення незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів, а їх випуск у вільний обіг суперечить митному законодавству. Для врегулювання такого недоліку митного законодавства пропонуємо ст. 70 МК України «Види митного режиму» доповнити режимом, у якому можна ввозити незареєстровані ветеринарні лікарські засоби (ч.1 ст.70) [9].

Потребує удосконалення термінологія основних понять та категорій з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон. Так, пропонуємо внести доповнення до положень МК України, а саме: (а) у ст. 4 поняття «ветеринарні препарати» пропонуємо розуміти у значенні, визначеному положеннями Закону України «Про ветеринарну медицину»; (б) у п. 57 ст. 4 «товари – будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності...)» доповнити текстом «... ветеринарні препарати». Крім того, для удосконалення механізму експорту ветеринарних лікарських засобів» пропонуємо також доповнити ч. 3 ст. 75 «Експорт ветеринарних лікарських засобів» із метою гарантії забезпечення резерву ветеринарних препаратів, який створюється та контролюється КМ України. Зокрема, у Закон України «Про ветеринарну медицину» доповнити ч. 3 ст. 75 «Експорт ветеринарних лікарських засобів» наступним змістом «На період

дії воєнного стану в Україні Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері ветеринарної медицини, може тимчасово зупинити експорт ветеринарних лікарських засобів у разі незабезпечення потреб у сфері ветеринарної медицини в Україні в таких лікарських засобів у повному обсязі».

Варто зазначити, що низка проблем виникає, зокрема, при ввезенні громадянами ветеринарних лікарських засобів, призначених для лікування власних домашніх тварин Закон України «Про ветеринарну медицину» не визначає правові підстави для такого ввезення. На законодавчому рівні імпорту та експорту ветеринарних лікарських засобів (ветеринарних препаратів) мають право тільки оператори ринку ветеринарних препаратів, в окремих випадках інші фізичні та юридичні особи [9]. Крім того, ліцензія на імпорту ветеринарних лікарських засобів видається виключно на ветеринарні лікарські засоби, їх лікарські форми та потужності з виробництва ветеринарних лікарських засобів, зазначені у відповідній заяві та доданих до неї документах [9].

Наприклад, у Канаді дозволено громадянам ввезення ветеринарних препаратів («особистий імпорту») для тварини, яка перебувають під його наглядом при певних умовах за визначеним переліком, а також з дозволу уповноваженого органу Канади [244], такий досвід доцільно запровадити в національному законодавстві. Так, пропонуємо внесення змін в Закон України «Про ветеринарну медицину», а саме доповнити частиною 10 ст. 54 цього Закону наступним текстом «незареєстровані ветеринарні лікарські засоби (крім ветеринарних лікарських засобів, що містять наркотичні чи психотропні речовини та їх прекурсори) дозволено для ввезення громадянами для домашніх тварин (за певним переліком). Митне оформлення незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів (крім ветеринарних лікарських засобів, що містять наркотичні чи психотропні речовини), призначених для використання громадянами для домашніх тварин. Незареєстровані ветеринарні лікарські засоби, які слід віднести до особистих

речей громадян, що переміщуються в ручній поклажі та/або в супроводжуваному багажі громадянина, здійснюється тільки з обов'язковим письмовим декларуванням, а також з наявністю міжнародного ветеринарного паспорту, ветеринарного свідоцтва на таку домашню тварину, рецепта на такий незареєстрований ветеринарний лікарських засіб й у кількості не більше 5 упаковок».

Крім того, у митному законодавстві варто передбачати внесення змін у ст. 370 МК України щодо віднесення окремих незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів до особистих речей громадян (за певним переліком). Крім того, певні труднощі можуть виникнути при переміщенні незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів фізичними особами через митний кордон як недоступність інформації стосовно тих ветеринарних лікарських засобів до яких видів застосовуються заборони та обмеження на ввезення або вивезення до інших країн ЄС. Так, деяких країнах потрібен дозвіл на ввезення незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів.

Наступним невирішеним питанням переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон можна вважати відсутність в Україні звітності щодо застосування незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів на митній території України, що може зумовити можливість їх використання з комерційною метою. Так, нагадаємо, що Закон України «Про ветеринарну медицину» дозволяє ввезення та застосування на визначених групах тварин незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів для проведення їх наукових досліджень або досліджень (випробувань) з метою подальшої державної реєстрації, за умови надання компетентним органом дозволу на такі дослідження (випробування) (ч.6 ст.54). Крім того, державна реєстрація ветеринарних лікарських засобів, ризик застосування яких для здоров'я людей та/або тварин перевищує їхню можливу користь, забороняється. (ч.7 ст.54) [9]. Враховуючи вищенаведене, варто запропонувати доповнення у ст. 54 Закон України «Про ветеринарну медицину» наступний текст: «У всіх випадках, ввезення в Україну незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів,

суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності чи уповноваженою ним особою, до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері ветеринарної медицини надаються гарантійні листи щодо звітності про використання зразків державної реєстрації незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів, ввезених на територію України, та про утилізацію їх залишків».

Варто вказати, що оновлений Закон України «Про ветеринарну медицину» [9] містить низку прогресивних норм щодо використання антибіотиків та інших видів ветеринарних препаратів. Це пов'язано, з тим виникнення антибіотикорезистентності, є дуже небезпечним явищем, що загрожує здоров'ю тварин та громадському здоров'ю людини. Крім того, цей законодавчий акт забороняє використання діючих речовин не у складі зареєстрованих ветеринарних лікарських засобів. Ця заборона є необхідним кроком нівелювання негативної практикою застосування таких речовин у тваринництві. Проте, на сьогодні відсутній єдиний механізм контролю з боку уповноважених державних органів за такими речовинами в національному законодавстві. Отже, доцільно внесення змін та доповнень до норм Закону України «Про ветеринарну медицину» в частині впровадження механізму контролю, який ефективно би забезпечив обіг «діючих речовин не у складі зареєстрованих ветеринарних лікарських засобів» та передбачити адміністративну відповідальність та можливість застосовувати значні штрафи за порушення цієї заборони щодо вимог законодавства. Як варіант, можна запровадити в національному законодавстві з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон модель, яка включає комплекс заходів контролю безпечності, якості та ефективності ветеринарних препаратів, що містить три взаємопов'язані компоненти державного, корпоративного й громадського контролю [223, с.144]. Модель такої системи «контролю безпечності, якості та ефективності» задекларована в законодавстві ЄС й проходить етапи практичного застосування щодо ветеринарних препаратів та має певні позитивні результати [223, с.144].

Крім того, важливим також розробка механізму застосування «ідентифікаційного номера» зареєстрованим ветеринарним лікарським засобам в Україні, такий досвід впроваджено у Канаді [244], та має позитивні результати. Наявність чітко визначеного номеру у конкретного ветеринарного лікарського засобу, який би надав можливість відслідковувати чи зареєстрованого чи ні ветеринарний лікарський засіб в Україні зменшив би їх кількість у незаконному обігу на території країни.

Закон України «Про ветеринарну медицину» [9], передбачено, що у разі реімпорту в Україну ветеринарних лікарських засобів, вироблених в Україні та вивезених за межі її митної території, застосовуються положення, що кожна серія ветеринарного лікарського засобу повинна бути вироблена відповідно до вимог належної виробничої практики та перевірена шляхом проведення контрольних досліджень (випробувань) відповідно до вимог, затверджених під час державної реєстрації відповідного ветеринарного лікарського засобу. Для підтвердження цього кваліфікована особа, відповідальна за виробництво та імпорт ветеринарних лікарських засобів, складає звіт про контроль. Це викладено в п. 1 ч. 2 ст. 71 Закон України «Про ветеринарну медицину».

Треба вказати, що поміщення в режимі реекспорту ветеринарних препаратів заборонено [9] пропонуємо внесення змін у Закон України «Про ветеринарну медицину» у положення ст. 54 цього закону наступним текстом «Незареєстровані ветеринарні лікарські засоби можуть ввозитись на митну територію України для: переміщення транзитом через територію України або поміщення у митний режим митного складу з подальшим реекспортом у порядку, визначеному МК України. При цьому дозволяється ввезення на митну територію України для поміщення у митний режим митного складу з подальшим реекспортом лише тих ветеринарних лікарських засобів, що зареєстровані в країні виробника ЄС, супроводжуються сертифікатом якості та ввезення яких на митну територію України. Реекспорт таких ветеринарних лікарських засобів повинен бути здійснений не пізніше ніж за шість місяців до закінчення строку їх придатності».

Невирішеною проблемною залишається підстави та умови ввезення ветеринарних препаратів на митну територію України як гуманітарної допомога в умовах воєнного стану. Так, потребують удосконалення порядок ввезення ветеринарних препаратів в контексті підвищення ефективності заходів офіційного контролю, попереднього документального контролю тощо [258, с.362]. Зокрема, у Постанові Кабінету Міністрів України № 953 від 05 вересня 2023 року «Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану» [259] митного оформлення гуманітарної допомоги з 1 грудня 2023 року в пунктах пропуску через державний кордон України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності шляхом подання декларації про перелік товарів визначених цією Постановою КМ України. Обов'язкова зазначається мінімальний строк придатності ветеринарних препаратів на момент набуття ними статусу гуманітарної допомоги [260].

Окремим напрямком удосконалення законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон є пропозиція із розроблення окремого Закону України «Про ветеринарні препарати», який би регламентував імпорту, експорту таких препаратів, процедури їх реєстрації, порядок видачі дозволів на імпорту, зокрема, такі спеціальні законодавчі акти передбачені у Хорватії [234], Великобританії, Ісландії [229], Канаді [239] та інших зарубіжних країнах. На виконання цього доцільно розробити постанову КМ України «Про порядок організації імпорту та експорту ветеринарних препаратів», накази Міністерства фінансів України у цій сфері тощо.

Висновки до 3 розділу

Дослідивши зарубіжний досвід правового регулювання та напрямки удосконалення національного законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон можна зробити низку висновків.

Міжнародне співробітництво при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон – це комплексна, погоджена діяльність учасників міжнародних публічних митних відносин (держав, міжнародних митних організацій та інших суб'єктів), які спрямовані на узгодження їх інтересів та досягнення спільних цілей з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон на основі загально визнаних принципів і норм міжнародного права.

До форм міжнародного співробітництва при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: (1) участь та укладання у двосторонніх та багатосторонніх договорах, (2) виконання зобов'язань існуючих міжнародних договорів; (2) членство як міжнародних митних організаціях так і міжнародних організаціях щодо захисту здоров'я тварин для яких застосовують ветеринарні препарати (СОТ, ВМО, ВООЗт, Європейське агентство з безпеки харчових продуктів, ГУАМ, Чорноморське економічне співробітництво тощо); (3) дотримання загальноприйнятих принципів, норм і стандартів міжнародного митного права з питань транскордонного переміщення ветеринарних препаратів.

Міжнародні договори, що регламентують співробітництво з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід поділити на: (1) двосторонні міжнародні договори міждержавного та міжурядового характеру (Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України в “Митниці”, Програмі Союзу для співробітництва в митній сфері, Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Туреччина про співробітництво в галузі ветеринарії, Ветеринарно-санітарна конвенція між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова, Угода між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про співробітництво в галузі ветеринарної медицини та ін.); (2) двосторонні міжнародні договори міжвідомчого характеру (наприклад, Угода між Міністерством аграрної політики України та Федеральним міністерством з питань захисту прав споживачів, продовольства та сільського господарства Федеративної

Республіки Німеччина про співробітництво в галузі ветеринарії); (3) багатосторонні міжнародні договори міжурядового та міжвідомчого характеру.

Практично усі країни ЄС, як і Україна, приєдналися до Кіотської конвенції, ВМО та СОТ, із 2022 року до Конвенції про процедуру спільного транзиту, а також до Конвенції про спрощення формальностей у торгівлі товарами, що вплинуло на ефективність здійснення та організації митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщується через митний кордон. Останню Конвенцію, окрім України, підписали близько 27 країн ЄС, 4 країни ЄАВТ (Ісландія, Норвегія, Ліхтенштейн і Швейцарія), а також Велика Британія, Туреччина, Північна Македонія, Сербія.

Досвід правового регулювання транскордонного переміщення ветеринарних препаратів в країнах ЄС та світу вказує специфічні його риси, а саме: запровадження принципу «єдиного вікна»; автоматизація митного оформлення; використання системи управління ризиками; спрощення здійснення митних процедур щодо ветеринарних препаратів, кожен ветеринарний лікарський засіб, який виробляється в ЄС, повинен мати реєстраційне посвідчення, яке є безстроковим; обов'язкове проведення його експертизи в уповноваженому державному органі; високий рівень якості ветеринарного лікарського засобу; ветеринарний лікарський засіб виготовляються лише виробниками, що мають відповідну ліцензію на таке виробництво із дотриманням вимог належної виробничої практики; реалізація ветеринарних лікарських засобів тільки за рецептом та із дотриманням вимог належної дистрибуції; для перевірки дистрибуції ветеринарних лікарських засобів запроваджена програма «самоінспектування» та окремо система аудиту, яка проводиться зовнішніми експертами; митні процедури залежать зареєстрований чи незареєстрований ветеринарний лікарський засіб; активне впровадження такого методу митного контролю ветеринарних лікарських засобів як митний аудит тощо.

Цікавим є досвід правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон таких країн як Німеччини, Канади, Ісландії, Італії, Великобританії, Хорватії, Румунії, Аргентини, Бразилії та ін. У більшості зарубіжних країн функціонують окремі державні органи, яким підконтрольні ветеринарні лікарські засоби, однак підпорядковані вони різним міністерствам. Так, в Італії є окремий державний орган, який здійснює контроль за біологічними ветеринарними препаратами та входить до Міністерство охорони здоров'я. В Ісландії реалізації ветеринарних лікарських засобів здійснює Агентство з лікарських засобів керівництво якого здійснює Міністр охорони здоров'я. У Хорватії видача єдиного дозволу на імпорт ветеринарних лікарських засобів та подання даних про обсяги їх оптового продажу за попередній рік, залишаються у віданні Міністерства сільського господарства. У Канаді ветеринарні препарати, включно із ветеринарними медичними продуктами, регулюються Міністерством охорони здоров'я Канади відповідно до Закону Канади «Про здоров'я тварин» та Закону Канади «Про харчові продукти та лікарські засоби».

Натомість, здійснення процедур митного контролю ветеринарних лікарських засобів в різних країнах світу мають свої особливості за методологічними, інституційними й організаційними ознаками. У більшості країн для імпорту ветеринарних препаратів потрібний спеціальний дозвіл на імпорт таких засобів. У Великобританії перш ніж ввозити ветеринарні лікарські засоби імпортер повинен мати імпортний сертифікат, й здійснити перевірку наявності такого засобу перед подачею заявки у інформаційній базі даних про ветеринарні препарати. Імпортовані з ЄС ветеринарні препарати, дозволені для використання у Великобританії не підлягають додатковим імпортним вимогам й такі товари можуть надходити до Великобританії через будь-який пункт пропуску на митному кордоні. Зокрема, митний контроль в Великобританії різниться залежно від того, містять ветеринарні лікарські засоби наркотичні засоби чи психотропні речовини чи ні. Ветеринарні препарати, імпортовані до Великобританії, що містять наркотичні засоби чи

речовини, потребують відповідати повним митним процедурам, включаючи вимоги до товарів супроводжується повною митною декларацією.

В Канаді переміщення ветеринарних препаратів урегульовано як на законодавчому рівні Законом Канади «Про здоров'я тварин» та «Про харчові продукти та лікарські засоби» й підзаконним нормативно-правовим актом «Імпорт та експорт товарів для здоров'я для комерційного використання». Ветеринарні продукти в Канаді розподілені згідно відповідних списків В та С та мають буквено-цифровий номер реєстрації ветеринарних лікарських засобів.

Запропоновано із врахуванням зарубіжного досвіду правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон та проблем правозастосування наступні напрямки удосконалення національного законодавства, а саме: (1) закріплення поняття «ветеринарні препарати» у ст. 4 МК України; (2) внесення змін у ст. 370 МК України щодо віднесення окремих незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів до особистих речей громадян (за певним переліком) (досвід Великобританії, Канади); (3) механізм звітності щодо застосування незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів на митній території України, із метою запобігання їх використання з комерційною метою; (4) передбачити єдиний механізм контролю за залишками використання антибіотиків у ветеринарії з боку уповноважених державних органів при їх переміщенні через митний кордон та передбачити адміністративну відповідальність та можливість застосовувати значні штрафи за порушення цієї заборони щодо вимог законодавства; (5) суспільні відносини, які виникають у процесі застосування ветеринарних препаратів із метою захисту здоров'я тварин та людей й підвищення ефективності та належного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон передбачити у окремому Законі України «Про ветеринарні продукти та ветеринарні лікарські засоби» (досвід Ісландії, Канади); (6) розробити механізм застосування «ідентифікаційного номера» зареєстрованим ветеринарним лікарським

засобам (досвід Канади); (7) передбачити митний режим для ввезення незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів юридичними особами.

Висновки

У дисертаційній роботі представлено теоретичне узагальнення й нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні особливостей правового регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України, запропоновано напрями його удосконалення з урахуванням зарубіжного досвіду. За результатами проведеного дослідження сформульовані висновки, що підтверджують досягнення поставленої мети, а також надано відповідні пропозиції та рекомендації.

1. Запропоновано ветеринарні препарати як категорію митно-правових відносин класифікувати за такими основними критеріями, а саме: (1) виду складових: (а) ветеринарні лікарські засоби, (б) біоциди; (2) процедур державної реєстрації: (а) зареєстровані, та (б) незареєстровані; (3) від суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (4) за критеріями виготовлення ветеринарних препаратів та їх митним статусом: (а) українські; (б) іноземні; (6) за оригінальністю форми випуску ветеринарних препаратів: (а) оригінальні та (б) генерики; (7) за дотриманням законодавства щодо права інтелектуальної власності: (1) контрафактні товари; (2) піратські товари; (3) об'єкти права інтелектуальної власності; (4) товари, що підозрюються у порушенні прав інтелектуальної власності; (8) від відповідності до назви різновидів ветеринарних препаратів (біоциди, ветеринарних лікарських засобів), їх опису за групами в митних цілях, які вказано в УКТ ЗЕД.

2. Встановлено, що переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід розглядати як окремий інститут митного права, який є системою відносно відокремлених від інших і пов'язаних між собою правових норм, що врегульовують порядок переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. Особливостями даного інституту митного права є

його міжгалузевий характер, який включає норми адміністративного, податкового, аграрного, фармацевтичного, фінансового, цивільного, господарського та міжнародного права та ін.

3. Визначено, що переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України – це виконання сукупності процесуальних послідовних дій відповідними особами та митними органами, які направлені на забезпечення переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон відповідно до встановлених митних правил, які здійснюється визначеними засобами та способами у певному митному режимі.

Встановлено, що до принципів переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід віднести наступні, а саме: (1) гласності та прозорості; (2) законності переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (3) свободи переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон; (4) обов'язковості митного контролю та митного оформлення ветеринарних препаратів, сплати митних платежів; (5) обов'язковості декларування ветеринарних препаратів при переміщенні їх через митний кордон; (6) право вільного обрання та зміни митного режиму при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (7) здійснення переміщення ветеринарних препаратів в визначених пунктах пропуску; (8) принцип рівності та правомірності інтересів усіх юридичних та фізичних осіб при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон; (9) принцип відповідальності при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за ухилення від митного оформлення їх або проведення його неналежним чином тощо.

4. Запропоновано нормативно-правові акти, які впорядковують переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, поділити на групи, а саме: (1) від змісту у них правових приписів: (а) загальні та спеціальні; (2) від різновидів ветеринарних препаратів як категорії митних правовідносин та належності зафіксованих правових норм: (а) митні; (б) митно-адміністративні, і (в) комплексні; (3) за рівнем юридичної сили: закони;

міжнародні договори України; на підзаконному рівні – постанови та рішення КМ України; накази Міністерства фінансів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України; накази Держмитслужби України, Держпродспоживслужби та ін.

5. Визначено, що до суб'єктів, які беруть участь у переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід поділити на наступні групи: суб'єкти, які наділені державно-владними повноваженнями у такому переміщенні (Верховна Рада України, КМ України, Держмитслужба України, Держпродспоживслужба, Мінфін України, Мінекономіки України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, МОЗ України та ін; (2) суб'єктів, які не наділені державно-владними повноваженнями з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон (фізичні та юридичні особи (зокрема, оператор ринку ветеринарних препаратів), особи, що надають послуги (митний брокер; перевізник; утримувач складу тимчасового зберігання та ін.); особи, які є учасниками митних правовідносин щодо ветеринарних препаратів, однак здійснюють допоміжну роль при їх переміщенні через митний кордон.

6. Встановлено, що митний контроль ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України – це сукупність заходів, які здійснюються з метою забезпечення додержання норм МК України, законів та інших нормативно-правових актів із питань митного законодавства України, її міжнародних договорів, а також правил, які регулюють переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. З'ясовано, що окремі види ветеринарних препаратів підлягають заходам офіційного контролю у формі попереднього документального контролю.

Запропоновано форми митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України що передбачені у ст. 336 МК України поділити на дві основні групи: (1) документальні та (2) фактичні, а серед видів методів митного контролю ветеринарних препаратів виокремити як основні методи контролю за їх переміщенням та методи, які базуються на

методу аудиту. Доведено, що у процесі переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України можуть застосовуватись усі форми митного контролю, передбачені ст. 336 МК України, за винятком особистого огляду, огляду ручної поклажі та багажу. З'ясовано, що система управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон здійснюється на (1) стратегічному, (2) тактичному та (3) оперативному рівнях.

7. Доведено, що митне оформлення ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон – це виконання митним органом, їх посадовими особами сукупності дій, які пов'язані з документальним закріпленням результатів митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон, з метою дотримання вимог митного законодавства, які необхідні для випуску ветеринарних препаратів у вільний обіг. Встановлено, що ветеринарні препарати при ввезенні на митну територію України підлягають обов'язковому письмовому декларуванню.

8. Встановлено, що до елементів заходів митно-тарифного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести мито, митну вартість ветеринарних препаратів, країну походження ветеринарних препаратів, УКТ ЗЕД. Запропоновано до переліку основних заходів нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон, слід віднести, а саме: (1) ліцензування імпорту, експорту ветеринарних лікарських засобів; (2) заборона ввезення громадянам ветеринарних лікарських засобів в Україну; (3) сертифікація ветеринарних лікарських засобів при їх імпорті та експорті; 4) дозволи державних органів та проведення заходів офіційного контролю; (5) державна реєстрація ветеринарних лікарських засобів, вимоги до їх упаковки та маркування тощо. Доведено, що заходи нетарифного регулювання при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон за їх напрямком розподілити слід розподілити на групи, а саме щодо: 1) імпорту ветеринарних препаратів; 2) експорту ветеринарних препаратів та 3) транзит ветеринарних препаратів.

9. Визначено, що адміністративна відповідальність за порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон – це примусове, застосування судом за вчинення адміністративного проступку, пов'язаного із порушенням встановленого порядку переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон, адміністративних стягнень, які передбачені законом в чітко визначених формах. Доведено, що до елементів складу порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: (1) об'єкт порушення митних правил, (2) об'єктивна сторона, (3) суб'єкт порушення митних правил та (4) суб'єктивна сторона. Об'єкт порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон – це порядок їх переміщення. Об'єктивна сторона – у кожному випадку є диспозиція статті (дії чи бездіяльність). Суб'єктивна сторона – це психічне ставлення суб'єкта правопорушення та має дві форми: умисел та необережність. Суб'єкт порушення митних правил при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон можуть як громадяни (з 16 років), так і посадові особи.

10. Запропоновано до форм міжнародного співробітництва при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон слід віднести: (1) участь та укладання у двосторонніх та багатосторонніх договорах, (2) виконання зобов'язань існуючих міжнародних договорів; (2) членство як міжнародних митних організаціях так і міжнародних організаціях щодо захисту здоров'я тварин для яких застосовують ветеринарні препарати (СОТ, ВМО, ВООЗт, Європейське агентство з безпеки харчових продуктів, ГУАМ, Чорноморське економічне співробітництво тощо); (3) дотримання загальноприйнятих принципів, норм і стандартів міжнародного митного права з питань транскордонного переміщення ветеринарних препаратів.

11. Встановлено, що міжнародні договори, що регламентують співробітництво з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України слід поділити на: (1) двосторонні міжнародні договори міждержавного та міжурядового характеру (приміром, Угода між Україною

та Європейським Союзом про участь України в “Митниці”, Програмі Союзу для співробітництва в митній сфері, Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Туреччина про співробітництво в галузі ветеринарії, Ветеринарно-санітарна конвенція між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова, та ін.; (2) двосторонні міжнародні договори міжвідомчого характеру (наприклад, Угода між Міністерством аграрної політики України та Федеральним міністерством з питань захисту прав споживачів, продовольства та сільського господарства Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво в галузі ветеринарії); (3) багатосторонні міжнародні договори міжурядового та міжвідомчого характеру.

12. Запропоновано напрямки удосконалення законодавства з питань переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон із врахуванням зарубіжного досвіду, а саме: (1) закріплення поняття «ветеринарні препарати» у ст. 4 МК України; (2) внесення змін у ст. 370 МК України щодо віднесення окремих незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів до особистих речей громадян (за певним переліком) (досвід Великобританії, Канади); (3) механізм звітності щодо застосування незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів на митній території України, із метою запобігання їх використання з комерційною метою; (4) передбачити єдиний механізм контролю за залишками використання антибіотиків та передбачити адміністративну відповідальність та можливість застосовувати значні штрафи за порушення цієї заборони щодо вимог законодавства; (5) суспільні відносини, які виникають у процесі застосування ветеринарних препаратів із метою захисту здоров'я тварин та людей й підвищення ефективності та належного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон передбачити у окремому Законі України «Про ветеринарні препарати» (досвід Ісландії, Канади); (6) розробити механізм застосування «ідентифікаційного номера» зареєстрованим ветеринарним лікарським засобам (досвід Канади); (7) передбачити митний режим для ввезення незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів юридичними особами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: міжнародний документ від 27.06.2014 р. № 984_011. Офіційний вісник України. 2014. № 75. Ст. 2125.
2. Кормич Б. А. Державно-правовий механізм митної політики України : монографія. Одеса : Астропринт, 2000. 180 с.
3. Шевчук О. М. Митні правовідносини щодо лікарських засобів: поняття, структура та ознаки *Теорія і практика правознавства*. 2011. №1. URL : http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/download/el_zbirnik/1/Shevchuk.pdf.
4. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту): постанова КМ України від 24.10.2018 № 960. *Офіційний вісник України*. 2018. № 92. Ст. 3048.
5. Про схвалення Всеохоплюючої стратегії імплементації Глави IV (Санітарні та фітосанітарні заходи) Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL. <https://www.kmu.gov.ua/npas/248928183> (дата звернення 01.12.2023)
6. Погребняк М.М. Адміністративно-правове регулювання галузі ветеринарної медицини: дисерт.... канд. юрид. наук: за спеціальністю: 12.00.07. Київ, 2020. 226 с.
7. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96–ВР . *Відомості Верховної Ради України* . 1996. № 30. Ст. 141.
8. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19.11. 1992 р. № 2801-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 4. Ст.19.
9. Про ветеринарну медицину: Закон України від 04.02.2021 р. № 1206-ІХ. *Офіційний вісник України*. 2021. № 23. Ст. 1034.

10. Положення про Державну митну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. URL : <https://customs.gov.ua/polozhennia> (дата звернення: 25.11.2023).
11. Checklist on the Practical Application of Compartmentalization for Avian Influenza and Newcastle Disease. URL : https://www.woah.org/fileadmin/Home/eng/International_Standard_Setting/docs/pdf/A_TAHSC_MARCH2007_PARTC.pdf (дата звернення 25.11.2023)
12. Настюк В.Я. Норми митного права: теорія і практика застосування: монографія. Харків, Факт, 2003. 215 с.
13. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2012. № 44-45, № 46-47, № 48. Ст.552.
14. Петров О. П. Тлумачний словник-довідник. Одеса: Пласке ЗАТ, 2005. 492 с.
15. Князев С.В. Щодо класифікації товарів: митно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. № 2. Том 2. С.18-21.
16. Ветеринарні препарати. Фармацевтична енциклопедії. URL. <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/1694/veterinari-preparati> (дата звернення: 25.11.2023)
17. Практикум з технології ветеринарних препаратів / під ред. Т.Г. Ярних. Х.: Вид-во НФаУ, 2009. 175 с.
18. Словник з аграрного права / за ред. В.П. Жушмана. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2010. 160 с.
19. Правила належної виробничої практики ветеринарних препаратів: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України 10.11.2017 р. № 606. *Офіційний вісник України*. 2018. № 12. Ст. 420.
20. Рішення Міжурядової ради зі співробітництва в галузі ветеринарії про Єдині правила державного ветеринарного нагляду при міжнародних і міждержавних перевезеннях тваринницьких вантажів: міжнародний документ від 5. 11. 2003 р. № 997_n28 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_n28#Text (дата звернення: 25.11.2023).

21. Реєстри. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Офіційний сайт. URL: <https://dpss.gov.ua/bezpechnist-harchovih-produktiv-ta-veterinarna-medicina/reystri> (дата звернення: 03.12.2023).

22. Про затвердження переліку ветеринарних препаратів, реалізація та використання яких потребує рецепта: указ Державного комітету ветеринарної медицини 08.09.2008 р. № 182. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0182668-08#Text> (дата звернення: 04.12.2023).

23. Про затвердження положень про державну реєстрацію ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів та готових кормів: постанова Кабінету Міністрів України від 21.11. 2007 р. № 1349. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1349-200> (дата звернення: 04.12.2023).

24. Реєстр ветеринарних препаратів, кормових добавок, преміксів та готових кормів. URL : <https://data.gov.ua/dataset/8f3e00b2-16e8-4b30-af7d-b9212837b0a6> (дата звернення: 29.11.2023).

25. Про Митний тариф України (Групи 01-49):Закон України від 04.06.2020 р. № 674-IX. *Відомості Верховної Ради України*. 2020. № 42. Ст. 344.

26. Щодо класифікації згідно з УКТЗЕД препарату «Стерилліум»: лист Центрального митного управління лабораторних досліджень та експертної роботи. Державна митна служба України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v3036342-09#Text> (дата звернення: 22.11.2023).

27. Про класифікацію товару згідно з УКТЗЕД: лист Міністерства доходів і зборів України від 02.06.2014 р. № 12802/7/99-99-24-02-08-17. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v2802810-14#Text> (дата звернення: 22.11.2023).

28. Постанова Вінницького окружного адміністративного суду у справі № 802/1560/14-а від 11.12.2014 р. URL :

<https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/court-document/41978676/> (дата звернення: 22.11.2023).

29. Загальна теорія держави і права: підручник / За ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с.

30. Шульга М.Г. Митно правові відносини. *Митна справа*. 2002. № 2. С. 50 - 56.

31. Митне право України: навч. посібник / за ред. В. В. Ченцова . Київ: Істина, 2007. 328 с.

32. Настюк В. Я. Поняття і сутність митних правовідносин. *Проблеми законності*. 2006. № 80. С. 93–99.

33. Панов І.О. Митні правовідносини як вид правових відносин. URL. [file:///C:/Users/1722/Downloads/55956%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/1722/Downloads/55956%20(1).pdf) (дата звернення: 04.12.2023).

34. Зоріна О. Г. Митні правовідносини щодо ветеринарних препаратів. *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019. № 6. Ч.3. С. 73-78.

35. Дідок Ю. В. Державне управління розвитком ветеринарої медицини в Україні: дисертація : дис.... доктора наук з держ. управління: спеціальність: 25.00.02. Харків, 2020. 475 с.

36. Гаврилук О.Г. Формування та державне регулювання ринку ветеринарних препаратів в Україні: автореф.... канд. економ.наук: спеціальність: 08.00.03. Львів, 2008. 26 с.

37. Резнік І. М. Правове регулювання переміщення товарів через митний кордон України. автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спеціальність: 12.00.07. Харків, 2014. 19 с.

38. Крущук О.С. Правове регулювання переміщення продуктів харчування через митний кордон України: дис. канд.. юрид. наук : спеціальність: 12.00.07. Одеса, 2012. 188 с.

39. Коваль Н.О. Підстави та порядок переміщення гуманітарної допомоги через митний кордон України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спеціальність: 12.00.07. Одеса, 2014. 19 с.

40. Ільченко К. Р. Порядок та підстави переміщення через митний кордон України продуктів морського та річкового промислу: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спеціальність: 12.00.07. Одеса, 2016. 20 с.
41. Шевчук О. М. Правове регулювання порядку переміщення лікарських засобів через митний кордон України: автореф. дис.... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2012. 20 с.
42. Тулянцева І. В. Правове регулювання переміщення культурних цінностей через митний кордон України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07 Харків, 2010. 20 с.
43. Ангеловська О.С. Особливості переміщення через митний кордон України культурних цінностей: дисерт....канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 211 с.
44. Прокопенко В.В. Правове регулювання переміщення металобрухту через митний кордон України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спеціальність: 12.00.07. Запоріжжя, 2016. 18 с.
45. Шевченко В. М. Правила переміщення через митний кордон України підакцизних товарів та відповідальність за їх порушення: дис. ...канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Київ, 2000. 200 с.
46. Білак Н.І. Особливості переміщення об'єктів інтелектуальної власності через митний кордон України: автореф. дис.... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Одеса, 2019. 25 с.
47. Цаліна Д. С. Порядок митного оформлення товарів при їх переміщенні через митний кордон України: автореф. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2009. 20 с.
48. Хараїна І.І. Адміністративно-правове регулювання переміщення предметів фізичними особами через митний кордон України: дис. ... д-ра філософ. : спеціальність 081 (Право). Дніпро, 2020. 220 с.
49. Дьомін Ю.М. Правові засади організації та здійснення митного контролю в Україні: теоретичні та практичні проблеми: автореф. дис... д-ра юрид. наук: спеціальність: 12.00.07 . Київ, 2006. 40 с.

50. Корнева Т. В. Митний контроль в Україні: організаційно-правові питання: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Київ, 2003. 14 с.
51. Мазур А. В. Організаційно-правові основи митного контролю в Україні: дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2004. 189 с.
52. Прокопенко В. В. Митні формальності на транспорті в Україні та їх адаптація до міжнародних митних норм, правил та стандартів: дис. ... д-ра юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Запоріжжя, 2018. 423 с.
53. Шевчук О. М. Митний контроль лікарських наркотичних засобів: монографія. Харків, Право, 2013. 232 с.
54. Shulha M. G., Mazur A. V., Georgiievskiy I. V. Legal regulation of importation of medicinal products: european standards and national practice. *Wiadomosci lekarskie*. 2019. Vol. 72, Iss. 12, cz. 2. P. 2457 – 2463.
55. Perepolkin S. M., Mazur A. V., Marchenko O. O., Morozov O. V., Yefimova I. V. Sui generis of European Union customs law. *World Customs Journal*. 2022. Vol. 16, Iss. 2. P. 35–56.
56. Luchenko D., Georgiievskiy I. Administrative restrictions in ports: Practice of crew rotations during covid-19 pandemic. *Lex Portus*. 2021. Vol. 7, Iss. 3. P. 7–31. DOI: 10.26886/2524-101X.7.3.2021.1
57. Shevchuk V. Testing of drugs in the implementation of customs control in Ukraine: legal aspects / V. Shevchuk, O. Shevchuk, N. Matyukhina, D. Zatenatskiy, O. Chub. *Georgian medical news*. 2020. Issue: 1(298). P.165-169.
58. Шульга М. Г. Митний режим: основи правового регулювання. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2013. № 4 (15). С. 270–280.
59. Шульга М. Г. Митний режим як форма реалізації митної політики. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2012. № 4 (11). С. 204 – 215.

60. Приймаченко Д. В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Ірпінь, 2007. 41 с.
61. Крестьянінов О. О. Правове регулювання митних режимів: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2002. 20 с.
62. Чуприна О.В. Правове регулювання митних режимів переробки: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2015. 20 с.
63. Бережна К.В. Митно-правовий режим транзиту в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спеціальність: 12.00.07. Київ, 2003. 21 с.
64. Назарова Я. Б. Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2016. 20 с.
65. Кормич Б.А. Митні режими або митні процедури: європейські стандарти термінології та класифікації. *Lex Portus*. 2017. № 2 (4). С.134-153.
66. Чернявська О. М. Адміністративно-правові засади доказування у справах про порушення митних правил: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12. 00. 07. Запоріжжя, 2021. 22 с.
67. Лемеха Р.І. Теоретико-методологічні та правові засади митних режимів в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 34 с.
68. Романенко І. М. Адміністративно-правові засади профілактики порушень митних правил: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Запоріжжя, 2014. 17 с.
69. Константа О. В. Адміністративно-правові заходи боротьби з порушеннями митних правил: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2008. 20 с.
70. Хомутянський В. В. Адміністративно-правова протидія порушенням митних правил: дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Запоріжжя, 2021. 242 с.

71. Дусик А. В. Провадження у справах про порушення митних правил: дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2006. 204 с.
72. Педешко А. І. Адміністративна відповідальність за порушення митних правил: автореф. дис. канд. юрид. наук: спеціальність:12.00.07. Харків, 2000. 22 с.
73. Дьоміна С. Ю. Адміністративна деліктність у сфері митної справи: дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Київ, 2011. 200 с.
74. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 р. № 959-ХІІ. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1991. № 29. Ст. 377.
75. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: підручник. Харків: Консум, 2001. 656 с.
76. Загальна теорія держави і права: підручник. М. В. Цвік, О. В. Петришин, Л. В. Авраменко та ін. Харків: Право, 2009. 584 с.
77. Загальна теорія держави і права / за ред. В.В. Копейчикова. Київ: Юрінком, 1997. 320 с.
78. Кравчук М. В. Теорія держави і права: навч. посібн. Київ: Атіка, 2003. 288 с.
79. Базиліук І.О. Поняття переміщення товарів через митний кордон та його правове забезпечення. *Актуальні проблеми держави та права*. 2011. Вип. 60. С. 516 -522.
80. Шульга М. Г. Переміщення товарів через митний кордон України. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 2. URL. http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_2_32 (дата звернення: 22.11.2023).
81. Дьоміна С. Ю. До переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України . *Митна справа*. 2010. № 2. С. 75-78.
82. Теорія держави і права: підручник. / за ред. О. В. Петришина. Харків: Право, 2015. 368 с.
83. Колодій А. М. Принципи права України: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 1998. 208 с.

84. Шульга М.Г. Переміщення і пропуск товарів через митний кордон України. *Право та управління*. 2012. № 3. С. 475 – 486.
85. Павлович-Сенета Я. П. Основні поняття та принципи переміщення товарів і транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 67. С. 72– 79.
86. Гончарук С. Т. Адміністративне право України: Загальна та Особлива частини: навчальний посібник. Київ: НАВСУ. 2000. 239 с.
87. Про заборону ввезення на митну територію України товарів, що походять з Російської Федерації: постанова Кабінету Міністрів України від 30.12. 2015 р. № 1147. *Офіційний вісник України*. 2016. № 3. Ст. 180.
88. Про прикордонний контроль: Закон України від 05.11.2009 р. № 1710-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2010. № 6. Ст.46.
89. Про затвердження Порядку взаємодії між декларантами, їх представниками, іншими заінтересованими особами та митними органами, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України, з використанням механізму “єдиного вікна”: постанова Кабінету Міністрів України від 21.10. 2020 р. № 971. *Офіційний вісник України*. 2020. № 87. Ст. 2791.
90. Про затвердження Порядку пропуску вантажів, підконтрольних службі державної ветеринарної медицини, через державний кордон України: наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 27.12.1999 р. № 49. *Офіційний вісник України*. 2000. № 2. Ст. 56.
91. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція): міжнародний документ від 18.05.1973 р. № 995_643. *Офіційний вісник України*. 2011. № 71 / № 18. 2011. Ст. 727. Ст. 2711.
92. Калініченко А. І. Систематизація митного законодавства: сутність та форми: автореф.дис. ... канд. юрид. наук: спеціальність:12.00.07. Харків, 2015. 19 с.

93. Комзюк В.Т. Деякі питання адміністративно-правового статусу митних органів України в умовах реформування. *Адміністративне право і процес*. 2016. № 1(15). С. 124 –133.

94. Історія та практика державного управління і місцевого самоврядування в Україні: у 2-х т. : навч. посіб. / М. О. Багмет, Г. В. Коваль; Чорномор. держ. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв, 2012. 143 с.

95. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручн. для студ. вищ. навч. закладів. за ред. С. Г. Серьогіної. Харків: Право, 2005. 256 с.

96. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV . *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540.

97. Ветеринарно-санітарна конвенція між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/498_050#Text (дата звернення: 22.11.2023).

98. Генеральна Угода з Тарифів і Торгівлі 1947 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text (дата звернення: 25.11.2023).

99. Генеральна Угода з Тарифів і Торгівлі 1994 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_003#n8 (дата звернення: 25.11.2023).

100. Протокол про вступ України до Світової організації торгівлі (Женева, 5 лютого 2008 р.) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_049#Text (дата звернення: 25.11.2023).

101. Конвенція Ради Європи про підроблення медичної продукції та подібні злочини, що загрожують охороні здоров'я. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a91# (дата звернення: 26.11.2023).

102. Регламент Європейського парламенту і Ради (ЄС) 2019/1020 від 20 червня 2019 року про ринковий нагляд та відповідність продуктів, а також про внесення змін до Директиви 2004/42/ЄС та Регламенту (ЄС) № 765/2008 і Регламенту (ЄС) № 305/2011 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_012-19#Text (дата звернення: 26.11.2023).

103. Про лікарські засоби: Закон України від 04. 04. 1996 р. № 123/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 22. Ст. 86.
104. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010. № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13-14. № 15-16. № 17. Ст.112.
105. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. № 19-20, № 21-22. Ст.144.
106. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 7.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради УРСР*. 1984. № 52. Ст. 1122.
107. Кодекс адміністративного судочинства України Закон України від 06.07.2005 р. № 2747-IV: *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35-36. № 37. Ст.446.
108. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 23. Ст.158.
109. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції: Закон України від 10.07.2018 р. № 2496-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 36. Ст. 275.
110. Про державний кордон України: Закон України від 04.11.1991 р. № 1777-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 2. Ст. 5.
111. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю: наказ Міністерства фінансів України 31.07.2015 № 684 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 22 січня 2021 р. № 32). *Офіційний вісник України*. 2015. № 70. Ст. 2323.
112. Про виконання митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму: наказ Міністерства фінансів України від 31.05.2012 р. № 657. *Офіційний вісник України*. 2012. № 80. Ст. 3233.

113. Про затвердження порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа: наказ Мінфіну України від 30.05.2012 № 651. *Офіційний вісник України*. 2012. № 64. Ст. 2629.

114. Про затвердження Інструкції з організації роботи посадових осіб митних органів під час здійснення попереднього документального контролю в пунктах пропуску через державний кордон України: наказ Міністерства фінансів України від 05.02.2013 р. № 61. *Офіційний вісник України*. 2013. № 18. Ст. 618.

115. Про затвердження Пояснень до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності: наказ Державної митної служби України від 14.07.2020 р. № 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0256913-20#n12> (дата звернення: 26.11.2023).

116. Про затвердження Порядку направлення до Держмитслужби запитів митниць про проведення перевірки документів про вихід товару: наказ Державної митної служби України від 06.07.2005 р. № 639. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0639342-05#Text> (дата звернення: 26.11.2023).

117. Коваль Н. О. Участь митних органів у заходах офіційного контролю. *Lex Portus*. 2019. № 6. С. 7 – 28.

118. Про затвердження Типового положення про регіональну службу державного ветеринарно-санітарного контролю та нагляду на державному кордоні та транспорті: постанова КМ України від 23.07.2009 р. № 801. *Офіційний вісник України*. 2009. № 58. Ст. 2039.

119. Про затвердження Порядку видачі ветеринарних документів: постанова КМ України від 21.11.2013 р. № 857. *Офіційний вісник України*. 2013. № 92. Ст. 3401.

120. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з виробництва ветеринарних препаратів: постанова КМ України від 03.10.2018 р. № 808. *Офіційний вісник України*. 2018. № 80. Ст. 2680.

121. Про затвердження переліків товарів, експорт та імпорт яких підлягає ліцензуванню, та квот на 2023 рік: постанова КМ України від 27 грудня 2022 р. № 1466. *Офіційний вісник України*. 2023. № 4. Ст. 309.

122. Про затвердження Положення про Державну фармакологічну комісію ветеринарної медицини: постанова КМ України від 6 червня 2007 р. № 807. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-2007-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.11.2023).

123. Про затвердження Положення про основні вимоги до виробництва ветеринарних препаратів та Правил належної виробничої практики ветеринарних препаратів: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 10.11.2017 р. № 606. *Офіційний вісник України*. 2018. №12. Ст. 420.

124. Правила реалізації ветеринарних медикаментів і препаратів: наказ Державного департаменту ветеринарної медицини Мінагрополітики України 23 .07.2001 р. № 37. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0786-01#Text> (дата звернення: 26.11.2023).

125. Про затвердження Правил заповнення, зберігання, списання ветеринарних документів та вимог до їх облік: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.08.2014 р. № 288. *Офіційний вісник України*. 2014. № 83. Ст. 2365.

126. Про затвердження Правил транспортування та зберігання ветеринарних препаратів, субстанцій, готових кормів, кормових добавок та засобів ветеринарної медицини у ветеринарних аптеках, їх структурних підрозділах, на базах, складах тощо: наказ Державного департаменту ветеринарної медицини від 13. 08. 2002 р. № 44. *Офіційний вісник України*. 2002. № 36. Ст. 1717.

127. Про затвердження Правил виписування та видачі рецептів на ветеринарні препарати: наказ Державного комітету ветеринарної медицини України 03.06.2008 р.№ 97. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0544-08#Text> (дата звернення: 26.11.2023).

128. Про затвердження Методики створення і використання резерву ветеринарних препаратів: наказ Державного комітету ветеринарної медицини України від 08.04.2009 р. № 76. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0076668-09#Text> (дата звернення: 03.12.2023).

129. Про затвердження Переліку пунктів пропуску через державний кордон, у яких здійснюється санітарний, ветеринарний, фітосанітарний, радіологічний, екологічний контроль, контроль Служби міжнародних автомобільних перевезень та контроль за переміщенням культурних цінностей: спільний наказ Державної митної служби України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства аграрної політики України, Міністерства транспорту та зв'язку України, Міністерства охорони навколишнього природного середовища України, Міністерства культури і туризму України від 15.06.2009 р. №551/439/425/413/695/308/28. Офіційний вісник України. 2009. № 50, Ст. 1718.

130. Про затвердження Положення про пункт державного ветеринарного контролю на державному кордоні та транспорті: наказ Державного департаменту ветеринарної медицини від 19.07.1999 р. №18. *Офіційний вісник України*. 1999. № 31. Ст. 1639.

131. Адміністративне право України: академ. курс: підручник. Т. 1 / за ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Юрид. думка, 2004. 584 с.

132. Коломієць Т. О. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2011. 575 с.

133. Стеценко С. Г. Адміністративне право України: навчальний посібник. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Київ: Атіка, 2009. 640 с.

134. Сімчук В.П. Адміністративно-правовий статус державної митної служби України в умовах реформування. *Журнал східноєвропейського права*. 2020. № 74. С. 87 –92.

135. Кормич Б. А., Коваль Н. О. Митне право: навчально-методичний посібник. Одеса: Фенікс, 2021. 132 с.

136. Рябченко О. П. Місце митного права у структурі системи права: окремі пропозиції щодо визначення. *Юридичний вісник*. 2022. № 3 (64). С. 30–37.
137. Лазор О.Я., Лазор О.Д. Місцеве управління: поняття, терміни, визначення: навч. посібник. Київ, 2006. 352 с.
138. Приймаченко Д.В. Компетенція митних органів у сфері реалізації митної політики: сучасний стан. *Вісник Запорізького національного університету*. 2011. №1. С. 126-130.
139. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. № 794-VII. Відомості Верховної Ради. 2014. № 13. Ст.222.
140. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: постанова Кабінету Міністрів України від 2.09. 2015 р. № 667. *Офіційний вісник України*. 2015. № 73.Ст. 2402.
141. Про затвердження Положення про Державну надзвичайну протиепізоотичну комісію при Кабінеті Міністрів України та типових положень про місцеві державні надзвичайні протиепізоотичні комісії: постанова Кабінету Міністрів України від 21.11. 2007 р. № 1350. *Офіційний вісник України*. 2007. № 89. Ст. 3274.
142. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: постанова Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 р. № 227. *Офіційний вісник України*. 2019. № 26. Ст. 900.
143. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України: постанова Кабінету Міністрів України від 20.08. 2014 р. № 375. *Офіційний вісник України*. 2014. № 69. Ст.1936.
144. Питання Міністерства економіки: постанова Кабінету Міністрів України від 20 .07. 2014 р. № 459 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 17.02. 2021 р. № 124). *Офіційний вісник України*. 2014. № 77. Ст. 2183.

145. Використання протимікробних ветеринарних лікарських засобів у ветеринарній медицині та порядок подання звіту спеціалістами ветеринарної медицини, які застосовують для лікування тварин протимікробні ветеринарні лікарські засоби, про обсяги застосованих ними протимікробних ветеринарних лікарських засобів: наказ Мінекономіки від 30.12.2021 р. № 1177. *Офіційний вісник України*. 2022. № 7. Ст. 410.

146. Положення про Міністерство охорони здоров'я України: постанова Кабінету Міністрів України від 25.03. 2015 р. № 267 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 січня 2020 р. № 90). *Офіційний вісник України*. 2015. № 38. Ст. 1141.

147. Про затвердження Змін до Показників безпечності харчових продуктів «Максимальні межі (рівні) залишків діючих речовин ветеринарних препаратів у харчових продуктах тваринного походження»: наказ Міністерства охорони здоров'я України 13.10. 2021 р. № 2235. *Офіційний вісник України*. 2021. № 83. Ст. 5345.

148. Про затвердження Положення про Адміністрацію Державної прикордонної служби України: постанова Кабінету Міністрів України від 16.10. 2014 р. № 533. *Офіційний вісник України*. 2014. № 85. Ст. 2390.

149. Положення про державну реєстрацію ветеринарних препаратів: постанова КМ України від 21.11. 2007 р. № 1349. *Офіційний вісник України*. 2007. № 89. Ст. 3273.

150. Про деякі питання провадження митної брокерської діяльності: наказ Міністерства фінансів України 27.09. 2021 року № 517. *Офіційний вісник України*. 2021. № 99. Ст. 6537.

151. Про затвердження Положення про склади тимчасового зберігання: наказ Міністерства фінансів України 28.05.2012 р. № 613. *Офіційний вісник України*. 2012. № 62. Ст. 2552.

152. Про деякі питання відкриття та експлуатації вільної митної зони комерційного або сервісного типу: наказ Міністерства фінансів України 30.05.2012 р. № 633. *Офіційний вісник України*. 2012. № 59. Ст. 2382.

153. Кузьменко О.В. Адміністративний процес у парадигмі права : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спеціальність: 12.00.07. Київ, 2006. 32 с.

154. Гаращук В.М., Дмитрик О.О., Федчишин С.А. Переміщення товарів через митний кордон України: окремі пропозиції щодо удосконалення. *Наука і техніка сьогодні*. 2023. №12 (26). С. 27- 39.

155. Дудченко В. В. Поняття та сутність митних процедур відповідно до законодавства України. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2019. № 6. С. 61–64.

156. Основи митної справи в Україні: підручник за ред. П. В. Пашка. К.: Знання, 2008. 651 с.

157. Бережнюк І. Г. Митне регулювання України: національні та міжнародні аспекти: монографія. Дніпропетровськ: Акад. митної служби України, 2009. 543 с

158. Гаращук В.М. Дмитрик О.О., Федчишин С.А Переміщення товарів через митний кордон України: оновлення змісту основних категорій. *Наукові інновації та передові технології* . 2023. №13 (27). С.198-220.

159. Мазур А.В., Кунєв Ю.Д. Методи нетарифного регулювання при переміщенні товарів через митний кордон України. *Наукові перспективи*. 2023. №9 (39). С. 471- 482.

160. Гаращук В.М. Дмитрик О.О., Федчишин С.А. Засоби та способи переміщення товарів через митний кордон України. *Наукові перспективи*. 2023. №10 (40). С. 550- 561.

161. Кормич Б. А., Коваль Н. О. Митне право: навчально-метод. посібник. Одеса : Фенікс, 2021. 132 с.

162. Красівський О., Товт В. Особливості та проблеми здійснення митного контролю в контексті європейської інтеграції. *Аспекти публічного управління*. 2021. Т. 9 № 1. С. 106–111

163. Шевчук О. М. Контроль та нагляд за переміщенням лікарських засобів через митний кордон України: моногр Х.: Право, 2014. 272 с.

164. Зоріна О.Г. Форми митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2021. № 2. С. 47-53.
165. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь; ВТ «Перун», 2001. 1328 с.
166. Гаращук В. М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. ... д-ра юрид. наук: спеціальність: 12.00.07. Харків, 2003. 412 с.
167. Федотов О.П. Організація митного контролю: навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). Одеса : НУ "ОЮА. 2020. 144 с.
168. Правила заповнення, зберігання, списання ветеринарних документів та вимог до їх обліку: наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України 01.08.2014 р. № 288. *Офіційний вісник України*. 2014. № 83. Ст. 2365.
169. Положення про Національну установу України з ветеринарних препаратів: постанова Кабінету Міністрів України від 17.03.2023 р. № 235. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/235-2023-%D0%BF#n9> (дата звернення: 03.12.2023).
170. Про розвиток системи управління ризиками у сфері митного контролю на період до 2022 року: розпорядження КМ України від 27.12. 2017 р. № 978-р . URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/978-2017-%D1%80> (дата звернення: 03.12.2023).
171. Терещенко С., Галько С. Управління ризиками під час митного контролю товарів. *Товари і ринки*. 2011. №. 1. С. 43-49.
172. Шевчук О.М., Ярош С.А. Система управління ризиками: механізм правового регулювання в Україні та США *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. Випуск 56. Том 2. С.51-54.
173. Komarov O.V. Risk management systems in Customs: the Ukrainian context. URL: <http://worldcustomsjournal.org> / (дата звернення: 03.10.2023).

174. Шевчук О. М. Особливості здійснення митного оформлення лікарських засобів, які переміщуються через митний кордон України. *Вісн. Запорізь. нац. ун-ту: серія «Юридичні науки»*. 2012. №4. Ч.І. С. 206 -213.

175. Шевчук О.М., Милейко К.С. Електронне декларування товарів при переміщенні через митний кордон України: проблеми правореалізації. *Право і суспільство*. 2019. № 3.Ч 2. С 117 -123.

176. Про затвердження Порядку роботи відділу митних платежів, підрозділу митного оформлення митного органу та митного поста при вирішенні питань класифікації товарів, що переміщуються через митний кордон України: Наказ Міністерства фінансів України 30.05.2012 № 650. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1085-12#Text/> (дата звернення: 03.10.2023).

177. Постанова Вищого адміністративного суду України від 21.10.2015 р. у справі № 820/14044/14. URL. https://protocol.ua/ru/postanova_vasu_vid_21_10_2015_roku_u_spravi_820_14044_14 (дата звернення: 03.10.2023).

178. Романенко В. В. Нетарифне регулювання переміщення товарів через митний кордон України: адміністративно-правові засади: автореф. ...дис.. канд. юрид. наук. 12.00.07. Харків, 2012. 19 с.

179. Шевчук О.М. Заходи нетарифного регулювання порядку переміщення лікарських засобів через митний кордон України. *Право і безпека*. 2011. № 5 (42). С. 107– 111.

180. Шульга М. Г Нетарифні заходи регулювання в зовнішньоекономічних відносинах. *Проблеми законності*. 2011. Вип. 117. С. 92-97.

181. Романенко В. Класифікація нетарифних заходів регулювання зовнішньої торгівлі. *Митна справа*. 2012. № 3 (81). С. 49–55.

182. Щербатюк Н. В. Класифікація заходів нетарифного регулювання. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 111-116.

183. Крущук О. С. Правове регулювання переміщення продуктів харчування через митний кордон України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 . Нац. ун.-т "Одеська юридична академія". Одеса, 2012. 18 с.

184. Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму "єдиного вікна" та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України: Закон України від 06.09.2018 р. № 2530-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-19> (дата звернення: 03.10.2023).

185. Про пестициди і агрохімікати; Закон України від 02.03.1995 р. № 86/95-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1995 № 14. ст.91.

186. Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності з виробництва ветеринарних препаратів та визначається періодичність здійснення планових заходів державного нагляду (контролю) Державною службою з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: постанова КМ України від 23.10.2019 р. № 908 . <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/908-2019-%D0%BF> (дата звернення: 03.10.2023).

187. Зоріна О. Г. Заходи нетарифного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 2. С. 144-150.

188. Грянка Г. В. Правові засади адміністративної відповідальності за порушення митних правил. *Право і суспільство*. 2012. № 6. С. 102-108.

189. Працівники Львівської митниці ДФС виявили незаконне ввезення на митну територію України медичних ветеринарних препаратів//<http://lv.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/373940.html> (дата звернення: 21.11.2023)

190. Митниця виявила схему ввезення вакцин з Нідерландів //<https://www.unian.ua/society/549135-mitnitsya-viyavila-shemu-vvezennya-vaktsini-z-niderlandiv.html> (дата звернення: 21.11.2023)

191. Служба безпеки України блокувала на Львівщині незаконне ввезення в Україну ветеринарних препаратів <https://ssu.gov.ua/novyny/7049> (дата звернення: 21.10.2023)
192. Скрипник В.Г. Однобока боротьба з антибіотикорезистентністю в Україні. URL. <http://vetpromspilka.com.ua/articles/> (дата звернення: 22.11.2023)
193. Рішення Конституційного Суду України у справі N 1-22/2001 N 7-рп/2001 від 30.05. 2001 року. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-01#Text> (дата звернення: 21.10.2023)
194. Адміністративне право: підручник / за ред.. Ю.П. Битяка. Харків, Право. 2020. 392 с.
195. Колпаков В. К. Адміністративне право України: підруч. Київ: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.
196. Коломієць Т.О. Структура адміністративної відповідальності: сучасний доктринальний погляд. *Підприємництво, господарство і право*. 2002. № 4. С. 65–66.
197. Допілка В.О., Павловська І.Б. Теоретико-правові засади відповідальності за порушення митних правил. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2021. № 67. С. 190–194.
198. Велика українська юридична енциклопедія: у 20 т. Х.: Право, 2016. Т. 3: Загальна теорія права / редкол.: О.В.Петришин (голова) та ін.; Нац. акад. прав. наук України; Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України; Нац.юрид.ун-т імені Ярослава Мудрого. 2017. 952 с.
199. Гаврилюк О. Г. Особливості ринку ветеринарних препаратів. *Актуальні проблеми економіки*. 2007. № 9. С. 19–27.
200. Крикавський Є. В., Вербицький, П. І., Гаврилюк О. Г. Основи концепції економічного розвитку галузі ветеринарної фармації України. *Економіка України*. 2007. №10. С. 59–70.
201. Тимошик Ю. В., Духницький В. Б. Сучасний стан ринку ветеринарних лікарських засобів в Україні. *Науковий вісник Національного*

університету біоресурсів і природокористування України. Серія: *Ветеринарна медицина, якість і безпека продукції тваринництва*. 2015. Вип. 221. С. 130-135.

202. Додін Є. Міжнародне співробітництво з питань митної справи. *Юридичний вісник*. 2012. № 3. С.148 –154.

203. Міжнародна співпраця. Управління міжнародної співпраці Державної митної служби. *Офіційний сайт Державної митної служби*. <https://customs.gov.ua/mizhnarodna-spivprazia> (дата звернення: 20.08.2023).

204. Нагорічна О.С., Слободян В. В. Основні форми міжнародного співробітництва в галузі митної справи. *Приазовський економічний вісник*. 2020. Вип. 3(20). С. 34 - 42.

205. Бережна К.В. Міжнародно-правове регулювання митних режимів та проблемні аспекти міжнародного співробітництва України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 3. С. 305 –307.

206. Хомутянський В. В. Міжнародне співробітництво України з питань протидії митним правопорушенням в умовах євроінтеграційних процесів. *Науковий вісник публічного та приватного права. Збірник наукових праць*. Вип.1. 2019. С. 116-124.

207. Про затвердження Порядку проведення робочих зустрічей керівника митниці та його заступників з представниками митного органу суміжної іноземної держави: постанова КМ України від 17.12 .2003 р. № 1956 . *Офіційний вісник України*. 2004. № 51. Ст. 2697.

208. Міжнародна Конвенція про взаємну адміністративну допомогу у відверненні, розслідуванні та припиненні порушень митного законодавства: міжнародний документ від 9.06.1977 р. URL.: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_926/card6#Public (дата звернення: 02.12.2023).

209. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про Гармонізовану систему опису та кодування товарів: Указ Президента України від 17.05.2002 № 466/2002. *Офіційний вісник України*. 2002. № 21. Ст. 1010.

210. Конвенція про тимчасове ввезення: міжнародний документ від 26 червня 1990 року . *Офіційний вісник України*. 2004. № 36.Ст. 2445.

211. Про внесення змін до Закону України «Про приєднання України до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур»: Закон України від 15.02.2011 р. № 3018-VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/3018-17#Text>. (дата звернення: 02.12.2023).

212. Денисенко С.І., Ільченко О.В. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур як основоположний документ у сфері митної справи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С.638 – 641.

213. Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України в “Митниці”, Програмі Союзу для співробітництва в митній сфері. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011-22#Text (дата звернення: 03.12.2023).

214. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Австрія про адміністративну допомогу та співробітництво в митних справах: міжнародний документ від 17.05.2000 № 040_034. *Офіційний вісник України*. 2009. № 58. Ст. 2056.

215. Угода між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Словенія про взаємну адміністративну допомогу в митних справах: міжнародний документ від 04.02.2004 р. № 705_009. *Офіційний вісник України*. 2009. № 54. № 14. 2006. Ст. 1891.

216. Конвенція між Урядом України і Урядом Республіки Туреччина про співробітництво в галузі ветеринарії: міжнародний документ від 27.11.1996 р. № 792_070. *Офіційний вісник України*. 2009. № 60. Ст. 2149.

217. Ветеринарно-санітарну конвенція між Кабінетом Міністрів України і Урядом Республіки Молдова: міжнародний документ від 16.05.2000 р. № 498_050. *Офіційний вісник України*. 2004. № 12. Том 2. Ст. 810.

218. Угода між Україною і Словацькою Республікою про співробітництво в галузі ветеринарної медицини: міжнародний документ від 14.05.1993 р. № 703_034. *Офіційний вісник України*. 2005. № 25. Ст. 1472 .

219. Угода між Урядом України та Урядом Чеської Республіки про співробітництво в галузі ветеринарної медицини: міжнародний документ від 28.01.1997 р. № 203_025. *Офіційний вісник України*. 2004. № 7. Ст. 434.

220. Угода між Міністерством аграрної політики України та Федеральним міністерством з питань захисту прав споживачів, продовольства та сільського господарства Федеративної Республіки Німеччина про співробітництво в галузі ветеринарії: міжнародний документ від 20.02.2004 р. № 276_053. *Офіційний вісник України*. 2004. № 18. Ст. 1308.

221. Угоду між Міністерством аграрної політики України і Міністерством продовольства і сільського господарства Монголії в галузі ветеринарії. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/496_044#Text (дата звернення: 02.12.2023).

222. Березовська І.А. Правові засади Належної виробничої практики (GMP) для ветеринарних препаратів у Євросоюзі: досвід для України. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2018. Вип. 137. С. 65-76.

223. Бурило Ю.П. Новели законодавства про ветеринарні лікарські засоби. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія ПРАВО*. 2021. Вип. 66. С. 142–146.

224. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 178/2002 від 28 січня 2002 року про встановлення загальних принципів і вимог харчового права, створення Європейського органу з безпеки харчових продуктів та встановлення процедур у питаннях, пов'язаних із безпекою харчових продуктів: міжнародний документ від 28.01.2002 р. № 984_005-02. *Офіційний вісник Європейських Співтовариств*. 2002. L 031. С. 1.

225. Гарвас Г.Д. Законодавчі регуляторні аспекти ринку продукції ветеринарної фармації Європейського Союзу. *Науковий вісник ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького. Серія: Економічні науки*. 2019. Т. 21. № 92. С.137-140.

226. Березовська І.А. Проблеми правового регулювання спрощеної реєстрації ветеринарних препаратів в Україні. *Науково-технічний бюлетень Державного науково-дослідного контрольного інституту ветеринарних препаратів та кормових добавок і Інституту біології тварин*. 2019. Вип. 20. № 2. С. 417–425.

227. Gesetz über den Verkehr mit Tierarzneimitteln und zur Durchführung unionsrechtlicher Vorschriften betreffend Tierarzneimittel¹ (Tierarzneimittelgesetz - TAMG). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/tamg/BJNR453010021.html#BJNR453010021BJNG000100000> (дата звернення: 02.12.2023).

228. Lög um dýralyf: Íslensk lög 1. September 2023. URL. <https://www.althingi.is/lagas/nuna/2022014.html> (дата звернення: 02.12.2023).

229. Lyfjalög. Íslensk lög 15. október 2021. URL. <https://www.althingi.is/lagas/151c/2020100.html> (дата звернення: 02.12.2023).

230. Marco regulatorio para los productos veterinarios: Servicio Nacional de Sanidad Animal // Resolución 345/94 Adóptanse normas para los Productos Veterinarios. Bs. As., 6.4.1994. URL. <http://servicios.infoleg.gob.ar/infolegInternet/anexos/25000-29999/29510/norma.htm>(дата звернення: 02.12.2023).

231. Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5996.pdf> (дата звернення: 02.12.2023).

232. Організація ветеринарної служби у зарубіжних країнах. URL. <https://helpiks.org/3-9097.html> (дата звернення: 02.12.2023).

233. Instrução Normativa RFB nº 1.603/2015. dE 15 de Dezembro de 2015. URL. <http://normas.receita.fazenda.gov.br/sijut2consulta/link.action?idAto=70354> (дата звернення: 02.12.2023).

234. Veterinarski lijekovi. URL. http://www.veterinarstvo.hr/default.aspx?id=13_ (дата звернення: 02.12.2023).

235. The Veterinary Medicines Regulations. 2013. URL. <https://www.legislation.gov.uk/ukxi/2013/2033/contents/made> (дата звернення: 02.12.2023).

236. Product Information Database. URL. <https://www.gov.uk/check-animal-medicine-licensed> (дата звернення: 02.12.2023).

237. The Veterinary Medicines Regulations. URL. <https://www.gov.uk/guidance/apply-for-a-certificate-to-import-a-veterinary-medicine-into-the-uk> (дата звернення: 02.12.2023).

238. The Border with the European Union. Importing and Exporting Goods. URL. https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/1083393/2022-06-15_Border_Operating_Model__1_.pdf (дата звернення: 02.12.2023).

239. Food and Drugs Act. URL. <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/f-27/> (дата звернення: 02.12.2023).

240. Importing and exporting health products for commercial use (GUI-0117) <https://www.canada.ca/en/health-canada/services/drugs-health-products/compliance-enforcement/importation-exportation/commercial-use-health-products-guidance/document.html#sec65> (дата звернення: 02.12.2023).

241. Health of Animals Act. URL. <https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/acts/h-3.3/> (дата звернення: 02.12.2023).

242. Health of Animals Regulations. URL. https://laws-lois.justice.gc.ca/eng/regulations/c.r.c.,_c._296/ (дата звернення: 02.12.2023).

243. List C: Veterinary health products. URL. <https://www.canada.ca/en/public-health/services/antibiotic-antimicrobial-resistance/animals/veterinary-health-products/list-c.html> (дата звернення: 02.12.2023).

244. List B: List of certain veterinary drugs which may be imported but not sold. URL. <https://www.canada.ca/en/public-health/services/antibiotic->

antimicrobial-resistance/animals/personal-importation-certain-drugs-food-producing-animals/list-b.html (дата звернення: 02.12.2023).

245. Veterinary drugs. URL. <https://www.canada.ca/en/health-canada/services/drugs-health-products/veterinary-drugs.html> (дата звернення: 02.12.2023).

246. Карпінська Н. Правова характеристика застосування ветеринарно-санітарних заходів у тваринництві. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С. 127–137.

247. Antunes A.C. Lopes, Jensen V.F. Close to a Decade of Decrease in Antimicrobial Usage in Danish Pig Production-Evaluating the Effect of the Yellow Card Scheme. *Frontiers In Veterinary Science*. 2020. Vol. 7. DOI=10.3389/fvets.2020.00109

248. Концепція реформування діяльності митної служби України "Обличчям до людей" Державна митна служба від 29.10.2010 року. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0019342-10#Text> (дата звернення: 02.12.2023).

249. Про внесення змін до Митного кодексу України та інших законів України щодо деяких питань виконання глави 5 розділу IV Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони: Закон України від 15.08.2022 . № 2510-IX. *Офіційний вісник України*. 2022. № 71. Ст. 4290.

250. Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 37/2010 від 22 грудня 2009 р. щодо максимальних меж залишків фармакологічно активних речовин та їх класифікації в харчових продуктах тваринного походження. *Офіційний вісник Європейського Союзу*. 2004. L 139. С. 55

251. Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 470/2009 від 6 травня 2009 р., яким встановлюються процедури Співтовариства з визначення рівнів залишків фармакологічно активних речовин у харчових продуктах тваринного походження та скасовується дія Регламенту Ради

(ЄЕС) № 2377/90 і вносяться зміни до Директиви Європейського Парламенту та Ради 2001/82/ЄС і Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 726/2004. URL.<https://ips.ligazakon.net/document/EU090105> (дата звернення: 02.12.2023).

252. Про затвердження Переліку відомостей, що вносяться до загальної декларації прибуття: наказ Міністерства фінансів України 13 серпня 2020 року № 502. *Офіційний вісник України*. 2022. № 80. Ст. 4904.

253. Конвенція про процедуру спільного транзиту: міжнародний документ від 20.05.1987 р. № 994_001-87. *Офіційний вісник України*. 2022. № 80. № 71; 13.09.2022; стор. 136 /, стор. 541. Ст. 4912.

254. Конвенція про спрощення формальностей у торгівлі товарами: міжнародний документ від 20.05.1987 р. № 987_012. *Офіційний вісник України*. 2022. № 80, / № 71; 13.09.2022; стор. 64. С. 737. Ст. 4913.

255. Режим спільного транзиту. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. https://www.mof.gov.ua/uk/common_transit_mode-473 (дата звернення: 02.12.2023).

256. Методичні рекомендації щодо заповнення митної декларації на товари при їх поміщенні у митний режим транзиту на умовах Конвенції про процедуру спільного транзиту. <https://customs.gov.ua/rezhim-spilnogo-tranzitu-ncts> (дата звернення: 02.12.2023).

257. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного реєстру авторизованих економічних операторів: постанова Кабінету Міністрів України від 27. 01. 2021 р. № 50. *Офіційний вісник України*. 2021. № 11. Ст. 455.

258. Про затвердження форми, опису та правил використання національного логотипа авторизованого економічного оператора та форми сертифіката авторизованого економічного оператора: постанова Кабінету Міністрів України від 3.02. 2021 р. № 70. *Офіційний вісник України*. 2021. № 13. Ст. 53.

259. Мазур А.В. Кунєв Ю.Д. Порядок увезення гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. №10 (16). С.352-366 .

260. Деякі питання пропуску та обліку гуманітарної допомоги в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України No 953 від 05.09.2023 постанова Кабінету Міністрів України № 236 від 09.03.2022. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.12.2023).

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Зоріна О. Г. Митні правовідносини щодо ветеринарних препаратів. *Visegrad Journal of Human Rights*. 2019. № 6. Ч.3. С. 73-78.

2. Зоріна О. Г. Заходи нетарифного регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Ч. 2. С. 144-150. DOI: <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2020.2-2.22>

3. Зоріна О.Г. Форми митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського»* 2021. № 2. С. 47-53. DOI <https://doi.org/10.32838/TNU-2707-0581/2021.2/08>

4. Zorina O. Features of customs clearance and control of veterinary drugs moving through the customs borders of Ukraine. *Нове українське право*. 2022. №1. С.190-196. DOI: <https://doi.org/10.51989/NUL.2022.1.29>

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Зоріна О.Г. Ветеринарні препарати як предмет переміщення через митний кордон України. Systematisation of Ukrainian and European legislation in the realities of the modern world International scientific and practical conference (м. Арад, Румунія, 27-28 грудня 2019 р.). Arad: Вид. «Baltija Publishing». С. 15-18.

2. Зоріна О.Г. Порухення митних правил стосовно ветеринарних препаратів. *Правове життя сучасної України : у 3 т. : матеріали Міжн. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 15 трав. 2020 р.) / відп. ред. М. Р. Аракелян. Одеса: Гельветика, 2020. Т. 2. С. 92-95.*

3. Зоріна О.Г. Управління ризиками під час здійснення митного контролю ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України. *Innovations and prospects of world science. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver,*

Canada. 2021. С.1059– 1069. URL. <https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2021/12/INNOVATIONS-AND-PROSPECTS-OF-WORLD-SCIENCE-29-31.12.21.pdf>

4. Зоріна О.Г. Electronic declaration of veterinary drugs their customs clearance: separate legal issues». Наука як базис розвитку сучасних країн»: Міжн. наук.-практ. конф. (м. Братислава, Словачія, 27-28 січня, 2022 р.). Inštitút odborného rozvoja, Slovensko, Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, România, Centrul Universitar Nord din Baia Mare, România, Association of International Educational and Scientific Cooperation, Ukraine, С. 52-55.

ЗАКОН УКРАЇНИ**Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України**

Верховна Рада України п о с т а н о в л я є:

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

У Закон України «Про ветеринарну медицину» (Офіційний вісник України. 2021. № 23. Ст. 1034).

У ст. 75 «Експорт ветеринарних лікарських засобів» доповнити частиною 3 із наступним змістом «На період дії воєнного стану в Україні Кабінет Міністрів України за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері ветеринарної медицини, може тимчасово зупинити експорт ветеринарних лікарських засобів у разі незабезпечення потреб у сфері ветеринарної медицини в Україні в таких лікарських засобів у повному обсязі».

У ст. 54 доповнити частиною 10 із наступним текстом «Незареєстровані ветеринарні лікарські засоби (крім ветеринарних лікарських засобів, що містять наркотичні чи психотропні речовини та їх прекурсори) дозволено для ввезення громадянами для власних домашніх тварин (за певним переліком визначених Кабінетом Міністрів України) за наявності дозволу центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері ветеринарної медицини.

у ст. 54 доповнити із наступним текстом: «У всіх випадках, ввезення в Україну незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів, суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності чи уповноваженою ним особою, до центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та

реалізацію державної політики у сфері ветеринарної медицини надаються гарантійні листи щодо звітності про використання зразків державної реєстрації незареєстрованих ветеринарних лікарських засобів, ввезених на територію України, та про утилізацію їх залишків;

«Незареєстровані ветеринарні лікарські засоби можуть ввозитись на митну територію України для: переміщення транзитом через територію України або поміщення у митний режим митного складу з подальшим реекспортом у порядку, визначеному МК України. При цьому дозволяється ввезення на митну територію України для поміщення у митний режим митного складу з подальшим реекспортом лише тих ветеринарних лікарських засобів, що зареєстровані в країні виробника ЄС, супроводжуються сертифікатом якості та ввезення яких на митну територію України. Реекспорт таких ветеринарних лікарських засобів повинен бути здійснений не пізніше ніж за шість місяців до закінчення строку їх придатності».

2. У Митний кодекс України (Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44-45.– № 46-47. № 48. Ст.552)

у п. 57 ст. 4 «товари – будь-яке рухоме майно (у тому числі валютні цінності, культурні цінності...)» доповнити текстом «... ветеринарні препарати».

у ст. 4 доповнити новим підпунктом з наступним текстом «ветеринарні препарати» у даному Кодексі слід розуміти у значенні, визначеному положеннями Закону України «Про ветеринарну медицину» від 04. 02. 2021 р. № 1206-IX;

у ст. 370 доповнити пункт 19 наступним текстом «незареєстровані ветеринарні лікарські засоби, (окрім ветеринарних лікарських засобів, що містять наркотичні чи психотропні речовини та їх прекурсори) з обов'язковим письмовим їх декларуванням митним органам, а також з наявністю міжнародного ветеринарного паспорту, ветеринарного свідоцтва на власну

домашню тварину, рецепта на такий незареєстрований ветеринарний лікарський засіб й у кількості не більше 5 упаковок»

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування.
2. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк із дня набрання чинності цим Законом:

привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів у відповідність до цього Закону.

Голова

Верховної Ради України

Р. О. Стефанчук

**ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ
ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС У ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ**

вул. Пушкінська, 46, м. Харків, 61057, тел.: (057) 702-86-04, факс: (057) 706-14-84
E-mail: kh.official@tax.gov.ua, сайт: www.kh.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ ВП: 43983495

від 05.09 2023 р. № _____ На № _____ від _____ 20__ р.

АКТ

про впровадження результатів дисертації за назвою «Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» Зоріної Оксани Григорівни на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» у практичну діяльність Головного управління ДПС у Харківській області

м. Харків

Даний акт засвідчує, що результати дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» Зоріної Оксани Григорівни на тему «Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» впроваджені у практичну діяльність Головного управління ДПС у Харківській області, зокрема, при проведенні контрольно-перевірочних заходів щодо дотримання норм податкового законодавства при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України та адмініструванні податків, зборів та обов'язкових платежів органами ДПС.

Також результати дослідження використовуються при наданні роз'яснень норм податкового законодавства та практичних рекомендацій щодо процедури оподаткування при переміщенні ветеринарних препаратів через митний кордон України.

Акт впровадження дисертаційного дослідження надається для спеціалізованої вченої ради Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

В.о. начальника

Василь Гладченко

581402

ДЕРЖАВНА МИТНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА МИТНИЦЯ

вул. Короленка, 16-Б, м. Харків, 61003, тел./факс: (057) 731 31 13, тел. (057) 731 37 30
E-mail: kh.post@customs.gov.ua КОД ЄДРПОУ 44017626

07 Вересня 2023 № _____ На № _____ від _____

АКТ

про впровадження результатів дисертації за назвою «Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» Зоріної Оксани Григорівни на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» у практичну діяльність Харківської митниці як відокремленого підрозділу Державної митної служби України

м. Харків

Даний акт засвідчує, що результати дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» за темою «Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України» Зоріної Оксани Григорівни впроваджені у практичну діяльність Харківської митниці як відокремленого підрозділу Державної митної служби України при здійсненні митного контролю щодо ветеринарних препаратів, які переміщуються через митний кордон України з метою підвищення ефективності роботи підрозділів митного оформлення.

Додатково результати дисертаційного дослідження використовуються при проведенні наукових досліджень та семінарів щодо проблематики переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України. Також результати дослідження є актуальними для надання пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання та розробки проектів нормативно-правових актів у державній митній сфері.

Акт впровадження дисертаційного дослідження надається для спеціалізованої вченої ради Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

В.о. начальника
Харківської митниці

Андрій ТАНЦЕРОВ

010788

ДОДАТОК Г

Затверджую:

Проректор навчально-методичної роботи
 Національного юридичного університету
 імені Ярослава Мудрого

д.ю.н., проф. Ярошенко О.М.
 «04» вересня 2023 р.

АКТ

про впровадження у навчальний процес та науково-дослідну діяльність
 Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого результатів
 дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії за
 спеціальністю 081 «Право»

Зоріної Оксани Григорівни «Правове регулювання переміщення ветеринарних
 препаратів через митний кордон України»

«04» вересня 2023 року

м. Харків

Комісія у складі: Шаповала Р.В. - д.ю.н., професора, завідувача кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності - голова комісії, Настюка В.Я. - д.ю.н., професора - член комісії, Компанієць І.М. - доцента, к.ю.н., - член комісії, склали цей акт про те, що результати дисертаційного дослідження на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» Зоріної Оксани Григорівни на тему «Правове регулювання переміщення ветеринарних препаратів через митний кордон України», впроваджені у навчальний процес та науково-дослідну діяльність Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого при викладанні навчальних дисциплін «Адміністративне судочинство», «Адміністративне право», «Митне право» та «Основи митного права», при написанні курсових та наукових робіт, при проведенні наукових семінарів кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності, а також при проведенні наукових досліджень з актуальних проблем адміністративного права та митного права.

Голова комісії:

д.ю.н., професор, завідувач кафедри
 адміністративного права та
 адміністративної діяльності

Р.В. Шаповал

Члени комісії:

д.ю.н., професор

В.Я. Настюк

к.ю.н., доцент

І.М. Компанієць